

INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI

**Světová zpráva o
OBCHODOVÁNÍ S LIDMI
2012**

Překlad: Aspena, s.r.o.

Praha 2013

Tato publikace byla přeložena z anglického originálu *Global Report on Trafficking in Persons 2012*, zpracována Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu ve Vídni (*United Nations Office on Drugs and Crime, Vienna*) a vydána OSN v New Yorku v roce 2012.

© OSN, prosinec 2012
ISBN 978-92-1-130309-4
e-ISBN 978-92-1-055896-9
Publikace OSN, Objednací číslo E.13.IV.1

Tato publikace nesmí být využívána pro účely dalšího prodeje nebo jakékoli jiné obchodní účely bez předchozího písemného souhlasu Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu. Žádosti o toto povolení s prohlášením o účelu a záměru reprodukce adresujte na UNODC, Oddělení světové zprávy o obchodování s lidmi.

Obsah této publikace nemusí nutně odrážet názory nebo politiku UNODC nebo příspěvkové organizace, ani nepředstavuje jakékoli schválení. Používaná označení a prezentace materiálu v této publikaci neznamenaají vyjádření jakéhokoli názoru ze strany UNODC týkající se právního postavení jakékoli země, území, oblasti, města nebo jeho úřadů, nebo ohledně vymezení jejich hranic. Informace o jednotlivých lokátorech zdrojů a odkazy na internetové stránky, obsažené v této publikaci, jsou poskytovány pro pohodlí čtenáře a jsou platné v době vydání. OSN nepřebírá odpovědnost za zachování správnosti těchto údajů, nebo za obsah na libovolné externí webové stránce. Tato publikace nebyla formálně upravena.

Komentáře k této zprávě jsou vítány a mohou být zaslány na:

Oddělení světové zprávy o obchodování s lidmi
Pobočka výzkumu a analýzy trendů
Oddělení pro analýzu politiky a veřejné záležitosti
Úřad OSN pro drogy a kriminalitu
PO Box 500
1400 Vídeň, Rakousko
Tel: (+43) 1 26060 0; Fax: (+43) 1 26060 5827;
E-mail: globaltipreport@unodc.org
www.unodc.org

Předmluva: PhDr. Ivana Trávníčková, CSc.
Technická redakce: Lucie Černá

Tento text nemá charakter oficiálního překladu, neprošel jazykovou korekturou a je určen pro studijní účely.

© **Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013**
ISBN 978-80-7338-134-9
www.kriminologie.cz

Předmluva k českému vydání

Institut pro kriminologii a sociální prevenci ve své edici PRAMENY prezentuje překlady empirických i teoretických poznatků, které jsou specializovány na stav a vývoj kriminality a související sociálně patologické jevy.

Zpráva Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu, zpracovaná oddělením světové zprávy o obchodování s lidmi, analyzuje nejen informace vztahující se k obchodování s lidmi ve světě před a za r. 2012, ale její ambicí je formovat na základě zjištěných údajů také politiku v boji proti obchodování s lidmi.

Obchodování s lidmi je nelegální činnost v mnoha zemích světa, a v současné době je pokládána za závažný trestný čin, který bývá často spojen s dalšími formami kriminality jako např. s pašeráctvím, paděláním dokumentů, nelegálním obchodem s drogami, nebo se zbraněmi atp. Sféry působení obchodování s lidmi určuje vždy struktura společenské poptávky. Konkrétní oblast působení je zvolena bez ohledu na použité prostředky, podle momentálně nejvýhodnější činnosti, resp. je orientována na dosažení vysokého zisku. Skutečnost, že obchodování s lidmi ve svém kvantitativním a kvalitativním vývoji citlivě reaguje na změny v životě společnosti, způsobuje, že je jevem dynamickým a snadno se modifikujícím.

Vlastní trestná činnost obchodování s lidmi má mnoho forem. Nejčastěji dochází k sexuálnímu vykořisťování,¹ nebo k zneužívání pro nucenou práci či poskytování služeb. Mezi ostatní formy obchodování patří odnětí orgánů živým obětem a otroctví, nevolnictví či podobné praktiky. Z uvedeného výčtu forem vyplývá, že vzhledem k závažnosti a variabilitě bylo nezbytné pojem obchodování s lidmi jednotně definovat, protože pouze jednotná definice a její přijetí umožní koordinovaný a jednotný postup mezinárodního společenství při prevenci a potírání této zločinnosti ve světě.

První mezinárodně uznávaná definice obchodování s lidmi byla přijata v Palermu v prosinci 2000 a je obsažena v 3 čl. Protokolu OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který je součástí mezinárodní Úmluvy o nadnárodním organizovaném zločinu. Přijatá definice zahrnuje všechny aspekty této kriminality a signatářské státy musí dle tohoto výčtu postihovat jednotlivá jednání ve své vnitrostátní úpravě, i když každý stát definuje, stíhá a trestá pachatele obchodování s lidmi podle vlastních zákonů. Z hlediska kriminality není rozhodující pouze definice pojmu, ale trestně právní přístup.

V České republice je obchodování s lidmi definováno dle trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. (Hlava II, díl I zvláštní části – trestné činy proti svobodě) v §168.

Tradice pravidelného vypracovávání zpráv o stavu obchodování s lidmi byla stanovena Valným shromážděním OSN, které uložilo Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu shromažďovat údaje o způsobech a trasách obchodování s lidmi na celosvětové, regionální a vnitrostátní úrovni. Zprávu je nutno zpracovat každé dva roky v úzké spolupráci s vnitrostátními orgány jednotlivých zemí. Ačkoliv získané údaje nejsou vždy kompletní, opírají se informace a závěry této zprávy o solidní důkazy. Aby byla zpráva založena na spolehlivých informacích, pochází drtivá většina shromážděných údajů z národních institucí (88 %). Dalšími zdroji byly mezinárodní vládní organizace (5 %) a nevládní organizace (7 %).

¹ V rámci Demonstračního projektu ODCCP/CICP byla v IKSP zpracována studie týkající se této problematiky. Blíže viz Trávníčková, I. a kol.: Obchodování se ženami z pohledu České republiky, IKSP, Praha 2004.

Ve zprávě jsou zaznamenány i obchody s lidmi pro účely, které nejsou zatím v Protokolu obchodování s lidmi výslovně uvedeny, jako je: žebrání, nucené sňatky, nelegální adopce, účast v ozbrojeném konfliktu nebo na spáchání trestné činnosti (většinou tzv. pouliční kriminality).

Obchodování s lidmi má v konkrétních geografických oblastech různé charakteristiky, proto se zpráva skládá ze tří hlavních kapitol zaměřených v kapitole první na přehled způsobů a tras obchodování s lidmi, profil pachatelů a obětí. Regionální přehledy způsobů a tras obchodu obsahuje kapitola druhá; třetí kapitola uvádí konkrétní opatření jednotlivých zemí zaměřená na boj proti obchodování s lidmi.

Světová zpráva o obchodování s lidmi 2012 by měla poskytovat nejen co nejvalidnější informace o této problematice ve světě, ale i zhodnocení plnění Globálního akčního plánu v oblasti potírání trestné činnosti obchodování s lidmi do r. 2013. Její snahou je prezentací úspěšných aktivit formovat boj proti obchodování s lidmi zejména pomocí legislativy a to v souladu s aktuálním strategickým dokumentem.

Závěrečná část zprávy obsahuje zhodnocení priorit pro další období. Protože je i nadále nutné zaměřit se na postih pachatelů, podporu a ochranu obětí, prevenci a partnerství, je nezbytné identifikovat zločin obchodování s lidmi pomocí znalostí a výzkumu, budovat odpovídající kapacity a zajistit jejich vývoj a zároveň monitorovat a hodnotit aktuální situaci, týkající se komplexní reakce na obchodování s lidmi. Stanovené cíle jsou plně v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se ruší rámcové rozhodnutí 2001/629/SVV (Směrnice EU k obchodování s lidmi).

PhDr. Ivana Trávníčková, CSc., IKSP

PŘEDMLUVA

Obchodování s lidmi je zločin, který bezohledně vykořisťuje ženy, děti a muže pro řadu účelů, včetně nucené práce a sexu. Tento světový zločin vytváří miliardy dolarů zisku pro obchodníky. Mezinárodní organizace práce odhaduje, že 20,9 milionů lidí na celém světě je obětí nucené práce. Tento odhad zahrnuje také oběti obchodování s lidmi pro práci a sexuální vykořisťování. I když není známo, kolik těchto obětí bylo předmětem obchodu, odhad naznačuje, že v současné době existují miliony obětí obchodování s lidmi na celém světě. Obchodování s lidmi vyžaduje důraznou odpověď spočívající v pomoci a ochraně pro oběti, důsledném prosazování ze strany trestního soudnictví, zdravé migrační politiky a pevné regulaci trhu práce.

Nicméně pokud má mezinárodní společenství dosáhnout dlouhodobých úspěchů v boji proti obchodování s lidmi, potřebujeme spolehlivé informace o pachatelích, obětech a trasách obchodu s lidmi přes regiony.

Globální zpráva o obchodování s lidmi 2012 tyto informace poskytuje a zkoumá tento zločin na celém světě. Ačkoli oficiálně nahlášenou informaci, na které se zakládá tato zpráva, nelze použít k sestavení světového odhadu počtu obětí, objasnila způsoby a trasy obchodu s lidmi v souladu s požadavkem členských států. Zpráva poskytuje pevný základ k pochopení globální povahy této novodobé formy otroctví. Její závěry jsou hluboce znepokojující.

Podle zprávy byly oběti obchodu s lidmi přinejmenším 136 různých národností ve 118 různých zemích. Obchodování s lidmi se děje na celém světě a má miliony obětí, které propadají mezerami svých vlastních společností, jen aby byly využívány jinými lidmi. Nalezneme je v restauracích, rybářských společnostech, nevěstincích, farmách a domácnostech po celém světě, a vykonávají i mnoho dalších aktivit.

Jednou z nejvíce znepokojujících tendencí je nárůst dětských obětí. V období 2003–2006 tvořily děti 20 procent všech zjištěných obětí. Mezi lety 2007 a 2010 procentní podíl dětských obětí vzrostl na 27 procent. Obchodování s lidmi pocházejícími z východní Asie je i nadále nejvíce viditelné po celém světě. Na základě zprávy byly oběti z východní Asie nalezeny v 64 zemích ve všech regionech, často ve velkém počtu.

Dalším znepokojivým aspektem je nízká míra odsouzení. Podle zprávy je míra odsouzení na stejné úrovni jako u sporadických trestných činů, jako jsou vraždy na Islandu nebo únosy v Norsku. Proto musíme vynaložit větší úsilí na odhalování a trestání této hanebné trestné činnosti.

Kromě tohoto negativního vývoje jsou zde i některé pozitivní trendy. Do roku 2012 přijalo 134 zemí a území právní předpisy pro kriminalizaci obchodování s lidmi. Podíl zemí, kde není tato činnost kriminalizována, mezi roky 2008 a 2012 klesl na polovinu. Existují také důkazy o tom, že obchodování s lidmi z východní Evropy a střední Asie klesá od roku 2000.

Celkově lze říci, že mezinárodní společenství má nástroje pro řešení tohoto zločinu. Rozsáhlá ratifikace Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi představuje úspěch. V současné době jej ratifikovalo 154 zemí. Protokol je úzce podporován Globálním akčním plánem boje proti obchodování s lidmi, který rovněž zřídil na pomoc obětem světebecký fond pro oběti obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi.

Ačkoli toho bylo dosaženo hodně, mezery ve znalostech zůstávají. UNODC nadále potřebuje dostatečné informace o obchodování s lidmi. Zpráva je prvním krokem ve správném směru a zdůrazňuje odhodlání a nasazení členských států k řešení tohoto zločinu, ale přesto vyzývá státy, aby udělaly více. Potřebujeme komplexní údaje o pachatelích a obětech s cílem pomáhat při rozvoji zdravých politik a vhodných reakcích trestní justice. Obchodování s lidmi je rozšířeným zločinem na počátku 21. století, ale nesmí mít možnost pokračovat do 22. století.

Yury Fedotov
Výkonný ředitel
Úřad OSN pro drogy a kriminalitu

Redakční a produkční tým

Světová zpráva o obchodování s lidmi 2012 byla vypracována pod dohledem Sandeepa Chawla, UNODC náměstka výkonného ředitele a ředitele odboru pro analýzu politiky a veřejné záležitosti.

Oddělení světové zprávy o obchodování s lidmi
Kristiina Kangaspunta (vedoucí), Fabrizio Sarrica, Raggie Johansen.

Sekce obchodování s lidmi a pašování migrantů (kapitola 3)
Ilias Chatzis (vedoucí), Alexia Taveau.

Sekce studií a analýzy hrozeb (uspořádání a vypracování)
Suzanne Kunnen, Kristina Kuttinig.

Kartografie
UNODC a Atelier de Cartographie de Sciences Po.

Oddělení světové zprávy o obchodování s lidmi děkuje Thibaultovi Le Pichon (vedoucí) a Anje Korenblik ze Sekce studií a analýzy hrozeb za jejich cenné rady a podporu, dále děkuje Julii Kuzmits a Gaetanovi Lo Mastro za pomoc se shromažďováním a zadáváním dat.

Zpráva také těžila z práce a odborných znalostí dalších zaměstnanců UNODC ve Vídni a na celém světě.

OBSAH

Hlavní zjištění	13
Shrnutí	14
Úvod	23
I. Způsoby a trasy obchodování s lidmi:	34
Světový přehled	
A. Způsoby obchodování s lidmi: Oběti, obchodníci s lidmi a formy vykořisťování	34
1. Oběti: stávají se zranitelnými	34
2. Obchodníci: zneužívají svou moc	39
3. Vykořisťování: účel obchodování s lidmi	48
B. Trasy obchodování: světové, místní a napříč všemi zeměmi	56
1. Trasy obchodování v místě určení: odkud oběti pochází?	58
2. Trasy obchodování v místě původu: kam jsou oběti obchodovány?	65
3. Příklad domácího obchodu	70
II. Způsoby a trasy obchodování s lidmi:	74
Regionální přehledy	
A. Evropa a střední Asie	74
1. Oběti obchodování s lidmi v Evropě a střední Asii	74
2. Obchodníci s lidmi v Evropě a střední Asii	76
3. Formy vykořisťování v Evropě a střední Asii	78
4. Trasy obchodování v Evropě a střední Asii	80
B. Severní a Jižní Amerika	86
1. Oběti obchodování s lidmi v obou Amerikách	86
2. Obchodníci v Amerikách	88
3. Formy vykořisťování v Amerikách	89
4. Trasy obchodování v Amerikách	91
C. Jižní a východní Asie a Tichomoří	98
1. Oběti obchodování s lidmi v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří	98
2. Obchodníci v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří	100
3. Formy vykořisťování v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří	101
4. Trasy obchodování v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří	103
D. Afrika a Střední východ	106
1. Oběti obchodování s lidmi v Africe a na Středním východě	106
2. Obchodníci v Africe a na Středním východě	107
3. Formy vykořisťování v Africe a na Středním východě	110
4. Trasy obchodování v Africe a na Středním východě	112

III. Globální reakce:	117
Odhodlání bojovat proti obchodování s lidmi	
A. Stav realizace Protokolu o obchodování s lidmi – zaměření na kriminalizaci	119
1. Legislativa	119
2. Reakce trestního soudnictví – odsouzení	124
B. Úkoly pro realizaci komplexních reakcí v souvislosti s obchodováním s lidmi	130
1. Nedostatek znalostí a výzkumu	130
2. Nedostatečná kapacita	132
3. Nedostatek monitorování a hodnocení	132
C. Řešení problémů – Globální akční plán	133
D. Měření dopadu úsilí zaměřeného proti obchodování s lidmi	140

OBRÁZKY

- Obr. 1: Pohlaví a věkový profil obětí zjištěných globálně, 2009
- Obr. 2: Podíl dětských obětí zjištěných podle regionů, 2007–2010
- Obr. 3: Podíl osob odsouzených za obchodování s lidmi, podle pohlaví, regionální/subregionální průměry, 2007–2010
- Obr. 4: Formy zneužívání, podíly na celkovém počtu zjištěných obětí, podle regionů, 2007–2010
- Obr. 5: Rozdělení domácích, regionálních a nadregionálních tras, jako podíl z celkového počtu tras obchodování s lidmi za období 2007–2010
- Obr. 6: Pohlaví a věkový profil obětí zjištěných globálně, 2009
- Obr. 7: Podíl ženských obětí zjištěných globálně, podle věku, 2006 a 2009
- Obr. 8: Podíl dětských obětí zjištěných podle regionů, 2007–2010
- Obr. 9: Podíl mužských obětí zjištěných globálně, podle věku, 2006 a 2009
- Obr. 10: Pohlaví osob stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi, globální průměr, 2007–2010
- Obr. 11: Podíl pachatelů – žen, odsouzených za všechny zločiny, ve vybraných zemích, 2006–2009
- Obr. 12: Korelace mezi podílem dívek zjištěných jako oběti a podílem žen odsouzených za obchodování s lidmi, v období 2007–2010
- Obr. 13: Činnosti, při nichž se procesu obchodování s lidmi v Itálii účastnily ženy, podíl z celkového počtu žen odsouzených v letech 1996 až 2003
- Obr. 14: Podíl mužů a žen mezi obviněnými a odsouzenými za obchodování s lidmi, regionální průměry, 2007–2010
- Obr. 15: Podíl vlastních státních příslušníků a cizinců u osob odsouzených za obchodování s lidmi, podle zemí, vybrané země, 2007–2010
- Obr. 16: Podíl vlastních státních příslušníků a cizinců u osob odsouzených za obchodování s lidmi, podle zemí, vybrané země, 2007–2010
- Obr. 17: Podíl vlastních státních příslušníků a cizinců u osob odsouzených za všechny zločiny, ve vybraných zemích, 2007–2010
- Obr. 18: Formy vykořisťování, podíl na celkovém počtu zjištěných obětí, podle krajů v roce 2007–2010
- Obr. 19: Formy vykořisťování všech zjištěných obětí obchodování s lidmi na celém světě, 2010
- Obr. 20: Forma vykořisťování všech zjištěných obětí, u nichž byla známa forma vykořisťování, globálně, 2006 a 2010

- Obr. 21: Podíl zjištěných obětí na celém světě, jejichž vykořisťování bylo známo, podle formy vykořisťování, 2007–2011
- Obr. 22: Domácí, regionální a transregionální trasy obchodu s lidmi, 2007–2010 (procento všech obchodních tras)
- Obr. 23: Rozptýlení obchodních tras uvnitř a ven z regionu původu obětí (n: počet zemí, kde byli tito státní příslušníci zjištěni nebo odkud byli repatriováni) 2007–2010
- Obr. 24: Vývoj výskytu domácího obchodování mezi lety 2007 a 2010
- Obr. 25: Oběti zjištěné v Evropě a střední Asii, podle věku a pohlaví, 2007–2010
- Obr. 26: Podíl žen stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi, východní Evropa a Střední Asie, 2007–2010
- Obr. 27: Podíl žen odsouzených za obchodování s lidmi (2007–2010) a za všechny trestné činy (2006–2009) ve vybraných zemích v Evropě a Střední Asii
- Obr. 28: Podíl cizinců odsouzených za obchodování s lidmi (2007–2010) a za všechny druhy trestných činů (2006–2009) ve vybraných zemích v Evropě a Střední Asii
- Obr. 29: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v Evropě a střední Asii, 2007–2010
- Obr. 30: Podíl východoevropských a středoasijských obětí z řad všech obětí zjištěných ve vybraných zemích v západní a střední Evropě, 2000–2010
- Obr. 31: Podíl obětí z východní Evropy a střední Asie mezi všemi zachráněnými oběťmi v Dubaji (Spojené arabské emiráty) a v Izraeli, 2008–2010
- Obr. 32: Oběti obchodování s lidmi v Amerikách, podle věku, 2007–2010
- Obr. 33: Oběti obchodování ve vybraných zemích v Amerikách, podle věku, 2007–2010
- Obr. 34: Zjištěné trendy obchodování s dětmi ve vybraných zemích v Amerikách, 2007–2011
- Obr. 35: Podíl žen stíhaných za obchodování s lidmi ve vybraných zemích Severní, Střední a Jižní Ameriky, jako procentní podíl všech stíhání za obchodování s lidmi, 2007–2010
- Obr. 36: Podíl cizinců mezi osobami odsouzenými za obchodování s lidmi (2007–2010) a za všechny trestné činy (2006–2009), vybrané země
- Obr. 37: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v Amerikách, 2007–2010
- Obr. 38: Hrubý domácí produkt na obyvatele vybraných zemí v Amerikách, 2010
- Obr. 39: Zjištěné oběti obchodování ve vybraných zemích v Asii a Tichomoří, podle věku a pohlaví, konec 1. desetiletí nového tisíciletí
- Obr. 40: Pohlaví odsouzených osob za obchodování s lidmi, vybrané země v jihovýchodní Evropě a východní Asii a Tichomoří, 2007–2010
- Obr. 41: Pohlaví osob odsouzených za všechny zločiny, vybrané země v jižní a východní Asii a Pacifiku, 2006–2009
- Obr. 42: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v jižní a východní Asii a Pacifiku, 2007–2010
- Obr. 43: Oběti obchodování s lidmi v Africe a na Blízkém východě, podle věkové struktury, 2007–2010
- Obr. 44: Podíl dětských obětí z celkového počtu zjištěných obětí obchodování s lidmi v Nigérii, leden 2008–březen 2010
- Obr. 45: Osoby stíhané a odsouzené podle pohlaví – vybrané země v Africe a na Středním Východě, 2007–2010
- Obr. 46: Podíl cizích státních příslušníků a vlastních státních příslušníků odsouzených za obchodování s lidmi a za všechny trestné činy, ve vybraných zemích v severní Africe a na Blízkém východě, 2007–2010
- Obr. 47: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v Africe a na Středním východě, 2007–2010
- Obr. 48: Trestnost obchodování s lidmi - konkrétní trestný čin (pro 162 zemí a území), k listopadu 2008 a k srpnu 2012
- Obr. 49: Počet zemí, které nemají žádné nebo jen částečné právní předpisy o obchodování s lidmi v srpnu 2012

- Obr. 50: Podíl zemí s úplnými, částečnými nebo žádnými právní předpisy o obchodování s lidmi v Africe a na Středním východě, listopad 2008 a srpen 2012
- Obr. 51: Podíl zemí s úplnými, částečnými nebo žádnými právní předpisy o obchodování s lidmi v oblastech zvažovaných pro tuto zprávu, listopad 2008 a srpen 2012
- Obr. 52: Vývoj počtu evidovaných odsouzených mezi 2007 a 2010, procento zemí
- Obr. 53: Počet odsouzení za obchodování s lidmi zaznamenaných za rok, podíl zemí, 2007–2010
- Obr. 54: Počet odsouzení za obchodování s lidmi zaznamenaných za rok, podíl zemí, podle krajů, 2007–2010
- Obr. 55: Rozdělení míry odsouzení mezi země, které nahlásily odsouzení, 2010
- Obr. 56: Trestry za odsouzení pro obchodování s lidmi v roce 2010, průměr podle krajů

MAPY

- MAPA 1: Země, na něž se vztahuje sběr dat pro tuto zprávu
- MAPA 2: Regionální a subregionální označení použité v této zprávě
- MAPA 3: Podíl dětí z celkového počtu obětí zjištěných podle zemí, 2007–2010
- MAPA 4: Základní formy vykořisťování, podle poměru zjištěných obětí a podle zemí, 2007–2010
- MAPA 5: Země, které vykazují formy vykořisťování jiné než sexuální vykořisťování a nucené práce, 2007–2010
- MAPA 6: Podíl zjištěných obětí obchodu s lidmi v rámci nebo mimo region, 2007–2010
- MAPA 7: Země původu obětí zjištěných v západní a střední Evropě, 2007–2010
- MAPA 8: Podíl zjištěných obětí obchodu s lidmi z jiných regionů, 2007–2010
- MAPA 9: Nadnárodní trasy: Národnosti obětí zjištěných v některých hlavních cílových regionech, podíl z tam zjištěného celkového počtu obětí, 2007–2010
- MAPA 10: Země, kde byly zjištěny východoasijské oběti, 2007–2010
- MAPA 11: Země, kde byl zjištěn domácí obchod s lidmi, 2007–2010
- MAPA 12: Původ obětí obchodu s lidmi do západní a střední Evropy, podíl na celkovém počtu tam zjištěných obětí, 2007–2010
- MAPA 13: Destinace obětí obchodu s lidmi z východní Evropy a střední Asie, jako podíl z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010
- MAPA 14: Původ obětí obchodu s lidmi směřujícího do Severní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku, jako podíl na celkovém počtu obětí zjištěných v subregionu, 2007–2010
- MAPA 15: Původ obětí obchodu s lidmi do Jižní Ameriky, jako podíl na celkovém počtu obětí zjištěných v subregionu, 2007–2010
- MAPA 16: Destinace obětí obchodování s lidmi pocházejících z Jižní Ameriky, jako podíl z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010
- MAPA 17: Destinace obětí obchodování s lidmi pocházejících ze Severní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku, jako podíl z celkového počtu obětí zjištěných v určitých místech, 2007–2010
- MAPA 18: Podíl obchodovaných obětí z východní Asie z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010
- MAPA 19: Podíl obchodovaných obětí z jižní Asie z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010
- MAPA 20: Původ obětí obchodu s lidmi směřujícího na Blízký východ, jako podíl z celkového počtu zjištěných obětí, 2007–2010
- MAPA 21: Podíl obchodovaných obětí ze západní Afriky ze všech zjištěných obětí ve specifických

destinacích, 2007–2010
MAPA 22: Podíl obchodovaných obětí z východní Afriky ze všech obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010
MAPA 23: Podíl obětí obchodovaných ze severní Afriky ze všech zjištěných obětí ve specifických destinacích, 2007–2010

TABULKY

Tabulka 1: Země, na které se vztahuje tato zpráva, podle regionů a subregionů
Tabulka 2: Matice prvků trestného činu obchodování s lidmi

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

- Ženy tvoří 55 až 60 procent všech obětí obchodu s lidmi zjištěných v celosvětovém měřítku; ženy a dívky dohromady představují asi 75 procent.
- Dvacet sedm procent všech obětí zjištěných na světě jsou děti. Ze tří dětských obětí jsou dvě dívky a jeden je chlapec.
- Obecně platí, že obchodníci s lidmi bývají dospělí muži a příslušníci země, v níž působí, ale ženy a cizí státní příslušníci jsou zapojeny do obchodování s lidmi ve větší míře než u většiny ostatních trestných činů.
- Ženy obchodující s lidmi jsou často zapojeny do obchodu s dívkami a bývají využívány pro činnosti nižší úrovně, kde existuje vyšší riziko odhalení.
- Obchod s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování je častější v Evropě, Střední Asii a Amerikách. Obchod s lidmi za účelem nucené práce bývá častěji zjištěn v Africe a na Středním východě, ale i v jižní a východní Asii a Pacifiku.
- Obchod s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování představuje 58 procent všech zjištěných případů obchodování s lidmi na celém světě, zatímco obchodování k nuceným pracím představuje 36 procent. Podíl zjištěných případů obchodování s lidmi za účelem nucené práce se v posledních čtyřech letech zdvojnásobil.
- Obětí obchodování s lidmi za účelem žebření představují asi 1,5 procenta obětí zjištěných na celém světě. Obchodování s lidmi pro odebrání orgánů bylo zjištěno v 16 zemích ve všech regionech světa.
- Oběti 136 různých národností byly zjištěny ve 118 zemích po celém světě mezi lety 2007 a 2010.
- Mezi lety 2007 až 2010 bylo zjištěno přibližně 460 různých tras obchodování s lidmi.
- V letech 2007 až 2010 byla téměř polovina obětí zjištěných na celém světě obchodována přes hranice v rámci svého regionu původu. Asi 24 procent bylo obchodováno mezi regiony (tj. do jiné oblasti).
- Domácí obchodování s lidmi představuje 27 procent všech zjištěných případů obchodování s lidmi na celém světě.
- Blízký východ je region, kde je hlášen největší podíl obětí obchodu s lidmi z jiných oblastí (70 procent). V západní a střední Evropě byl zjištěn největší počet obětí ze zemí původu.
- Trasa obchodování směřující z východní Asie je nejvýznamnější mezinárodní trasou na celém světě. Velký počet obětí z východní Asie byl nalezen v mnoha zemích po celém světě.
- Oběti z východní Evropy, střední Asie a Jižní Ameriky byly zjištěny v celé řadě zemí ve svém regionu původu a mimo něj, ačkoli mimo region původu se jednalo o nižší počty obětí.
- Téměř všechny trasy obchodování s lidmi pocházející z Afriky jsou buď uvnitř regionů (s cílem Afrika a Střední Východ), nebo směřují do západní Evropy.
- Sto třicet čtyři země a území na celém světě kriminalizovalo obchodování s lidmi jako zvláštní trestný čin podle Protokolu o obchodování s lidmi.
- Počet odsouzení za obchodování s lidmi je obecně velmi nízký. Je pozoruhodné, že ze 132 zemí jich 16 procent nezaznamenalo v období 2007 až 2010 jediné odsouzení.

SHRNUTÍ

Tato světová zpráva o obchodování s lidmi z roku 2012 je jedním z výstupů Světového plánu Organizace spojených národů o boji proti obchodování s lidmi, který přijalo Valné shromáždění v roce 2010. Valné shromáždění uložilo Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) shromažďovat údaje a podávat zprávy každé dva roky o způsobech a trasách obchodu s lidmi na celosvětové, regionální a vnitrostátní úrovni, které mají být prováděny v úzké spolupráci s vnitrostátními orgány. Tato zpráva je první svého druhu a zahajuje sérii světových zpráv UNODC o obchodování s lidmi.

Předchozí zprávy UNODC o obchodování s lidmi upozornily na nedostatek znalostí v souvislosti s tímto trestným činem a vyzvaly členské státy a mezinárodní Společenství, aby zvýšily úsilí k získání jasnějšího pochopení tohoto složitějšího zločinu v celosvětovém měřítku. Bylo dosaženo určitého pokroku. Zatímco celkový obraz je stále neúplný, protože schopnost zjišťovat a hlásit obchodování s lidmi se i nadále v jednotlivých zemích velmi liší, soubor informací, ze kterých mohou vědci čerpat, se v posledních letech značně rozrostl. V důsledku toho se závěry uvedené v této zprávě opírají o objektivní a relativně solidní důkazy, ačkoliv i zde zůstávají značné mezery v informacích.

Na základě zmocnění Valného shromáždění podle Světového akčního plánu pro boj proti obchodování s lidmi z července 2010 je účelem této zprávy informovat o způsobech a trasách obchodování s lidmi. Za tímto účelem UNODC založila svou analýzu na velkém vzorku oficiálně zjištěných případů obchodování s lidmi po celém světě. Přestože slouží k posuzování způsobů a tras obchodování s lidmi, nemůže být využit jako základ pro odhad úrovně kriminality nebo počtu obětí (viz rámeček v kapitole II).

Na základě informací především z otevřených zdrojů Mezinárodní organizace práce (ILO) se odhaduje, že 20,9 milionů lidí na celém světě jsou oběti nucených prací. Tento odhad zahrnuje oběti obchodování s lidmi, ale počet obětí nucených prací v důsledku obchodování s lidmi zůstává neznámý.

Zpráva se skládá ze tří hlavních kapitol. Kapitola I přináší celkový přehled způsobů a tras obchodování s lidmi, včetně profilů pachatelů a obětí, forem vykořisťování, které obchodníci s lidmi využívají, a povahy nesčetných tras obchodovaných obětí, které křížují po celé zeměkouli. Kapitola II přináší podrobnější přehledy regionálních způsobů a tras obchodu s lidmi. Pokud to údaje umožňují, regionální sekce jsou rozděleny do podoblastí, aby byla umožněna ještě podrobnější analýza, protože zločin obchodování s lidmi často mívá v konkrétních geografických oblastech různé charakteristiky. Kapitola III pojednává o aktivitách v boji proti obchodování s lidmi a o pokroku, kterého bylo dosaženo v jednotlivých zemích od okamžiku, kdy Protokol o obchodování s lidmi¹ v roce 2003 vstoupil v platnost.

Další materiály jsou k dispozici na webových stránkách Světové zprávy o obchodování s lidmi (www.unodc.org/glotip). Webová stránka obsahuje profily všech 132 zemí zahrnutých ve zprávě, stejně jako metodickou poznámku vysvětlující metody sběru a analýzy dat použité pro tuto zprávu.

¹ See www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking-fund/human-trafficking-fund.html.

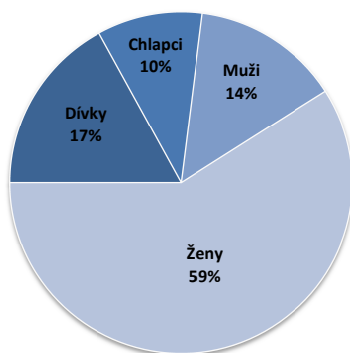
Světové způsoby obchodování s lidmi

Analýza světových způsobů obchodování s lidmi obsažená v této zprávě bere v úvahu věk a pohlaví zjištěných obětí, pohlaví a původ (místní nebo zahraniční vzhledem k zemi stíhání) obchodníků s lidmi a relativní preferenci různých forem vykořisťování.

Oběti

Většinu obětí obchodování s lidmi zjištěných na celém světě v letech 2007 až 2010 tvořily ženy. Zatímco přesný podíl na celkovém objemu se mění podle příslušného roku, v průběhu vykazovaného období tvořily ženy něco mezi 55 a 60 procenty z celkového počtu zjištěných obětí. I když ženy tvoří většinu obětí obchodování s lidmi na celém světě, jejich podíl na celkovém počtu obětí se v průběhu vykazovaného období mírně snížil. V období 2003–2006 byly více než dvě ze tří zjištěných obětí ženy, jak je uvedeno v předchozí světové zprávě o obchodování s lidmi publikované v roce 2009. Avšak celkový podíl žen všech věkových kategorií mezi obchodovanými osobami se nijak dramaticky nezměnil, protože snížení počtu zjištěných ženských obětí bylo částečně kompenzováno zvyšujícím se počtem dívčích obětí.

Obř. 1: Pohlaví a věkový profil obětí zjištěných globálně, 2009

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Zjištěný počet obchodovaných dívek se během období 2007–2010 zvýšil – v této době dívky představovaly 15 až 20 procent z celkového počtu zjištěných obětí.

Ve stejném období zůstal počet obchodovaných mužů stabilní nebo se mírně zvýšil: 14–18 procent zjištěných obětí obchodování s lidmi byli muži. Počet obchodovaných chlapců byl za vykazované období relativně stabilní. Chlapci tvoří 8–10 procent z celkového počtu zjištěných obětí.

Obchodování s dětmi narůstá. Ze zjištěných obětí, jejichž věkový profil byl znám a vykazován v období 2007–2010, bylo asi 27 procent dětí. Pro srovnání, v období 2003–2006 to bylo asi 20 procent dětí. Nicméně, tento trend nebyl na světové úrovni homogenní. Mnoho zemí nahlásilo mezi lety 2003 až 2010 výrazný nárůst podílu odhalených případů obchodování s dětmi, zatímco jiné nehlásily žádné

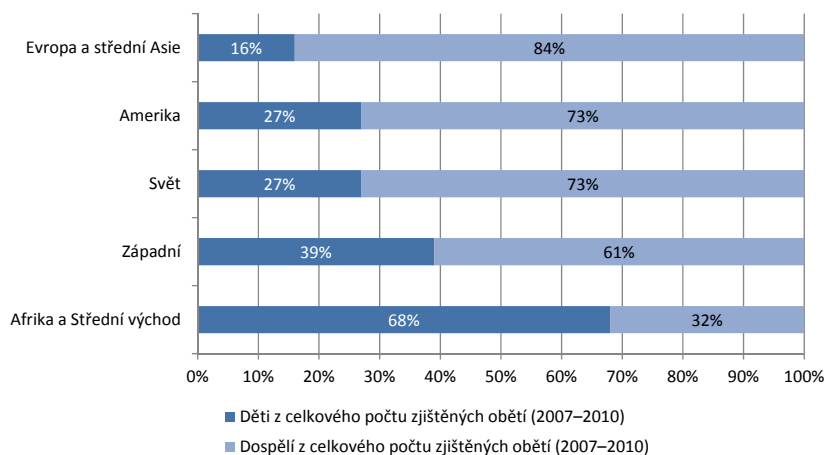
zvýšení nebo snížení počtu případů obchodování s dětmi. Mezi dětskými oběťmi bylo zjištěno více případů obchodování s dívkami než s chlapci: dvě ze tří obchodovaných dětí byly dívky. Mezi jednotlivými oblastmi existují významné rozdíly v pohlaví i věkovém profilu zjištěných obětí. Zatímco evropské a středoasijské země uvádějí, že 16 procent zjištěných obětí jsou děti, v Africe a na Středním východě tvoří děti přibližně 68 procent.

Obchodníci s lidmi

Informace z více než 50 zemí ukazují, že z osob stíhaných a / nebo usvědčených z obchodování s lidmi v období 2007–2010 tvořily zhruba dvě třetiny muži. Tento podíl je téměř identický pro stíhání a odsouzení. Tyto nálezy jsou podobné tomu, co bylo uvedeno ve Světové zprávě o obchodování s lidmi z roku 2009.

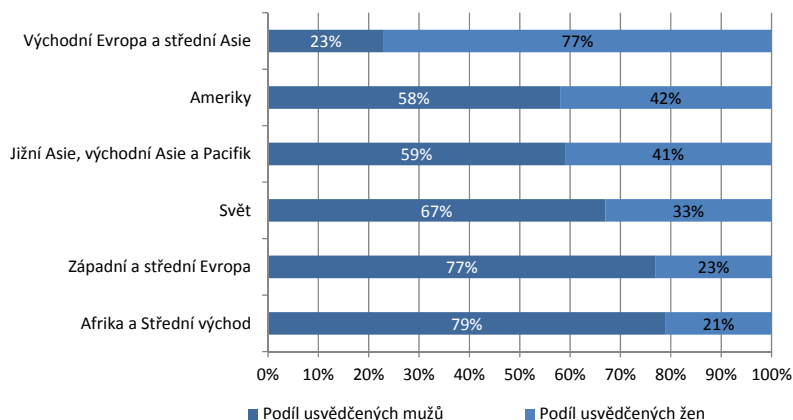
Ačkoli většinu pachatelů obchodování s lidmi tvoří muži, účast žen je vyšší u tohoto trestného činu, než u většiny ostatních trestných činů.

Obr. 2: Podíl dětských obětí zjištěných podle regionů, 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 3: Podíl osob usvědčených z obchodování s lidmi, podle pohlaví, regionální/ subregionální průměry, 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Většina zemí uvádí celkový počet ženských pachatelů pod 15 procent z celkového počtu všech trestných činů, s průměrem asi 12 procent. Mezi osobami stíhanými a odsouzenými za obchodování s lidmi je 30 procent žen. Statistické analýzy ukazují, že zapojení žen do obchodování s lidmi je častější u obchodování s dívkami. Kvalitativní studie naznačují, že ženy zapojené do obchodování s lidmi se obvykle nacházejí v nízko postavených pozicích v oblasti obchodních sítí a vykonávají úkoly, které jsou více vystaveny riziku odhalení a stíhání, než je tomu u mužských obchodníků s lidmi.

Existují jasné regionální a subregionální rozdíly, pokud jde o zapojení žen do obchodování s lidmi. Ve východní Evropě a střední Asii tvoří ženy více než tři čtvrtiny odsouzených za obchodování s lidmi. Přestože je míra usvědčených žen v Asii také relativně vysoká (i když výrazně pod 50 procent), velmi vysoká míra ve východní Evropě a střední Asii je výjimečná.

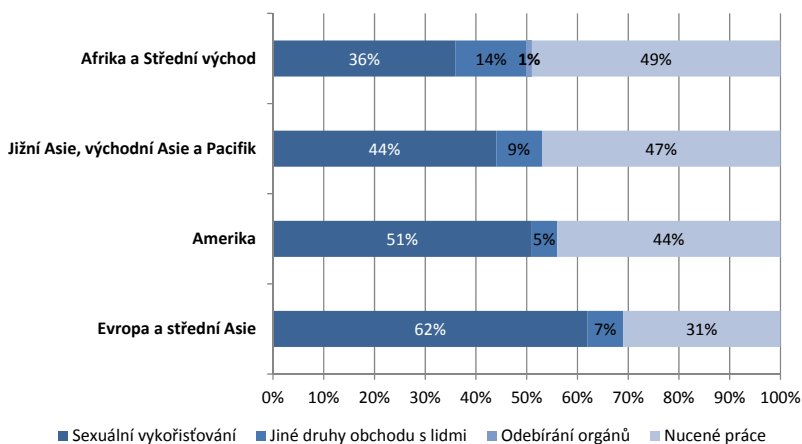
S ohledem na státní příslušnosti osob odsouzených za obchodování s lidmi tvoří místní občané (z hlediska země stíhání) převážnou většinu pachatelů. Ačkoli jsou v jednotlivých zemích významné rozdíly, cizí státní příslušníci představují přibližně jednu čtvrtinu odsouzených. Tato míra zahraničních pachatelů je vyšší než u většiny ostatních trestných činů.

Existují velké rozdíly mezi regiony a subregiony. Ve srovnání s ostatními zeměmi světa je v Evropě a na Středním východě hlášeno mezi zjištěnými pachateli více cizinců. Země v rámci téhož regionu mohou rovněž zaregistrovat rozdíly související s úlohou země na trase obchodování s lidmi, jelikož cílové země obecně hlásí větší podíl cizích státních příslušníků mezi osobami odsouzenými za obchodování s lidmi než zdrojové země.

Formy vykořisťování

Mezi regiony, kterými se zabývá tato zpráva, bylo v Africe a na Středním východě, stejně jako v jižní a východní Asii a Pacifiku, odhaleno více případů nucených prací ve srovnání s jinými formami vykořisťování. Více případů sexuálního vykořisťování než nucených prací bylo zjištěno v Amerikách, Evropě a střední Asii. Na celém světě je ze všech zjištěných případů obchodování s lidmi častější obchod za účelem sexuálního vykořisťování než obchod s lidmi za účelem nucených prací. Tato statistika bude pravděpodobně zkršená, protože evropské země zjistily více obětí než v jiných oblastech. Způsoby vykořisťování prominentní v Evropě mohou být nepoměrně odraženy v globálních součtech. To znamená, že světový podíl obchodování s lidmi za účelem nucených prací vykazovaných v této zprávě (36 procent) je pravděpodobně podceněn. Mezi zjištěnými formami vykořisťování se podíl nucených prací rychle zvyšuje.

Obr. 4: Formy vykořisťování, podíly celkového počtu zjištěných obětí, podle regionů, 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

To může být způsobeno zlepšením možností mnoha zemí odhalovat obchodování s lidmi za účelem nucených prací a přijatými k zajištění toho, aby se na tento typ obchodování s lidmi vztahovaly zákony. Ve srovnání s 18 procenty podílu dosaženého za období 2003–2006 se zjištěný podíl obchodování s lidmi za účelem nucených prací v období 2007–2010 zdvojnásobil a dosáhl 36 procent.

Zjištění dalších forem obchodování s lidmi zůstává i nadále poměrně vzácné. Například obchod s lidmi za účelem odebrání orgánů tvoří 0,2 procenta z celkového počtu zjištěných případů v roce 2010. I když to představuje pouze zlomek všech případů, geografické rozšíření těchto případů je významné: případy obchodování s lidmi za účelem odebrání orgánů byly hlášeny v 16 zemích ze všech regionů, kterými se zabývala tato zpráva. Obchod s lidmi pro účely, které nejsou výslovně uvedeny v Protokolu o obchodování s lidmi, včetně žebření, nucených sňatků, nelegálních adopcí, účasti v ozbrojeném konfliktu a spáchání zločinu (obvykle se jedná o méně závažné trestné činy / pouliční kriminalitu),

představoval 6 procent z celkového počtu odhalených případů v roce 2010, včetně 1,5 procent obětí, které byly využity pro žebřání. Údaje odrážejí širokou škálu typů obchodování (domácí, uvnitř regionů a meziregionální), jakož i formy vykořisťování, které v některých případech mají jasné geografické propojení, jako je tomu v případě obchodování s dětmi na africkém kontinentu, které mají být použity jako dětské vojáci a pro rituály, s tím, že několik případů bylo také zaznamenáno v jiných regionech.

Trasy světového obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je světový zločin ovlivňující téměř všechny země v každém regionu světa. Mezi lety 2007 a 2010 bylo zjištěno 136 obětí různých národností ve 118 zemích po celém světě. Do většiny zemí směřovalo několik tras obchodování s lidmi. Během vykazovaného období bylo hlášeno 460 zjištěných tras obchodu s lidmi na světě.

Většina tras obchodování s lidmi jsou trasy uvnitř regionu (tj. obchodování s lidmi v rámci regionu), téměř polovina zjištěných obětí obchodu s lidmi pochází ze země ve stejné oblasti jako země určení. Téměř čtvrtina obětí byla obchodována mezi regiony a asi 27 procent obětí bylo obchodováno v tuzemsku (tj. v rámci svých zemí původu).

Geografická vzdálenost mezi zdrojovou a cílovou zemí je pro sílu obchodních tras důležitá, stejně jako ekonomické rozdíly. Obecně platí, že oběti obchodu s lidmi jsou obchodovány z relativně chudších oblastí do oblastí bohatších. Tento obecný vzor lze nalézt v mnoha regionech a subregionech po celém světě. Nicméně většina zemí nefunguje pouze jako země původu nebo země určení obchodu s lidmi, ale mísí obě role.

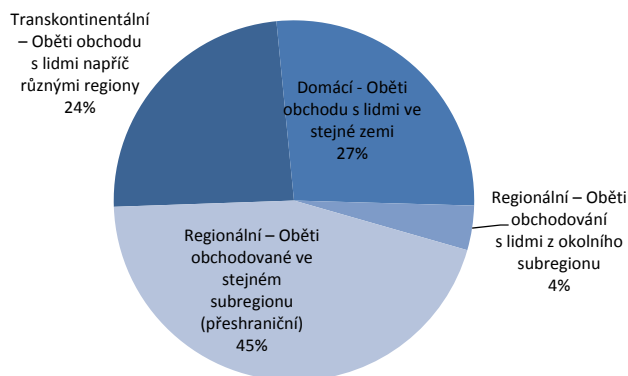
Trasy obchodu v místě určení

Jak bylo uvedeno výše, téměř polovina všeho obchodování s lidmi se odehrává uvnitř regionů. Více než 75 procent tras obchodování s lidmi, které jsme brali v úvahu, je buď krátkého, nebo středního rozsahu. To lze vysvětlit především z hlediska pohodlí a minimalizace rizik pro obchodníky, protože kratší vzdálenosti usnadňují řízení proces obchodování.

Z úhlu pohledu destinací obchodování to znamená, že většina obětí obchodu s lidmi je obchodována v regionu původu. To platí pro všechny regiony a téměř všechny subregiony. Země v jižní a východní Asii a Pacifiku, stejně jako v Africe a ve východní Evropě a střední Asii, zjišťují téměř výhradně oběti z regionu (včetně domácího obchodování), zatímco několik dalších zemí na Středním východě, v Severní Americe a západní a střední Evropě mají relativně vysoký podíl obětí z jiných oblastí nebo podoblastí.

Země západní a střední Evropy vykazaly největší rozmanitost původu a největší vzdálenosti tras obchodování. V průběhu účetního období bylo v těchto dvou podoblastech zjištěno 112 různých národností obětí ze všech regionů světa. Nicméně 64 procent obětí bylo obchodováno ze západní a střední Evropy.

Obr. 5: Rozdělení domácích, regionálních a nadregionálních tras, jako podíl z celkového počtu tras obchodování, 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

V Severní Americe je situace velmi podobná: jedna třetina zjištěných obětí pochází ze zemí mimo region, zatímco velká většina obětí je obchodována ze Severní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku.

Blízký východ je tou částí světa, kde je dálkové obchodování s lidmi nejvýraznější, neboť asi 70 procent obětí zjištěných v subregionu pochází z ostatních regionů. Na Blízkém východě mezi lety 2007 až 2010 byly zjištěny oběti asi 40 různých národností, včetně státních příslušníků asi 20 zemí mimo Afriku a Střední východ (hlavně Asiaté a Evropané).

Trasy obchodování v místě původu

Co se zemí původu obětí obchodování s lidmi týče, také zde existují významné regionální rozdíly. Státní příslušníci západní a střední Evropy jsou téměř výhradně objeveni v Evropě. Podobně ani oběti ze Severní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku a severní Afriky a Blízkého východu nebyly často zjištěny mimo oblast původu.

Oběti z východní Asie, jižní Asie, Jižní Ameriky, subsaharské Afriky a východní Evropy však byly zjištěny v mnoha zemích mimo oblast původu. Existují však významné rozdíly mezi těmito trasami z hlediska objemu tras a zeměpisného rozptýlení. Např. obchodování s obětmi ze subsaharské Afriky je intenzivní v Africe a na Středním východě, jakož i v západní Evropě, a do značné míry se omezuje na tyto destinace.

Oběti z Jižní Ameriky a východní Evropy byly zjištěny v různých zemích, v různých regionech a subregionech, včetně Blízkého východu, východní Asie, Evropy a Amerik. Mimo svou oblast původu byly však tyto oběti zjišťovány v omezených počtech. Východoasijské oběti byly zjištěny v relativně velkých počtech v mnoha zemích po celém světě, a trasa z východní Asie je tak nejvýznamnější mezinárodní obchodní trasou na světě.

Domácí obchodování

Domácí obchodování představovalo více než 25 procent z celkového počtu obětí zjištěných na celém světě a bylo hlášeno ve více než 60 z 83 zemí, které poskytly informace o národnosti obětí. V posledních letech byl zjištěn a vykázán rostoucí počet případů domácího obchodování. Procento případů obchodování s lidmi, které představovaly domácími případy obchodování s lidmi, se zvýšilo z 19 procent v roce 2007 na 31 procent v roce 2010.

Regionální způsoby a trasy

Evropa a střední Asie

Velká část obětí obchodování s lidmi zjištěných v Evropě a Střední Asii byly ženy, zatímco děti tvořily asi 16 procent z celkového počtu případů. V průběhu vykazovaného období se zjištěný počet případů obchodování s dětmi mírně zvýšil. Nejčastěji zjištěný způsob obchodování s lidmi, bylo obchodování za účelem sexuálního vykořisťování.

Nejčastějším místem původu obětí přeshraničního obchodu v západní a střední Evropě je Balkán: 30 procent obětí přeshraničního obchodu jsou státní příslušníci této oblasti. Další významná místa původu obětí obchodování s lidmi v západní a střední Evropě jsou západní Afrika (14 procent z celkového počtu obětí), východní Asie (7 procent), Ameriky (7 procent), střední Evropa (7 procent) a východní Evropa a Střední Asie (5 procent). Domácí obchodování s lidmi představuje zhruba čtvrtinu zjištěných obětí. Oběti zjištěné v zemích východní Evropy a střední Asie byly téměř výlučně z téhož subregionu. Oběti z východní Evropy a střední Asie byly rovněž zjištěny v západní Evropě a na Středním východě. Existují náznaky, že obchodování s oběťmi z východní Evropy a střední Asie do jiných částí světa klesá.

Ameriky

Většina obětí zjištěných v Americe jsou ženy. Děti tvoří asi 27 procent zjištěných obětí obchodování v regionu. Nucená práce je v Amerikách běžná a představuje 44 procent případů zjištěných obětí. Sexuální vykořisťování se týkalo mírně přes poloviny zjištěných případů.

Většina tras obchodování zahrnující země v Amerikách zůstává v regionu. Během posuzovaných let zjistily úřady v zemích Severní a Střední Ameriky především oběti ze Severní a Střední Ameriky, které byly obchodovány buď v dané zemi, nebo přes hranice. Podobně také oběti zjištěné v Jižní Americe pocházely hlavně z téže země, nebo z další země subregionu.

Pokud jde o meziregionální trasy, velké počty obětí z jižní a východní Asie byly zjištěny v celé Severní a Jižní Americe, což představuje asi 28 procent obětí v Severní Americe, Střední Americe a Karibiku a asi 10 procent v Jižní Americe. Významný počet obětí pocházejících z Amerik, zejména z Jižní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku byl zjištěn v západní a střední Evropě.

Jižní Asie, východní Asie a Pacifik

Většina obětí zjištěných v jižní a východní Asii a Pacifiku byly ženy. V tomto regionu je i poměrně vysoké procento žen odsouzených za obchodování s lidmi. Využití obětí pro nucené práce je častější (47 procent obětí) než pro sexuální vykořisťování (44 procent) a často je zde hlášeno i domácí otroctví.

Většina tras obchodu s lidmi ovlivňující jižní a východní Asii a Pacifik zůstává v regionu (včetně v rámci jedné země), tento region je také významnou oblastí původu meziregionálního obchodu s lidmi. Občané z východní Asie byli zjištěni v 64 zemích po celém světě, často v poměrně velkých počtech. Jihoasijské oběti byly také zjištěny v širokém počtu cílových zemí.

Afrika a Střední východ

Zhruba dvě třetiny obětí zjištěných v Africe a na Středním východě byly děti. Téměř polovina obětí byla využívána na nucené práce a 36 procent obětí bylo obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování. Jiné formy obchodování s lidmi, včetně použití jako dětských vojáků, pro rituály a pro jiné účely, tvořily 14 procent případů v regionu.

Z hlediska tras obchodování s lidmi existují významné rozdíly mezi jednotlivými subregiony. Střední východ je především oblastí určení zejména pro východní Asiaty, kteří představovali 35 procent obětí obchodování s lidmi zjištěných na Středním východě v průběhu vykazovaného období, a pro jižní Asiaty (23 procent obětí). Ostatní významné oblasti původu obětí zjištěných na Středním východě jsou subsaharská Afrika (20 procent) a východní Evropa a střední Asie (10 procent).

Většina obětí zjištěných v subsaharské Africe je obchodována v zemi původu nebo v rámci subregionu. Obchodování západoafrických obětí představuje významný podíl obchodu s lidmi v Evropě, zatímco oběti z východní Afriky představují významnou část zjištěných obětí na Středním východě.

Reakce světové trestní justice

V oblasti boje proti obchodování s lidmi byl učiněn velký pokrok, zejména od té doby, co vstoupil v platnost Protokol o obchodování s lidmi v roce 2003. Sto čtyřiatřicet zemí a území na světě kriminalizovalo obchodování s lidmi, které ustanovilo jako zvláštní trestný čin v souladu s tímto Protokolem. Kromě toho se počet zemí, které stále nekriminalizovaly obchodování s lidmi, snížil o více než polovinu v období let 2008 až 2012.

Pokrok v odsouzení zůstává omezený. Ze 132 zemí, které jsou zahrnuty v této zprávě, nezaznamenalo 16 procent jediné odsouzení za obchodování s lidmi v letech 2007 až 2010. Nicméně mezi lety 2007 až 2010 více zemí oznámilo zvýšení počtu odsouzení než snížení.

Některé problémy ve snaze plně realizovat Světový akční plán OSN pro boj proti obchodování s lidmi přetrvávají. Jsou zde prominentní tři oblasti: znalosti a výzkum, budování kapacit a rozvoj, monitorování a hodnocení. Pokrok na těchto frontách pomůže mezinárodní komunitě realizovat ambiciózní cíl stanovený ve Světovém akčním plánu: ukončit odporný zločin obchodování s lidmi.

ÚVOD

PŘÍBĚH SÍLY A ZRANITELNOSTI

Zatímco mnoho případů obchodování s lidmi začíná jako pokus o zlepšení podmínek života, někdy se tyto pokusy okolnostmi zvrhnou ve vykořisťování a zneužívání. Hluboce zakořeněné sociální hodnoty a praxe pomáhají vytvářet zranitelnost, které z obětí obchodování s lidmi (mužů, žen i dětí) činí snadné cíle pro zločince, kteří chtějí profitovat z naděje těchto osob na lepší život. Naverbování a vykořisťování zranitelného člověka je poměrně jednoduché a často s sebou nese jen malé riziko odhalení.

Co činí lidi zranitelnými a kdo jsou ti nejzranitelnější ve společnosti? Za prvé, děti – chlapci i dívky – jsou jednoznačně zranitelnější než dospělí, protože nejsou ani dostatečně zralí, ani právně způsobilí činit svá vlastní životní rozhodnutí. Jsou závislí na strážcích, kteří nemusí mít vždy na srdci jejich nejlepší zájem. Děti, v důsledku nedostatku zkušeností, také snadno důvěřují jiným osobám, což mohou zločinci zneužít k jejich vykořisťování.

Navíc v mnoha společnostech mají ženy méně pravomocí než muži. To platí, pokud jde o nerovnosti mužů a žen v přístupu ke vzdělání a pracovním příležitostem a v přístupu ke spravedlivému a včasnému justičnímu systému, jakož i v dosahování lidských a sociálních práv.¹ Současně – a snad ještě výrazněji z hlediska rizika padnutí za oběť obchodníkům s lidmi – to také platí, pokud jde o fyzickou sílu, která ženy činí zranitelnějšími než muže, a snadněji se stávají obětí vykořisťování kvůli použití síly či hrozeb.

Další ohroženou skupinou jsou potenciální přistěhovalci, kteří hledají příležitosti v zahraničí, nebo nově příchozí přistěhovalci, kteří často nemají blízké příbuzné, přátele nebo jiné podpůrné sítě. Potenciální přistěhovalci bývají příliš dychtiví najít příležitosti v zahraničí, než aby kriticky zhodnotili inzeráty nebo pracovní agentury. Nově příchozí přistěhovalci často bývají pod tlakem, aby rychle našli práci, a tím se stávají ochotnějšími k přijetí nebezpečných pracovních nabídek. Kromě toho status neregulérního přistěhovalce některých migrantů v jejich zemi určení zhoršuje jejich zranitelnost, protože se často bojí nebo zdráhají obrátit na místní úřady. Také stěhování – zejména když se jedná o překračování hranic – může některé osoby vystavit nebezpečí toho, že se stanou oběťmi obchodování, pokud mají omezený přístup do cílových zemí a vyhledají pomoc od obchodníků při překročení hranic s padělanými doklady nebo prostřednictvím jiných nečestných opatření.

Existuje mnoho dalších potenciálně zranitelných osob, včetně dospívajících, kteří se mohou stát snadným cílem vykořisťování v sexuálním průmyslu, jak je vidět na fenoménu „loverboys“ v Evropě. Osoby se zdravotním postižením mohou být zvláště vystaveny tomu, aby se staly předmětem obchodování (často za účelem žebření), stejně tak albíni v některých venkovských afrických společnostech, uprchlíci prchající před válkou nebo přírodní katastrofou a mnoho dalších osob.

Pohlaví, věk, migrační statut, etnicko-jazykový původ a chudoba, samy o sobě nestačí k vysvětlení zranitelnosti, ale mají tendenci stát se faktory zranitelnosti, pokud poskytují důvody diskriminace od zbytku komunity. Oběti obchodování s lidmi by se mohl stát kdokoliv, avšak osoby, které požívají nedostatek ochrany, které nejsou součástí okolního společenství a které jsou izolovány státními úřady

¹ Viz např. UN-Women, Progress of the World's Women 2011-2012: In Pursuit of Justice.

nebo společností, kde žijí, jsou vystaveny vyššímu riziku obchodování s lidmi. V těchto oblastech diskriminace a marginalizace nalézají obchodníci s lidmi prostor pro zneužití zranitelné situace potenciálních obětí.

Na druhou stranu je moc obchodníků s lidmi založena na finančních a sociálních zdrojích, které mohou být použity k vytvoření zisku. Tyto zdroje mohou pocházet z různých trestných činností nebo z podnikání a sociálních sítí využívaných k trestné činnosti. Obchodní sítě mohou zahrnovat vztahy s jednotlivci, kteří mají prostředky na nábor lidí, jako jsou vlastníci personálních agentur, nebo prostředky k přepravě osob, jako jsou řidiči kamionů nebo taxikáři, schopnost pomoci s cestovními doklady, jako je personál z velvyslanectví, nebo možnost zneužívat služeb obchodovaných osob, jako jsou majitelé restaurací nebo nevěstinců. Sociální sítě mohou zahrnovat i vztahy s některými etnickými nebo rodinnými skupinami nebo jinými výraznými skupinami. S finančními zdroji a sociálními sítěmi mohou obchodníci budovat takovou sílu, která je nezbytná k organizování obchodování s lidmi.

Způsoby obchodování s lidmi vcelku zrcadlí tuto sílu a zranitelnost, a to jak z hlediska zločinců, tak obětí. Nejběžnější profil obchodníka s lidmi je muž, který je státním příslušníkem země, kde vykořisťování probíhá, zatímco většina obětí jsou ženy a děti, většinou cizí a často z prostředí vyznačujícího se ekonomickou deprivací a/nebo nedostatkem slušných pracovních příležitostí.

Zranitelnost může také pomoci vysvětlit prominenci některých typů tras obchodu s lidmi. V rámci dané země mohou být lidé z jednotlivých oblastí zjištěni jako oběti obchodování s lidmi častěji než lidé z jiných lokalit. Některé země například zažívají vysokou míru pohybů obchodu s lidmi z venkovských oblastí do měst, v důsledku většího rozsahu dostupných možností zaměstnání a relativně většího bohatství ve většině velkých měst. Na regionální (nebo subregionální) úrovni lze často rozlišit způsoby obchodování s lidmi z chudších zemí a/nebo oblastí do bohatších.

Co je obchodování s lidmi?

Podle definice Organizace spojených národů² lze obchodování s lidmi chápat jako proces, při kterém jsou lidé nabíráni ve své komunitě a využíváni obchodníky s lidmi prostřednictvím podvodu a/nebo určitou formou nátlaku, aby mohli být nalákáni a ovládnuti. Existují zde tři samostatné prvky tohoto trestného činu: akt, prostředky a účel. Všechny tři prvky musí být přítomny, aby byla naplněna skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi, ačkoliv každý prvek může mít řadu projevů.

Obecně řečeno, „akt“ znamená nábor, dopravu, ukrývání nebo přijímání osob určených k obchodování, zatímco „prostředky“ odkazují na pohrůžky nebo použití síly, podvodu, nátlaku nebo zneužití síly za účelem nalákání obětí. „Účel“ je forma vykořisťování, které obchodníci s lidmi podrobují své oběti, ať už sexuální vykořisťování, nucené práce, domácí otroctví nebo jiná z řady dalších forem.

2 Protokolem o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, který doplňuje Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (dále jen „Protokol o obchodu s lidmi“) definuje obchodování s lidmi takto: „nabírání, převoz, převod, ukrývání nebo přijímání osob prostřednictvím pohrůžky silou nebo použitím síly nebo jiných forem nátlaku, únosu, podvodu, klamu, zneužití moci či zranitelného postavení nebo poskytnutím či přijímáním plateb nebo výhod k získání souhlasu osoby, která má kontrolu nad jinou osobou, za účelem vykořisťování. Vykořisťování zahrnuje přinejmenším využívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucené práce či služby, otroctví či praktiky podobné otroctví, nevolnictví nebo odebrání orgánů.“

Jednou z charakteristik obchodování s lidmi je to, že bylo kriminalizováno relativně nedávno. I když k vykořisťování druhých docházelo vždy, obchodování s lidmi, jak je chápáno dnes, bylo definováno specificky na mezinárodní úrovni (Protokol o obchodování s lidmi Organizace spojených národů) teprve od počátku prvního desetiletí tohoto tisíciletí. Některé země musí legislativu upravující tento problém teprve přijmout. To znamená, že informovanost a schopnost řešit obchodování s lidmi je často nižší než u jiných, „zavedených“ zločinů.

Obchodování s lidmi je i celosvětová trestná činnost týkající se téměř každé země na světě. V důsledku toho existuje ohromné množství místních, národních a regionálních interpretací a reakcí na tento trestný čin a obrovský počet subjektů se podílí na úsilí v boji proti němu. Kromě toho tato zpráva identifikovala velké množství tras obchodování s lidmi po celém světě, což dokládá celosvětový rozsah této trestné činnosti. Jak je definováno, trasa obchodování představuje spojení mezi dvěma zeměmi nebo dvěma místy v rámci stejné země (jedno místo původu a druhé místo určení pro oběti obchodu s lidmi), s nejméně pěti oficiálně zjištěnými oběťmi, které byly obchodovány ze země původu do cílové země: existuje asi 460 takových tras napříč všemi regiony a subregiony, zasahujících většinu zemí.

Obchodování s lidmi je navíc složitý zločin, který se projevuje mnoha různými způsoby po celém světě. Ačkoli jsou všechny případy obchodování s lidmi definovány přítomností tří základních prvků – akt, prostředky a účel – údaje o jednotlivých případech se často výrazně liší. Rozšířený výklad obchodování s lidmi jen jako hlavně obchodování se ženami pro sexuální služby může v některých místech zúžit chápání komplexnosti tohoto zločinu, i když v posledních letech se obchod s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování stal prominentnějším. To může podpořit komplexnější chápání této mnohostranné trestné činnosti.

Stejně jako u všech trestných činů představují oficiální statistiky o obchodu s lidmi pouze špičku ledovce, protože zločinci obvykle zacházejí do krajnosti, aby zabránili odhalení své činnosti. To znamená, že velká část tohoto jevu zůstává skryta. Zatímco velikost ledovce zůstane neznámá, je možné seznámit se s jeho tvarem a vlastnostmi na základě analýzy viditelné špičky. Pomocí informací o případech oficiálně zjištěných vnitrostátními orgány ve spojení s pečlivou analýzou statistického zkreslení ovlivňujícího tyto případy bude možné rozeznat hlavní způsoby a trasy obchodování s lidmi. Nebude však možné vyvodit solidní závěry ohledně rozměru problému.

Reakce OSN na obchodování s lidmi

Dne 25. prosince 2003 vstoupil v platnost Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, kterým se doplňuje Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu. Obchodování s lidmi tak bylo jasně definováno a uznáno mezinárodním společenstvím jako závažná organizovaná trestná činnost. Ratifikací protokolu členské státy Organizace spojených národů prokázaly svůj závazek k boji proti této trestné činnosti. Od srpna 2012 ratifikovalo Protokol 152 zemí.

V červenci 2010 Valné shromáždění položilo další milník v mezinárodním úsilí v boji proti obchodování s lidmi přijetím Světového akčního plánu OSN pro boj proti obchodování s lidmi. Světový akční plán uvádí řadu konkrétních ustanovení, která má přijmout mezinárodní společenství na podporu všeobecné ratifikace a posílení provádění Protokolu. Světový akční plán také například podpořil vytvoření Dobrovolného světeckého fondu OSN pro oběti obchodování s lidmi, zejména

se ženami a dětmi.³

Světový akční plán rovněž vyzval k vytvoření větší základny znalostí týkající se obchodování s lidmi s cílem usnadnit vytváření a provádění programových zásahů na základě důkazů. V odstavci 60 akčního plánu je UNODC přidělen mandát a povinnost shromažďovat příslušné údaje a podávat zprávy o způsobech a trasách obchodování s lidmi na národní, regionální a mezinárodní úrovni:

Požaduje, aby generální tajemník prioritně posílil schopnost Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu shromažďovat informace a každé dva roky podávat zprávu, počínaje rokem 2012, o způsobech a trasách obchodování s lidmi na národní, regionální a mezinárodní úrovni vyrovnaným, spolehlivým a komplexním způsobem, v úzké spolupráci a součinnosti s členskými státy, a sdílet osvědčené postupy a poučení z různých iniciativ a mechanismů (Usnesení Shromáždění OSN 64/293, odst. 60).

Tento cíl byl znovu zdůrazněn Komisí pro prevenci trestné činnosti a trestní spravedlnost v dubnu 2011,⁴ která dále potvrdila záměr členských států spolupracovat s UNODC na komplexnějších hodnoceních a systematickém monitorování obchodování s lidmi.

Světová zpráva o obchodování s lidmi 2012

Tato zpráva si klade za cíl zlepšit stávající znalosti o obchodování s lidmi v jejich národních a nadnárodních projevech. Takové sledování trendů obchodování může být komplexně prováděno pouze z mezinárodní pozice. Zatímco výzkum na národní úrovni může přesně prezentovat situaci obchodu s lidmi v určité zemi a poskytnout cenný vstup pro mezinárodní analýzy, mezinárodní orgán je schopen rozeznat společné rysy a rozdíly mezi jednotlivými zeměmi nebo regiony a určit trasy a způsoby obchodování s lidmi v různých částech světa.

Sledováním mezinárodní dynamiky obchodování s lidmi je možné získat širší pohled na globální trendy v oblasti obchodování s lidmi. Jsou určité způsoby obchodování spojené zejména s některými zeměmi, nebo celým regionem či subregionem? Převládají některé formy obchodování více v určitých oblastech? Má obchodování s lidmi z určité oblasti snižující se nebo zvyšující se tendenci nebo je na ústupu?

Dalšímu rozvoji komplexního globálního porozumění tomuto problému může pomoci úsilí na národní úrovni. S rostoucí znalostí způsobů a tras mezinárodního obchodu s lidmi je snazší pochopit – a časem snad i předvídat – charakteristiky obchodování s lidmi na národní úrovni. Tyto znalosti mohou být vytvořeny pouze pomocí shromažďování a syntetizace informací týkajících se jednotlivých zemí. Vypovídací schopnost této zprávy se proto opírá o množství a kvalitu informací poskytnutých vnitrostátními orgány. To je důvod, proč spolupráce s členskými státy je rozhodující pro splnění mandátu UNODC přiděleného Světovým akčním plánem.

³ Viz www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking-fund/human-trafficking-fund.html.

⁴ Ve svém usnesení 20/3 Komise požádala Úřad OSN pro drogy a kriminalitu, aby posílil svou kapacitu pro shromažďování a analýzy informací a každé dva roky podával zprávu, počínaje rokem 2012, o způsobech, formách a trasách obchodování s lidmi na všech úrovních spolehlivým a komplexním způsobem, s vyváženým pohledem na nabídku i poptávku, jako krok směrem mimo jiné ke zlepšení implementace Protokolu o obchodování s lidmi, v těsné spolupráci a součinnosti s členskými státy, a aby sdílel nejlepší postupy a poučení z různých iniciativ a mechanismů.

Předchozí Světová zpráva o obchodování s lidmi⁵ zveřejněná v roce 2009 představovala první globální snahu utřídit oficiální informace na národní úrovni. To bylo provedeno za účelem posouzení situace obchodování s lidmi, zejména pokud jde o reakci trestní spravedlnosti na národní a mezinárodní úrovni. Tato Světová zpráva pokračuje v dříve začaté práci z hlediska metodického přístupu, přičemž pozornost zaměří především na trasy a způsoby obchodování s lidmi dle požadavku Valného shromáždění.

Pokrytí a sběr dat

Zpráva nemůže být skutečně světová, pokud se její údaje a analýza nevztahují na situaci ve většině zemí světa. Zároveň by studie měla být založena na spolehlivých informacích poskytnutých z úředních zdrojů. Z tohoto důvodu byl sběr dat proveden s dvojím cílem: dosažení co nejširšího pokrytí pomocí nejsolidnějšího zdroje informací.

Drtivá většina údajů shromážděných pro tuto Světovou zprávu o obchodování s lidmi pochází z národních institucí (88 procent ze shromážděných datových sérií). Dalšími zdroji informací byly mezinárodní vládní organizace (5 procent dat) a nevládní organizace (7 procent).

Informace byly shromážděny UNODC třemi způsoby: krátkým speciálním dotazníkem distribuovaným vládám⁶, zvážením relevantních výsledků pravidelného Průzkumu OSN trendů kriminality a činnosti trestněprávních systémů používaných k průzkumu úředních statistik členských států ohledně různých forem kriminality⁷, shromažďováním oficiálních informací, které jsou veřejně k dispozici (národní policejní zprávy, zprávy ministerstev spravedlnosti, zprávy o národním obchodování s lidmi atd.)⁸. Informace, které byly získány, byly následně předány vnitrostátním orgánům pro ověření.

Země, na které se nevztahuje tato zpráva, neodpověděly ani na dotazník UNODC členským státům, ani na průzkum trendů kriminality. Kromě toho výzkumný tým UNODC nebyl schopen najít údaje ohledně těchto zemí, které by odpovídaly ukazatelům používaným pro účely této zprávy a které byly publikovány v rámci vnitrostátního úřadu a veřejně.

5 Dostupné na www.unodc.org/glotip.

6 Zahrnuto v informacích o metodologii a dostupné na webových stránkách této zprávy (www.unodc.org/glotip).

7 Ve svém usnesení 1984/48 Hospodářská a sociální rada požádala generálního tajemníka, aby udržoval a rozvíjel databázi OSN týkající se trestné činnosti pokračováním v provádění průzkumů trendů trestné činnosti a činnosti systémů trestního soudnictví. Hlavním cílem průzkumů OSN trendů kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví je shromažďování údajů o výskytu hlášené trestné činnosti a o činnosti systémů trestního soudnictví. Výsledky průzkumu poskytují přehled o trendech a vzájemných vztazích mezi různými částmi systému trestního soudnictví na podporu informovaného rozhodování ve správě na národní a mezinárodní úrovni (dostupné na www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/United-Nations-Surveys-on-Crime-Trends-and-the-Operations-of-Criminal-Justice-Systems.html).

8 Asi 66 procent informací, které tvoří základ této zprávy, bylo shromážděno prostřednictvím specializovaného dotazníku zasláného vládám, zatímco asi 3 procenta datových sérií byla shromážděna prostřednictvím průzkumů OSN trendů kriminality a činnosti systému trestního soudnictví a zbylých 31 procent aktivně nashromáždil tým UNODC pátráním ve veřejně dostupných zdrojích.

I když země reagovala a poskytla data, ne všechny informace mohly být použity systematicky. Některé země poskytly částečné informace nebo údaje v nestandardním formátu. Veškeré informace shromážděné a použité v této zprávě se předkládají v profilech jednotlivých zemí, které také specifikují informační zdroje. Informace pro tuto edici Světové zprávy byly nashromážděny ze 132 zemí a území. Všechny světové regiony jsou více či méně rovnoměrně pokryty a seznam zemí a regionální klasifikační systém použitý v této zprávě lze nalézt na konci této úvodní části.

Ve zprávě jsou shromážděny informace o počtu a profilu (věk, pohlaví a státní příslušnost) zjištěných obětí, stejně jako počet a profil (pohlaví a státní příslušnost) osob stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi nebo za související trestné činy. Informace byly také shromažďovány o zemích určených pro oběti repatriované do jejich vlastních zemí. Kromě toho byly shromažďovány dostupné informace o formách vykořisťování používaných obchodníky s lidmi. Výkazované období je 2007–2010 nebo ještě nedávnější, pokud není uvedeno jinak.

Sběr dat pro tuto zprávu trval dva roky – od srpna 2010 do srpna 2012 – a informace byly shromažďovány o zhruba 55.000 obětech a 50.000 pachatelích zjištěných na celém světě. Nebylo vždy možné získat profil těchto jedinců, obvykle kvůli neúplnému vykazování na úrovni jednotlivých zemí. Z tohoto důvodu se velikost vzorku, který je podkladem pro analýzu, liší v závislosti na indikátoru, o který se jedná. Sběr dat prováděl výzkumný tým na UNODC ústředí, stejně jako badatelé v různých detašovaných pracovištích UNODC po celém světě.

Silné a slabé stránky zprávy

Charakteristika obchodování s lidmi popisuje především aktuálně důležité úkoly pro sestavení světové výzkumné zprávy. Skutečnost, že v mnoha zemích je kriminalizace obchodování s lidmi nedávného data, znamená, že zde existuje omezená sada úředních dat a předchozího výzkumu, z níž by se dalo čerpat. Její světová povaha se promítá do velkého množství různých národních právních předpisů a kontextu jejich prosazování za účelem hledání správného směru, syntézy a zastoupení. Složitost obchodování s lidmi vyžaduje důkladné porozumění trestné činnosti v mnoha projevech a její rychle se měnící povahy.

Hlavními principy této zprávy je používat spolehlivá čísla a jasné zdroje. Omezení podkladových dat na oficiálně zjištěné oběti a pachatele obchodování s lidmi, jak bylo provedeno pro účely této zprávy, má důležité výhody. Jedná se o věcný přístup, založený na objektivních prvcích: velký počet zjištěných případů a ověřené údaje. Způsoby a trasy zjištěných případů obchodování s lidmi byly odvozeny na základě počtu případů zjištěných vnitrostátními orgány. Zpráva obsahuje posouzení autorů ohledně toho, zda jsou tyto případy více či méně reprezentativní pro celý fenomén obchodování s lidmi a jak by tyto informace měly být interpretovány. Toto posouzení je v konečné fázi ponecháno na čtenáři. Údaje jsou prezentovány transparentně a byly potvrzeny od zdrojů.

Navíc vzhledem k nedávnému zaměření na obchod s lidmi v několika zemích se báze znalostí, která je k dispozici výzkumným pracovníkům, zvyšuje. Další země vyvíjejí úsilí v boji proti této trestné činnosti, a v důsledku toho dokáže více zemí sdílet cenné informace.

Počet oficiálně zjištěných obětí je dostatečně velký, aby poskytl poměrně podrobný náskok profilu obětí, a přestože informace o obchodování s lidmi jsou vzácné, je možné identifikovat některé společné rysy. K zajištění transparentnosti obsahují hlavní části zprávy informaci o velikosti vzorku, který je

základem analýzy (tj. počet zjištěných případů, z nichž byly odvozeny výsledky).

Sběr dat pro světovou zprávu o obchodování s lidmi z roku 2009 – který byl také založen na oficiálních informacích – poskytl i údaje o některých ukazatelích používaných v této zprávě. To znamená, že některé trendy mohou být zjištěny v zemích a regionech s dostatečnými a spolehlivými údaji, a to zejména ve vztahu k trasám obchodování s lidmi.

Tento přístup téměř výhradního používání oficiálně oznámených údajů také nutně zavádí některá zkreslení. Je třeba mít na paměti, že oficiální údaje nejsou shromažďovány pro výzkum, ale pro administrativní účely k zaznamenání úsilí o prosazování specifických předpisů. Spoléhání se na odpovědní údaje trestní justice znamená, že se jedno z hlavních zkreslení týká pravděpodobnosti, že systémy trestní justice mohou zjišťovat a vykazovat určité formy obchodování s lidmi častěji než jiné. Jedním z příkladů je pravděpodobné nadměrné zastoupení obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v této zprávě. Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování bylo na nějakou dobu v centru zájmu většiny snah zacílených proti obchodování s lidmi, přičemž tato situace pravděpodobně ovlivnila legislativní snahy a snahy o prosazení patřičných zákonů. V důsledku toho mohou oficiální zprávy, na kterých je založena tato zpráva, přeceňovat obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, a v důsledku toho i obchodování se ženami, protože ženy představují naprostou většinu obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.

Naopak údaje o oficiálně zjištěných obětech budou pravděpodobně podceňovat výskyt obchodování s lidmi pro nucené práce, neboť na tuto formu obchodování s lidmi byl kladen menší důraz než na sexuální vykořisťování. Obrázek se však může měnit. Globálně pozorovaný trend je zvýšení podílu zjištěných případů obchodování s lidmi za účelem nucené práce, což může znamenat, že rozdíl mezi počtem případů obchodování s lidmi zjištěných na celém světě a skutečným rozměrem problému obchodování s lidmi se zmenšuje.

Další důležité zkreslení se týká dostupnosti údajů, které se značně liší region od regionu, navzdory skutečnosti, že všechny regiony dosáhly kritického počtu ze sledovaných zemí. V důsledku nerovnoměrné úrovně zpráv jsou výsledky v některých oblastech spolehlivější než v jiných. Například regionální analýzy pro Afriku jsou založeny na slabších údajích než v Evropě nebo Amerikách. Nedostatky jsou důsledkem nižší úrovně zpráv z afrických zemí, jakož i nižší míry detekce. V důsledku tohoto zkreslení geografické detekce mají globální výsledky ohledně způsobů a tras obchodování tendenci odrážet způsoby a trasy Evropy a Severní a Jižní Ameriky ve větší míře než v Africe a Asii. To by mělo být bráno v potaz při posuzování globální analýzy.

Uspořádání zprávy

Tato zpráva je rozdělena do tří hlavních kapitol. Kapitola I poskytuje globální přehled způsobů a tras obchodování s lidmi. Údaje shromážděné na celosvětové úrovni odhalují profil zjištěných obětí a to, jak se tento profil změnil během posuzovaného období. Tato kapitola představuje formy vykořisťování hlášené celosvětově a přináší vhled do nových forem vykořisťování, které jsou hlášeny méně často. Tato kapitola také uvádí globální vzory týkající se profilu pachatelů a analyzuje globální trasy na základě státní příslušnosti zjištěných obětí, jakož i země repatriace státních příslušníků obchodovaných v zahraničí. Tato analýza vede k celkovému přehledu o intenzitě, šíření a rozsahu zjištěných a oznámených hlavních tras obchodu s lidmi.

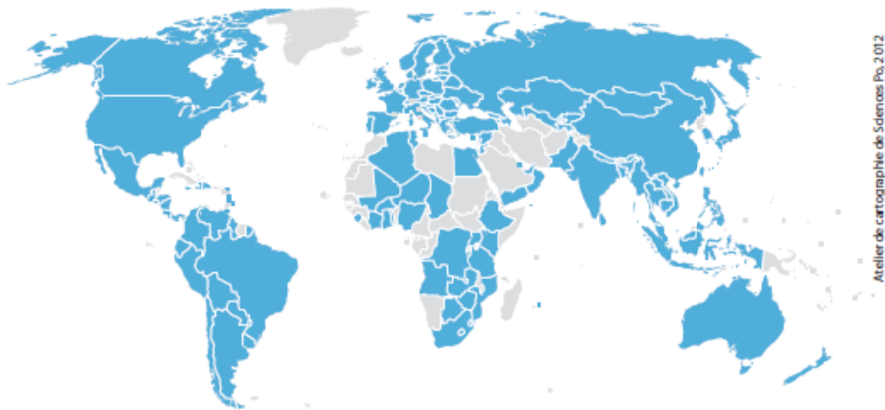
Kapitola II analyzuje způsoby a trasy obchodování s lidmi na regionální úrovni. 132 hlášených zemí bylo rozděleno do čtyř regionů: Evropa a střední Asie, Severní a Jižní Amerika, jižní a východní Asie a Pacifik a dále Afrika a Střední východ. Pořadí prezentace závisí na velikosti vzorku použitého pro analýzu každého regionu, přičemž Evropa a střední Asie mají nejvyšší počet zjištěných obětí za posuzované období. Regionální sdružení jsou pak rozdělena do podoblastí, přičemž toto rozdělení pomáhá usnadnit další analýzu (západní a střední Evropa, východní Evropa a střední Asie, Severní a Střední Amerika a Karibik, Jižní Amerika, jižní Asie, východní Asie a Pacifik, Severní Afrika a Blízký východ a subsaharská Afrika). Třídění zemí a regionů je založeno na kritériích geografické blízkosti, socioekonomických společných prvcích a institucionálních vazbách.

Světový akční plán rovněž kladl požadavek na UNODC sdílet osvědčené postupy a poučení v oblasti obchodování s lidmi. Kapitola III představuje informace, které se týkají legislativy a trestního soudnictví. Za prvé je popsán stav mezinárodního právního rámce, včetně vícestranných nástrojů. Za druhé země uvádějí analýzu reakcí týkající se obchodování s lidmi, a to na základě informací o národních právních předpisech a směřování vývoje ohledně stíhání a odsouzení.

Další související materiál je k dispozici na webových stránkách Světové zprávy (www.unodc.org/glotip), a to včetně profilů zemí, které obsahují informace na národní úrovni u zemí, které jsou zahrnuty v této zprávě. Každý profil obsahuje informace o způsobech a trasách obchodu s lidmi v dotyčných zemích. Všechny profily zemí jsou představeny na základě stručného popisu současného legislativního rámce, který je potřeba k přesné interpretaci oficiální statistiky.

Dotazník sloužící ke shromažďování dat je k dispozici i on-line (www.unodc.org/glotip).

Mapa 1: Země, na něž se vztahuje sběr dat pro tuto zprávu

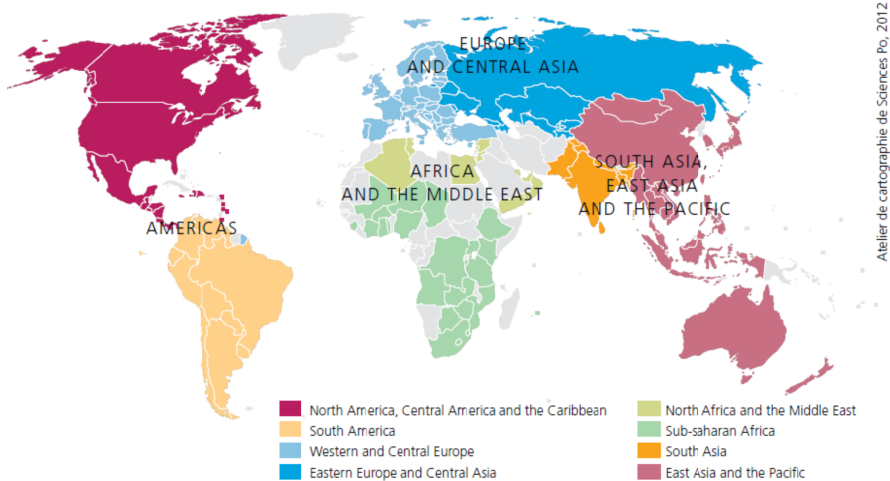
Zdroj: UNODC

Tabulka 1: Země zahrnuté v této zprávě, podle regionu a subregionu

Afrika a Blízký východ		AMERIKY		Evropa a střední Asie		Jižní Asie, východní Asie a Tichomoří	
36 států (z celkem 66 členských států OSN v tomto regionu)		28 států (z celkem 35 členských států OSN v tomto regionu)		48 států (z celkem 53 členských států OSN v tomto regionu)		20 států (z celkem 39 členských států OSN v tomto regionu)	
Severní Afrika a Střední východ (Celkem: 12)	Subsaharská Afrika (Celkem: 24)	Severní a Střední Amerika a Karibik (Celkem: 17)	Jižní Amerika (Celkem: 11)	Západní a střední Evropa (Celkem: 37)	Východní Evropa a střední Asie (Celkem: 11)	Jižní Asie (Celkem: 5)	Východní Asie a Tichomoří (Celkem: 15)
Alžírsko	Angola	Barbados	Argentina	Albánie	Arménie	Bangladéš	Austrálie
Bahrajn	Botsvana	Kanada	Bolívie	Rakousko	Azerbájdžán	Indie	Kambodža
Egypt	Burkina Faso	Kostarika	Brazílie	Belgie	Bělorusko	Nepál	Čína
Izrael	Burundi	Dominikánská rep.	Chile	Bosna a Hercegovina	Gruzie	Pákistán	Indonésie
Jordánsko	Čad	El Salvador	Kolumbie	Bulharsko	Kazachstán	Sri Lanka	Japonsko
Libanon	Pobřeží slonoviny	Guatemala	Ekvádor	Chorvatsko	Kyrgychstán	Laos	Laos
Omán	Kongo	Haiti	Guyana	Kypr	Moldavsko	Malajsie	Malajsie
Katar	Etiopie	Honduras	Paraguay	Česká republika	Rusko	Mongolsko	Mongolsko
Sýrie	Ghana	Jamajka	Peru	Dánsko	Tádžikistán	Myanmar	Myanmar
Tunisko	Keňa	Mexiko	Uruguay	Estonsko	Ukrajina	Nový Zéland	Nový Zéland
Spojené Arabské Emiráty	Lesotho	Nikaragua	Venezuela	Finsko	Uzbekistán	Filipíny	Filipíny
Jemen	Mali	Panama	Francie	Německo	Itálie	Korea	Korea
	Mauricius	Sv. Kryštof a Nevis	Německo	Řecko		Singapur	Singapur
	Mosambik	Svatá Lucie	Řecko	Maďarsko		Thajsko	Thajsko
	Niger	Sv. Vincent a Grenadiny	Maďarsko	Irsko		Vietnam	Vietnam
	Nigerie	Trinidad a Tobago	Irsko				
	Sierra Leone	USA	Itálie				

Afrika a Blízký východ 36 států (z celkem 66 členských států OSN v tomto regionu)	AMERIKY 28 států (z celkem 35 členských států OSN v tomto regionu)	Evropa a střední Asie 48 států (z celkem 53 členských států OSN v tomto regionu)	Jižní Asie, východní Asie a Tichomoří 20 států (z celkem 39 členských států OSN v tomto regionu)
Severní Afrika a Střední východ (Celkem: 12) Subsaharská Afrika (Celkem: 24)	Severní a Střední Amerika a Karibik (Celkem: 17)	Západní a střední Evropa (Celkem: 37)	Jižní Asie (Celkem: 5) Východní Asie a Tichomoří (Celkem: 15)
Jižní Afrika Svazjsko Togo Uganda Tanzanie Zambie Zimbabwe		Litva Lotyšsko Lucembursko Malta Monako Černá Hora Nizozemí Norsko Polsko Portugalsko Rumunsko Sibsko Slovensko Slovinsko Španělsko Švýcarsko Makedonie Turecko Velká Británie a Severní Irsko	

Mapa 2: Regionální a subregionální označení použité v této zprávě

Zdroj: UNODC

KAPITOLA I

Způsoby a trasy obchodování s lidmi: Světový přehled

Ve Světovém akčním plánu OSN pro boj proti obchodování s lidmi stanovily členské státy požadavek, aby se tato zpráva zaměřila na způsoby a trasy obchodu s lidmi. V důsledku toho se velká část sběru dat soustředila na vytváření takového důrazu. Většina ukazatelů, o kterých vlády měly informovat, se týkala způsobů a tras obchodování a kapitola I přináší celkový přehled zjištění.

A. Způsoby obchodování s lidmi: oběti, obchodníci s lidmi a formy vykořisťování

Pod pojmem „způsoby“ obchodování s lidmi se v této zprávě míní základní informace o profilu, jako je věk a pohlaví obětí a překupníků a formy vykořisťování ze strany obchodníků s lidmi. Mnohé země byly schopny poskytnout informace o věku a pohlaví zjištěných obětí, jakož i o pohlaví stíhaných a / nebo odsouzených obchodníků s lidmi. Většina zemí také poskytla členění typů vykořisťování, ke kterému zjištěné oběti obchodování s lidmi byly v zemi vystaveny – ve většině případů se jednalo buď o sexuální vykořisťování, nebo nucené práce, přičemž jiné formy vykořisťování byly hlášeny jen omezeně.

1. Oběti: stávají se zranitelnými

Existuje běžná představa, že ženy a děti jsou zranitelnější než dospělí muži a více vystavení tomu, aby se staly obětí obchodování s lidmi. Toto vnímání se odráží v plném názvu Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, který vyzdvihuje obchodování se ženami a dětmi jako otázky zvláštního zájmu.

Analýza shromažďovaných údajů pro tuto zprávu, která zahrnuje profily asi 43.000 obětí oficiálně zjištěných vnitrostátními orgány po celém světě mezi lety 2007 až 2010 nebo z poslední doby, potvrzuje potřebu toho, aby byla věnována zvláštní pozornost těmto dvěma kategoriím obětí. Ženy a děti jsou dvě nejčastěji hlášené skupiny obchodovaných osob.

Většina zjištěných obětí obchodování s lidmi jsou dospělé ženy

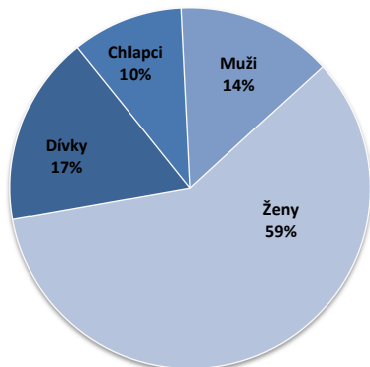
Věk a profil pohlaví byl znám a zaznamenán asi u 29.000 obětí zjištěných celosvětově mezi lety 2007 a 2010 nebo v poslední době. Téměř 60 procent z nich byly dospělé ženy. V jednotlivých letech vykazovaného období se podíl obchodovaných a zjištěných žen pohyboval mezi 55 a 60 procenty z celkového počtu zjištěných obětí. Ženy tvoří většinu obětí zjištěných na celém světě, což naznačuje, že být ženou v mnoha částech světa je spojeno se zranitelností, která zvyšuje pravděpodobnost, že stane obětí obchodování s lidmi.

Více zemí uvedlo informace o věku a pohlaví zjištěných obětí za rok 2009.¹ Analýza dat za rok 2009

¹ V roce 2009 vykazovalo 65 zemí věk a pohlaví asi 6900 zjištěných obětí. Za další roky byly údaje následující: za rok 2007 49 zemí a asi 6000 obětí, za rok 2008 61 zemí a asi 6200 obětí, za rok 2010 62 zemí a 8200 obětí a za rok 2011

potvrzuje věk / pohlaví zaznamenané v průběhu celého vykazovaného období. Údaje rovněž naznačují, že podíl žen z celkového počtu zjištěných obětí obchodování s lidmi v celosvětovém měřítku je v rozmezí 60 procent.

Obr. 6: Pohlaví a věkový profil obětí zjištěných na celém světě, 2009

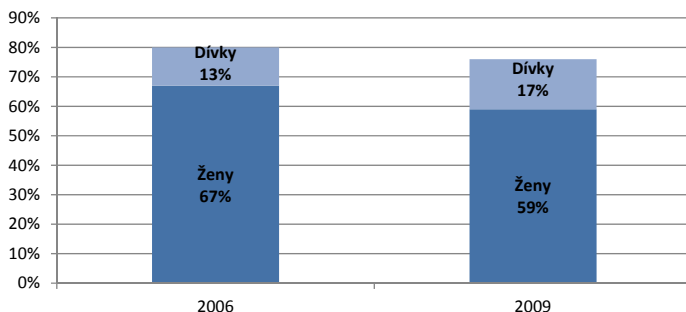

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Vezmeme-li v úvahu počet dívek, které byly obětí obchodování s lidmi zjištěných v průběhu vykazovaného období, celkový podíl ženských obětí byl 75 procent ze všech obětí. Konkrétně v roce 2009 byl podíl zjištěných obětí, které byly ženami, také asi tři čtvrtiny všech obětí. Světová zpráva o obchodování s lidmi za rok 2009² uvedla mírně vyšší hodnoty za období 2003–2006.

12 zemí a 1700 obětí.
2 UNODC/UN.GIFT (2009).

Obr. 7: Podíl ženských obětí zjištěných celosvětově podle věku, 2006 a 2009

Zdroj: UNODC/UN.GIFT za rok 2006; zpracování vnitrostátních údajů ze strany UNODC za rok 2009

Podíl žen a dívek mezi zjištěnými oběťmi v posledních několika letech poněkud klesá. Zejména v posledních letech došlo k evidentnímu snížení podílu zjištěných dospělých žen, který byl částečně kompenzován zvýšeným podílem děvčat mezi zjištěnými oběťmi obchodování s lidmi.

Obchodování s lidmi však zůstává zločinem se silnou konotací pohlaví. Dospělé ženy představují většinu ženských obětí. Obchodování s dívkami představuje asi 15 až 20 procent z celkového počtu obětí zjištěných mezi roky 2007 až 2010 (nebo v nedávné době), což představuje druhou největší kategorii zjištěných obětí obchodování s lidmi na celém světě. Jak je uvedeno výše, tento podíl se v posledních letech zvyšuje. Toto zvýšení by mělo být vidět s ohledem na zvyšující se podíl celkového počtu dětí mezi oběťmi obchodu s lidmi zjištěnými v poslední době.

Více než čtvrtina zjištěných obětí jsou děti

Věkový profil byl známý a uváděný asi u 43.000 obětí zjištěných celosvětově mezi lety 2007 a 2010. Asi 12 000 z těchto obětí byly děti³, což představuje celkem 27 procent obětí. Mezi nimi byla častěji zjištěna děvčata než chlapci. Průměrně z každých tří obchodovaných dětí zjištěných úřady byla dvě děvčata a jeden chlapec. V letech 2007 až 2010 se podíl chlapců z celkového počtu zjištěných obětí pohyboval v rozmezí od 8 do 10 procent, zatímco dívky tvořily asi 15 až 20 procent. Tento podíl zůstává konstantní během sledovaného období.

To posiluje charakteristické rysy tohoto zločinu s ohledem na pohlaví a zdůrazňuje okolnosti, které vedou ke zranitelnosti, která z žen činí oběti obchodování s lidmi.

Porovnáme-li podíl obchodování s dětmi zjištěný mezi roky 2007 až 2010 (27 procent) s podílem zaznamenaným dříve v letech 2003 až 2006 (asi 20 procent), lze pozorovat celkové zvýšení zjištěných obchodů s dětmi na celosvětové úrovni. Toto zjištění je dále podpořeno skutečností, že více než 20 zemí zaznamenalo jasný nárůst podílu obchodování s dětmi v období 2007–2010 ve srovnání s obdobím 2003–2006. V posledních letech byl nárůst vyšší u dívek: v roce 2006 bylo 13 procent celkem

3 Jak je definováno v článku 3 (d) Protokolu o obchodování s lidmi, termín "dítě" v této zprávě znamená jakoukoliv osobu mladší 18 let.

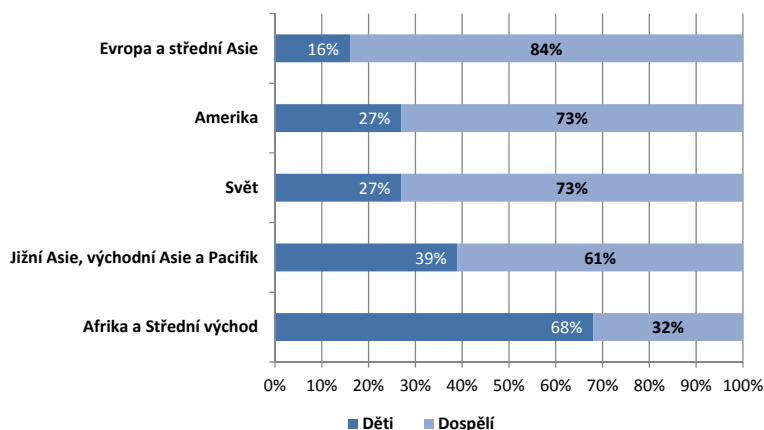
zjištěných obětí dívky, v roce 2009 to bylo 17 %.

Nicméně z informací uvedených v podrobnější regionální analýze je zřejmé, že pozorovaný trend není homogenní napříč všemi regiony. Výše popsaný trend je patrnější v řadě zemí v Evropě a Střední Asii, stejně jako v některých zemích v Americe a v Asii.

Rozsah obchodování s dětmi se rovněž značně liší geograficky a liší se mezi jednotlivými regiony, subregiony a zeměmi.

V období 2007–2010 děti tvořily asi 16 procent obětí obchodování s lidmi zjištěných v Evropě a střední Asii. Ameriky zaznamenaly podíl dětských obětí asi 27 procent, což je v souladu s celosvětovým průměrem. Jižní a východní Asie a Pacifik zaznamenaly podíl vyšší než globální průměr: asi 40 procent všech obětí zjištěných mezi lety 2007 až 2010 byly děti. V Africe a na Středním Východě tvoří děti velkou většinu zjištěných obětí.

Obr. 8: Podíl zjištěných dětských obětí, podle regionů, 2007–2010

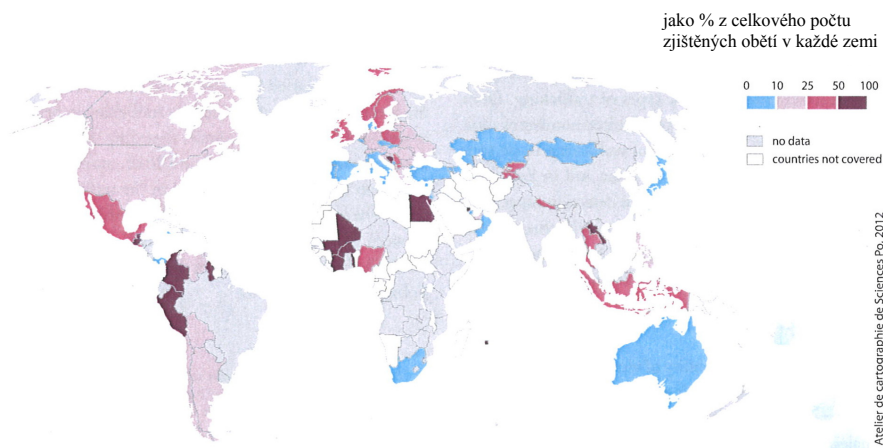
Zdroj: zpracování vnitrostátních údajů ze strany UNODC

Evropské země mají poměrně větší kapacitu zjišťovat a hlásit obchodování s lidmi než africké země. V důsledku toho mají světové statistiky tendenci odrážet příliš neúměrně evropské vzory ve srovnání se vzory v Africe. Obchodování s lidmi v Africe se vyznačuje vysokým podílem dětských obětí. Naopak země v Evropě zaznamenaly omezený podíl dětských obětí.

Agregované hodnoty mají tendenci zatašovat důležité rozdíly na místní úrovni. Obchodování s dětmi se zdá být méně časté než s dospělými, pokud porovnáme hodnoty na světové úrovni. Pokud však posoudíme údaje na úrovni regionu a státu, je zřejmé, že v průběhu vykazovaného období byly v mnoha zemích děti zjištěny jako oběti obchodování s lidmi častěji, než dospělí.

Mapa 3 ukazuje, že děti byly častěji zjištěny jako oběti obchodování s lidmi na africkém kontinentu, v andských zemích Jižní Ameriky, v jihovýchodní Asii a na západním Balkánu.

Mapa 3: Podíl dětí z celkového počtu obětí zjištěných podle zemí, 2007–2010

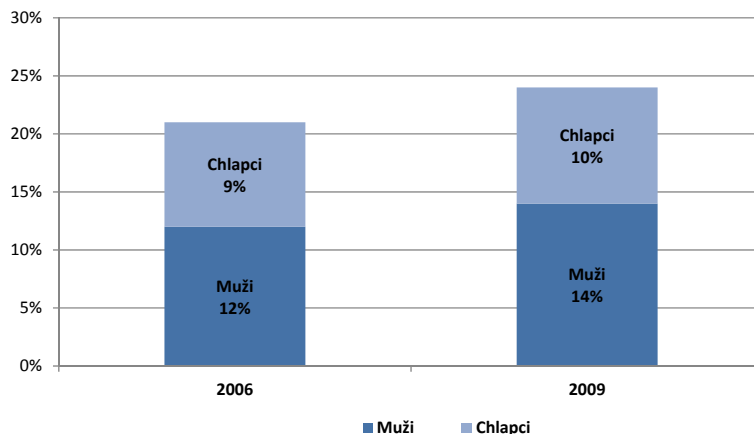
Zdroj: zpracování vnitrostátních údajů ze strany UNODC

Muži jsou také cílem

Obchodování dospělých mužů se zdá být méně časté než obchodování se ženami a dětmi. Nicméně i u mužů může dojít k tomu, že se stanou náchylnějšími k obchodování za určitých okolností, například pokud mají menšinový etnicko-jazykový původ nebo nízké socioekonomické postavení ve své vlastní zemi, nebo mohou být ohroženi v důsledku svého právního statutu v zahraničí.

Podíl z celkového počtu obětí zjištěných na celém světě, kterými jsou muži, není zanedbatelný. V letech 2007 až 2010 nebo později vnitrostátní úřady zjistily více než 4.500 dospělých mužských obětí obchodování s lidmi. Muži představují asi 15 procent obětí zjištěných na celém světě za vykazované období. Podobné procento bylo zaznamenáno v období 2003–2006, což znamená, že světový podíl zjištěných mužských obětí, zůstal po celé desetiletí relativně stálý.

Obr. 9: Podíl mužských obětí zjištěných celosvětově, podle věku, 2006 a 2009

Zdroj: UNODC/UN.GIFT za rok 2006; zpracování vnitrostátních údajů ze strany UNODC za rok 2009

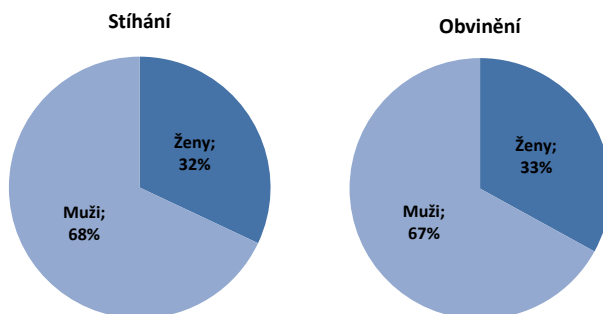
Evropa a střední Asie a Ameriky zaznamenaly vyšší podíl dospělých mužských obětí ve srovnání s jinými regiony. Z omezených informací, které jsou k dispozici ohledně obchodování s muži v Africe a na Středním východě, se většina se týkala subregionu Středního východu. V Asii je počet zemí vykazujících dospělé muže mezi oběťmi omezený, podíl mužů v dotčených zemích nikdy nepřevýšil 10 procent během vykazovaného období.

Jak již bylo zmíněno, oficiální statistiky vycházející ze zpráv donucovacích orgánů nemusí být vždy reprezentativní pro situaci obchodování s lidmi v každé zemi. Donucovací činnost může zdůrazňovat určité projevy trestného činu, což by mohlo vést k nepoměrně vysokému zastoupení nebo podcenění některých typů obchodování s lidmi. Podle současně dostupných údajů byl zjištěn velmi omezený počet dospělých mužů mezi oběťmi obchodování s lidmi – zejména v subsaharské Africe a ve východní Asii. To je pravděpodobně způsobeno spíše omezenou kapacitou zjišťování v těchto regionech než menší závažností této formy obchodování s lidmi. Ke zvýšení znalostí a povědomí o obchodování s lidmi je potřeba vynaložit vyšší úsilí.

2. Obchodníci s lidmi: zneužívají svou moc

Opakem zranitelnosti obětí je síla, kterou obchodníci mají a která jim umožňuje páchat zločin obchodování s lidmi. Zatímco většina obětí obchodování s lidmi jsou ženy, děti a / nebo migranti, drtivá většina zjištěných pachatelů zapletených do obchodu s lidmi jsou muži a příslušníci země, v níž je trestný čin spáchán.

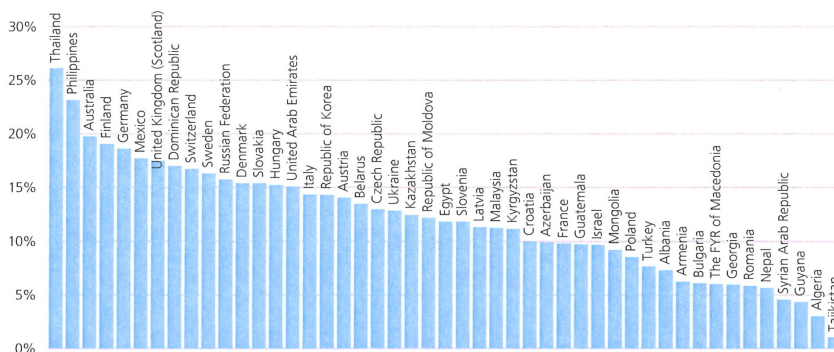
Obr. 10: Pohlaví osob stíhaných a obviněných z obchodování s lidmi, celosvětový průměr, 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních údajů ze strany UNODC

Nicméně rozsah, v němž se to týká mužů a „vlastních občanů“, se mezi jednotlivými zeměmi a regiony liší. Na základě informací poskytnutých 51 zemí v oblasti ohledně pohlaví lidí stíhaných za obchodování s lidmi, stejně jako údajů z 56 zemí, pokud jde o pohlaví odsouzených v letech 2007 až 2010, muži tvoří asi dvě třetiny osob, které jsou zapojeny do procesu obchodování s lidmi.⁴ Neexistuje žádný významný rozdíl v profilu pohlaví mezi těmi, kdo jsou stíháni a odsouzeni. Tato zjištění jsou podobná zjištěním uvedeným ve Světové zprávě o obchodování s lidmi za rok 2009.⁵

Obr. 11: Podíl žen odsouzených za všechny zločiny, vybrané země, 2006–2009

Zdroj: UNODC, OSN Průzkum trendů kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví.

Ve srovnání s tím údaje shromážděné v rámci Průzkumu OSN trendů kriminality a činnosti systémů

4 Mezi lety 2007 až 2010 (nebo v nedávné době) 51 zemí uvedlo údaje o téměř 12.000 osobách stíhaných za obchodování s lidmi. 3800 z nich byly ženy a 8100 byli muži. Během stejného období 56 zemí vykážalo více než 10.000 osob odsouzených za obchodování s lidmi: 7000 byli muži a 3300 byly ženy.

5 UNODC/UN.GIFT (2009), pp. 45-47.

trestního soudnictví ohledně odsouzení za trestné činy v 66 zemích v období 2006–2009 ukazují, že většina zemí vykazuje míru ženské recidivity pod 15 procent. Průměrný podíl je asi 12 procent, pouze v několika málo zemích podíly přesáhly 20 procent.

Přestože naprostá většina osob stíhaných / odsouzených za obchodování s lidmi jsou muži, obchodování s lidmi je trestným činem s relativně vysokou mírou zapojení žen. Relativní prominence míry ženské recidivity v obchodování s lidmi je dokonce výjimkou v kriminologické taxonomii. Málolčetě jiné zločiny zaznamenávají takovou míru účasti žen.

Tato vysoká míra účasti žen v obchodování s lidmi si zaslouží větší pozornost. Není divu, že zločin, jehož 75–80 procent zjištěných obětí jsou ženy, zahrnuje také vyšší podíl pachatelek trestné činnosti. Údaje dokonce naznačují, že může existovat souvislost mezi profilem obětí a pachatelů. Zejména zde existuje pozitivní korelace mezi podílem dívek zjištěných jako obětí a podílem žen odsouzených za obchodování s lidmi.⁶ Země, které zjistily relativně vysoké procento dívčích obětí, mají rovněž vyšší míru žen odsouzených za obchodování s lidmi. Naopak v zemích, kde jsou dívky méně zastoupeny mezi oběťmi je i méně žen odsouzeno za tento zločin. Z toho vyplývá, že ženští obchodníci se pravděpodobně budou podílet na obchodování s lidmi v souvislosti s využíváním dívek, jež dospělé ženy mají sílu ovládat.

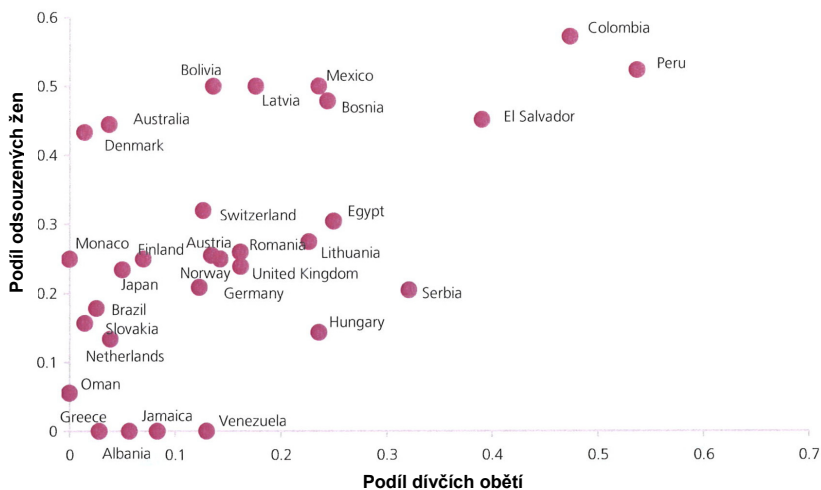
Tento kvantitativní výsledek podporuje hypotézu, že ženská trestná činnost souvisí zejména se sexuálním vykořisťováním, které bylo zaznamenáno v několika kvalitativních studiích. Některé z těchto studií uvádějí, že se ženy objevily jako obchodnice s lidmi koncem 90. let a další naposledy v roce 2008.⁷ Studie ohledně sítí obchodování s lidmi ve východní Evropě operujícími za účelem sexuálního vykořisťování v Itálii koncem 90. let ukázala, že ženy byly stále čtenější mezi osobami odsouzenými za obchodování s lidmi.

Studie také ukázala, že ženy se obvykle využívají pro činnosti, jako je hlídání obětí v místě, kde vykořisťování probíhá, ať už je to na ulici nebo v nevěstinci, nebo k přijímání peněz od klientů, což je znázorněno na obrázku 13.

6 Parametrická korelace vedená na procento nezletilých žen z celkového počtu obětí a procento žen odsouzených z celkově odsouzených dává Pearsonův koeficient + 508; Sig: 0,003. Korelace je vedena mezi proměnnými poskytnutými 33 zeměmi, které poskytly údaje o obou proměnných.

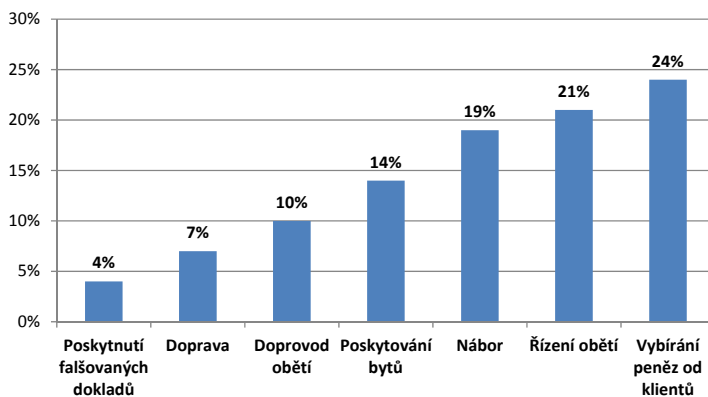
7 Ciccone, E., *The Trafficking flows and routes of Eastern Europe*, WEST Project (2005); R. Surtees, "Traffickers and Trafficking in Southern and Eastern Europe", *European Journal of Criminology*, vol. 5 (1): 39-68 (2008).

Obr. 12: Korelace mezi podílem dívek zjištěných jako oběti a podílem žen odsouzených za obchodování s lidmi, v období 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 13: Činnosti, v nichž byly zapojené ženy do procesu obchodování s lidmi v Itálii, podíl na celkovém počtu odsouzených žen v letech 1996 až 2003

Zdroj: Ciconte (2005)

Sítě obchodování s lidmi také hojně využívají ženy k náboru obětí sexuálního vykořisťování, protože mohou snadno získat důvěru ostatních žen, které jsou více ohroženy tímto typem obchodování.

Naznačuje to, že ženy obvykle zastávají nízké pozice v těchto obchodních sítích a plní povinnosti s vyšším rizikem dopadení a stíhání. V důsledku toho může velký podíl ženských překupníků také odrážet vyšší pravděpodobnost, že tato skupina bude zjištěna ve srovnání s mužskými překupníky, stejně jako možné zaměření vyšetřování a stíhání na nízko postavené pachatele v některých zemích.⁹

U některých žen může jejich předchozí dobrovolná účast na prostituci vést k jejich zapojení do sítě obchodování s lidmi. Tam se mohly nejen naučit potřebné dovednosti o obchodu, ale také zjistit, jaká je úroveň zisků, které mohou být získány z obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.¹⁰ Jiné ženy se mohly samy stát obětí obchodování s lidmi a podařilo se jim „vypracovat“, aby mohly řídit ostatní oběti.¹¹ Přechod od role oběti na roli vykořisťovatele byl zdokumentován například mezi nigerijskými obchodnickými skupinami vykořisťujícími dívky a ženy z Nigérie.¹² Je však třeba poznamenat, že oběti, které se později stanou členy zločinecké skupiny vykořisťující jiné oběti, obvykle v hierarchii sítě zůstávají na nižších úrovních obchodování s lidmi. Tyto ženy mohou být stále vykořisťovány jiným členem stejné skupiny.

Některé země nevykazují žádné rozdíly týkající se profilu pohlaví pachatelů obchodování s lidmi ve srovnání s jinými zločiny. Navíc kvalitativní studie ukázaly, že některé sítě obchodování s lidmi byly vždy řízeny muži jako v případě albánských obchodních skupin.¹³

Zatímco ženy – obchodnice s lidmi budou pravděpodobně zapojeny do obchodování s dívkami za účelem sexuálního vykořisťování, jejich prosazení, jakož i jejich role v obchodě, se může změnit v závislosti na kombinaci faktorů. Například úloha země na trase obchodování s lidmi (např. země původu obětí, země určení) může zapojení žen učinit více či méně pravděpodobným. Sociologické faktory, jako jsou širší role žen ve společnosti, mají rovněž vliv. Značné regionální rozdíly zjištěné v trestním stíhání a usvědčení odrážejí tyto různé podmínky.

Obchodování s lidmi ve východní Evropě a střední Asii má například silnou charakteristiku specifickou pro pohlaví s podílem žen mezi stíhanými a odsouzenými kolem a nad 60 procent za celé sledované období u všech sledovaných zemí. V jiných částech světa míra recidivity žen je mnohem nižší, například v západní a střední Evropě a v Africe a na Středním východě.

Údaje o stíhání a odsouzení v trestním řízení vykazují velmi podobné vzory, a to i na regionální / subregionální úrovni, i když u žen stíhaných ve východní Evropě a střední Asii je více pravděpodobné, že budou odsouzeny, než u mužů. Muži v tomto subregionu představují 38 procent z celkového počtu obžalovaných, ale jen 23 procent odsouzených, zatímco ženy tvoří 62 procent stíhaných a 77 procent odsouzených. Naopak v Amerikách je u stíhaných žen méně pravděpodobné, že budou odsouzeny.

9 Organization for Security and Cooperation in Europe and the United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking, *Analysing the Business Model of Trafficking in Human Beings to Better Prevent the Crime (2010)*, pp. 56-58.

10 D. M. Hughes, and T. Denisova, *Trafficking in Women from Ukraine* (December 2003).

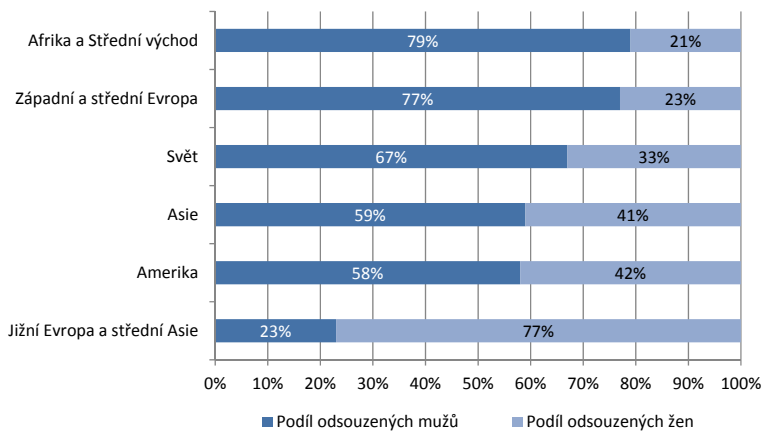
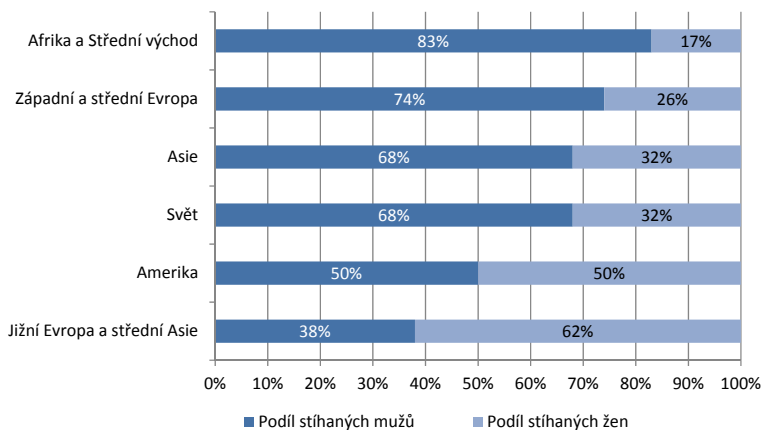
11 D. Siegel and S. de Blank, “Women who traffic women: the role of women in human trafficking networks – Dutch cases”, *Global Crime*, 11:4, November 2010, 436-447.

12 J. Carling, *Migration, Human Smuggling and Trafficking from Nigeria to Europe* (International Organization for Migration, 2005); F. Carchedi, and I. Orfano, *La tratta di persone in Italia*, (Osservatorio Nazionale Tratta, 2007); United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute, *Trafficking of Nigerian Girls to Italy* (2005).

13 E. Ciccone, *The Trafficking Flows and Routes of Eastern Europe* (WEST Project, 2005).

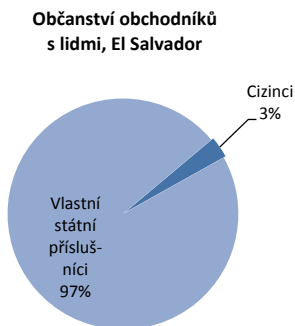
Ženy tvoří 50 procent stíhaných, ale pouze 42 procent usvědčených.

Obr. 14: Podíl mužů a žen mezi stíhanými a odsouzenými za obchodování s lidmi, regionální průměry, 2007–2010

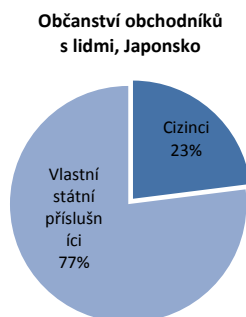

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

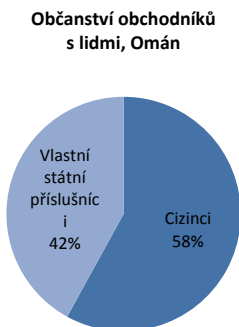
Obr. 15: Podíl vlastních státních příslušníků a cizinců u osob odsouzených za obchodování s lidmi, vybrané země, 2007–2010

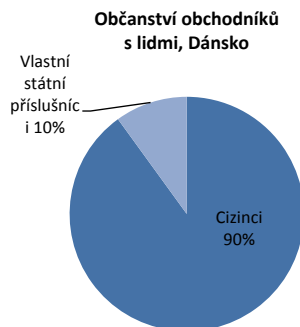
Zdroj: *Fiscalia General de la Republica-El Salvador*

Zdroj: *Ministerstvo spravedlnosti, Japonsko*

Zdroj: *Národní výbor pro boj proti obchodování s lidmi, Omán*

Zdroj: *Ministerstvo spravedlnosti, Dánsko*

Méně než 40 zemí poskytlo informace o národnosti osob odsouzených za obchodování s lidmi. Z těchto údajů obecně vyplynulo, že vlastní státní příslušníci tvoří drtivou většinu pachatelů. Zahraniční státní příslušníci představují asi jednu čtvrtinu z celkového počtu odsouzených za obchodování s lidmi ve všech zemích. Nicméně mezi zeměmi existují významné rozdíly. Například zatímco cizinci tvoří tři procenta lidí odsouzených za obchodování s lidmi v El Salvadoru, v Ománu byl tento podíl 58 procent. Mezi odsouzenými za obchodování s lidmi existují také regionální a subregionální rozdíly v podílech

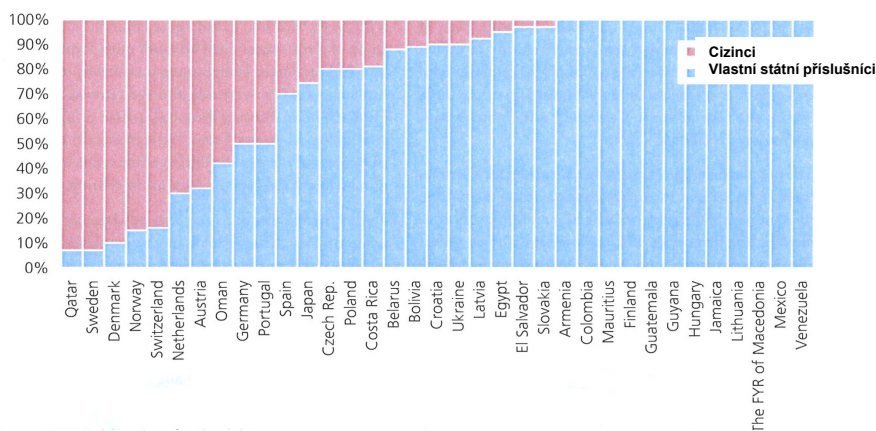
vlastních státních příslušníků a cizinců. Například země v Evropě a na Blízkém východě vykázaly mezi zjištěnými pachateli větší podíl cizinců. Země v rámci téhož regionu však mohou zároveň vykazovat značné rozdíly v tomto směru, v závislosti na roli země na trase obchodování. Cílové země obvykle vykazují větší podíl cizinců mezi odsouzenými. To platí pro země Perského zálivu na Blízkém východě, západoevropské země obecně, Japonsko ve východní Asii a Jižní Afriku mezi zeměmi subsaharské Afriky.

Rozdíly v podílu vlastních státních příslušníků oproti podílu cizinců mezi pachateli nelze vysvětlit pouze na základě charakteristik obchodování příslušné země. Země zaznamenaly různé míry odsouzení cizinců u všech trestných činů – nejen u obchodování s lidmi. Je proto nezbytné porovnat profil pachatelů obchodování s lidmi s profilem pachatelů odsouzených za jiné trestné činnosti.

Obecně platí, že cizinci představují jen omezenou část odsouzených za všechny zločiny. Nicméně v západní Evropě a v některých cílových zemích pro obchod s lidmi na Středním východě přesahuje podíl cizinců z celkového počtu odsouzených průměr. Tyto země mají velké populace zahraničních obyvatel, tudíž je statisticky pravděpodobnější, že cizí státní příslušníci tam budou častěji odsouzeni než v jiných regionech, kde je zahraniční populace nižší.

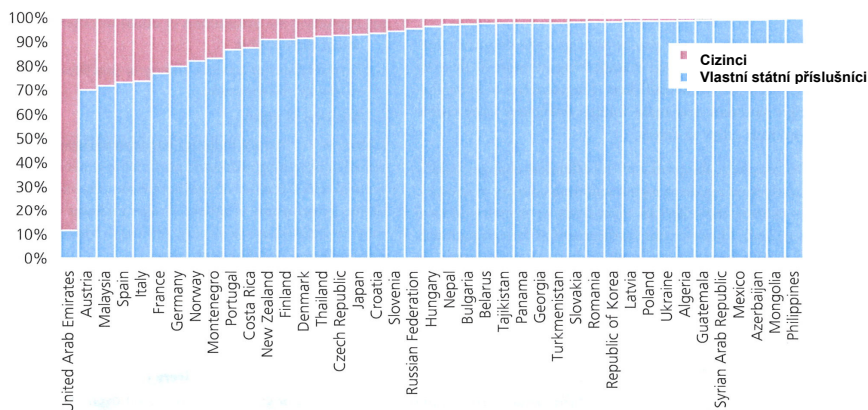
Podíl zahraničních pachatelů odsouzených za obchodování s lidmi je obecně vyšší než u jiných trestných činů. Zatímco asi 25 procent osob odsouzených za obchod s lidmi byli cizinci, podíl cizích státních příslušníků mezi lidmi odsouzenými za všechny zločiny byl asi 10 procent ve 41 zemích, které odpověděly na tuto otázku v posledním průzkumu OSN trendů kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví prováděného UNODC.

Obr. 16: Podíl vlastních státních příslušníků a cizinců u osob odsouzených za obchodování s lidmi, podle zemí, vybrané země, 2007–2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 17: Podíl vlastních státních příslušníků a cizinců u osob odsouzených za všechny zločiny, vybrané země, 2007–2010

Zdroj: UNODC, výzkum OSN o trendech kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví

Podíl cizinců odsouzených za všechny zločiny je ve většině oblastí nižší než 10 procent, i když statistika pro Evropu je o něco vyšší. U odsouzení za obchodování s lidmi se podíl cizích státních příslušníků obvykle pohybuje mezi 5 a 20 procenty, ale dosahuje 50-70 procent v západní Evropě, s maximem ve Skandinávii stejně jako v zemích Perského zálivu na Blízkém východě.

Vysvětlení těchto rozdílů ve státních příslušnostech pachatelů může být podobné jako u profilu pohlaví. Obchodování s lidmi je nejen zločin se silnou pohlavní konotací, ale úzce souvisí také s migrací. Jak je uvedeno níže, cizí státní příslušníci představují více než tři čtvrtiny z celkového počtu zjištěných obětí. To může pomoci vysvětlit, proč bývají zahraniční státní příslušníci v některých zemích častěji odsuzováni za obchodování s lidmi, než je tomu u ostatních trestných činů.

Nicméně to také může být způsobeno tím, že v některých zemích je u cizích státních příslušníků zapojených do obchodování s lidmi pravděpodobnější, že budou odhaleni, než je tomu u místních překupníků. Pouhá skutečnost, že jsou zahraničními státními příslušníky, tyto zahraniční obchodníky více zviditelňuje, a tím je snažší je odhalit.

Závěrem lze konstatovat, že profil pachatelů se výrazně mění region od regionu a od země k zemi. Obecně platí, že u obchodníků je pravděpodobnější, že se bude jednat o muže a místní státní příslušníky. Nicméně účast cizích státních příslušníků může být v cílových zemích relativně prominentní. Z hlediska pohlaví bývají ženy - obchodnice častěji zapojeny do obchodu s dívkami.

3. Vykořisťování: účel obchodování s lidmi

Jak již bylo uvedeno výše, definice trestného činu obchodování s lidmi uvedená v Protokolu o obchodování s lidmi zahrnuje tři prvky: za prvé, akt, který zahrnuje najímání, přepravování, převádění, přechovávání nebo přijímání osob, za druhé, prostředky, včetně hrozby nebo použití síly či jiných forem nátlaku, únosu, podvodu, klamu, zneužití moci či stavu zranitelnosti nebo poskytnutí nebo přijetí plateb nebo výhod k získání souhlasu osoby mající kontrolu nad jinou osobou, a za třetí, účel, kterým je vždy vykořisťování, včetně minimálně vykořisťování k prostituci či jiným formám sexuálního vykořisťování, nuceným pracím či službám, otroctví či praktikám podobným otroctví, nevolnictví a odebírání orgánů (Protokol o obchodu s lidmi, čl. 3 (a)). Z kriminologického pohledu není vykořisťování jen prvek právní definice trestného činu, ale také motivace, která pohání zločince ke spáchání trestného činu.

Obchodování s lidmi se děje většinou kvůli penězům, kdy někteří lidé využívají ostatní s cílem vlastního obohacení. Obchodníci využívají svou moc nad oběťmi, aby je donutili k plnění určitých úkolů v podmínkách, které by oběti nepřijaly, pokud by se mohly svobodně rozhodnout. Existují také některé formy obchodu s lidmi, které nejsou ekonomicky motivovány, jako je obchodování pro odstranění části těla pro rituální účely (viz rámeček na straně 39).

Vykořisťování může mít mnoho podob. Protokol o obchodování s lidmi uvádí řadu funkcí, které obchodování s lidmi může mít a které byly pro účely této zprávy seskupeny do tří kategorií:

- (A) využití prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování;
- (B) nucená práce či služby, otroctví či praktiky podobné otroctví a nevolnictví;
- (C) odběr orgánů.

Kategorie (a) zahrnuje zejména formy vykořisťování zaměřené na získání ekonomického zisku z nucené sexuální aktivity jiných osob: využívání prostituce druhých. To zahrnuje rovněž případy, které mohou být definovány jako sexuální otroctví, ačkoli členské státy těchto případů hlásily jen velmi málo.

Pokud jde o kategorii (b), je nucená práce definována jako „každá práce nebo služba, která je vymáhána od jakékoli osoby pod pohrůzkou jakéhokoli trestu a ke které se uvedená osoba nenabídl dobrovolně“.¹⁴ Otroctví je definováno v článku 1 Úmluvy o otroctví 1926¹⁵ jako „stav osoby, nad níž jsou vykonávány všechny pravomoci, které se vážou k vlastnickému právu“. Neexistuje žádná mezinárodně schválená definice nevolnictví, ale termín je obecně používán k popisu služebního stavu, který nezahrnuje prvek vlastnictví oběti jako termín „otroctví“.¹⁶ Tyto tři odlišné pojmy jsou v této zprávě posuzovány společně.

Kategorie (c) se vztahuje na obchodování s lidmi, jehož cílem je odstranění lidských orgánů. Odstranění lidských orgánů může být prováděno pro obchodní účely, jako je obchod s lidskými orgány k transplantaci.

V Protokolu o obchodování s lidmi je uvedeno, že alespoň tyto výše uvedené formy využití je třeba zvážit ve vnitrostátních právních předpisech o obchodování s lidmi. Zavedením výrazu „alespoň“

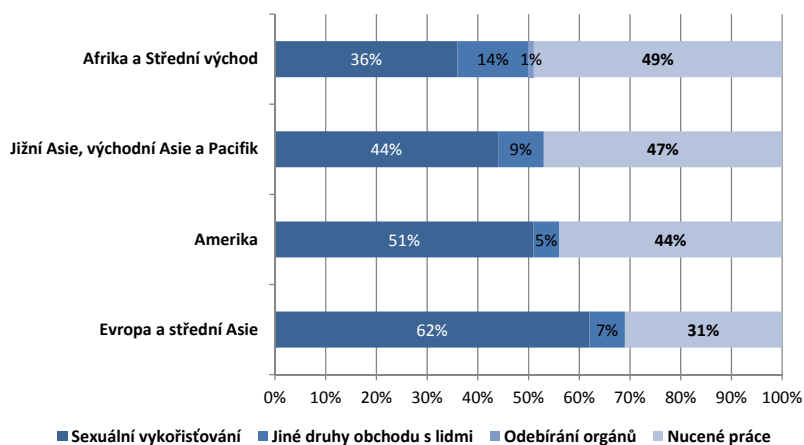
14 Forced Labour Convention, 1930 (No. 29), of the International Labour Organization (United Nations, *Treaty Series*, vol. 39, No. 612), art. 2, para. 1.

15 United Nations, *Treaty Series*, vol. 212, No. 2861.

16 V případě *Siliadin versus Francie* (2005) Evropský soud pro lidská práva uvedl, že otroctví je závažnou formou popření svobody. Kromě povinnosti poskytovat určité služby pro jiného zahrnuje i povinnost „nevolníka“ žít v nemovitosti jiného vlastníka a nemožnost změnit svůj stav.

v definici účelu obchodování členské státy ponechaly otevřenou možnost zahrnout jiné nebo více specifické účely, pro které je obchodování s lidmi páčáno. V posledních letech vnitrostátní právní předpisy a jurisdikce rozšířily uplatňování právních předpisů ohledně obchodování s lidmi. To mělo za následek zahrnutí jevů, které existovaly dlouho před Protokolem, například dětskou žebrotu nebo využití dětí k páčání drobné trestné činnosti, nelegální adopce¹⁷ a vynucené sňatky. Některé země hlásily případy obchodování s lidmi za účelem obchodování s částmi těla pro rituály a / nebo tradiční léčení a medicínu.

Obr. 18: **Formy vykořisťování, podíl celkového počtu zjištěných obětí, podle regionů, 2007-2010**

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Pro účely této zprávy jsou tyto formy řazeny společně pod pojmem „jiné formy obchodování s lidmi“. Tato kategorie zahrnuje také smíšené formy vykořisťování, jako jsou oběti, které byly využívány jak k nucené práci, tak k sexuálnímu vykořisťování.

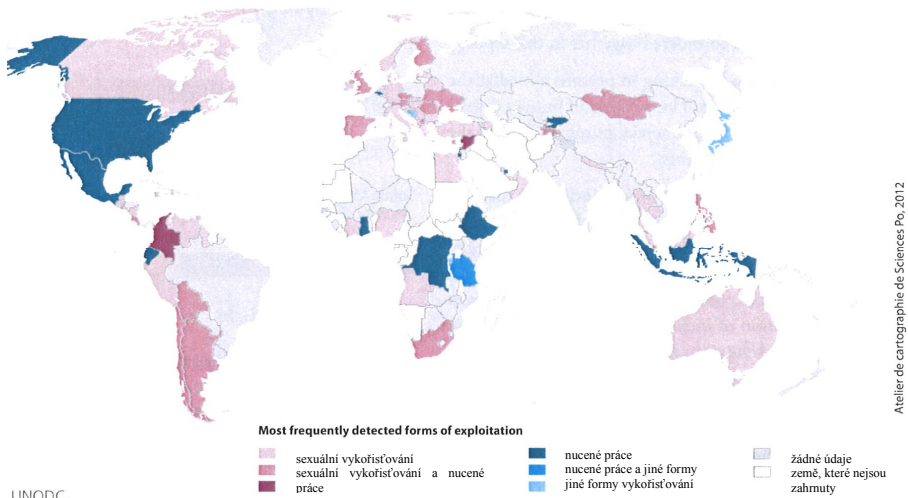
Osmdesát jedna zemí uvedlo informace o formách vykořisťování celkem 34.800 zjištěných obětí mezi lety 2007 až 2010 (nebo aktuálnější, pokud byly k dispozici).

Během vykazovaného období země v Evropě a střední Asii a v Severní a Jižní Americe uváděly zjištění více obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování než u jiných forem vykořisťování. Naopak v Africe a na Středním východě a v jižní a východní Asii a Tichomoří bylo zjištěno více obětí obchodování s lidmi za účelem nucené práce než za účelem sexuálního vykořisťování.

17 Vysvětlující poznámky k článku 3 Protokolu o obchodování s lidmi (viz A/55/383/Add.1, cit. 63-68) ukazují, že nelegální adopce je třeba považovat za obchodování s lidmi, pokud obnáší praxi podobnou otroctví, jak je definováno v Doplňující úmluvě o zrušení otroctví, obchodu s otroky a institucí a praktik podobných otroctví (citovaný v *Travaux Préparatoires of the Negotiations for the Elaboration of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*, p. 347).

Agregované statistiky pro regiony zakrývají rozdíly ve způsobech vykořisťování v jednotlivých zemích. Analýza těchto způsobů na národní úrovni ukazuje, že i v rámci stejného regionu nebo subregionu mohou být značné rozdíly v prevalenci různých forem vykořisťování (viz mapa 4) v jednotlivých zemích.

Mapa 4: Základní formy vykořisťování, podle poměru zjištěných obětí a podle zemí, 2007–2010

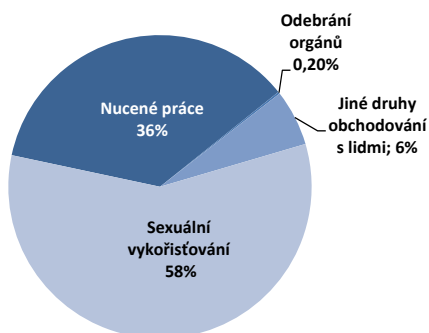
Zdroj: UNODC

Podíl obětí obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování se celosvětově během sledovaného období pohyboval mezi 57 a 62 procenty z celkového počtu zjištěných obětí. Obětí obchodovaných za účelem nucené práce představovaly asi 31-36 procent z celkového počtu. Podíl obětí obchodovaných za jinými účely se pohyboval mezi 5 a 8 procenty z celkového počtu obětí zjištěných v daném období, zatímco obchodování za účelem odstranění orgánů představovalo asi 0,1-0,2 procent.

Více zemí poskytlo informace o formě vykořisťování v roce 2010¹⁸, během kterého bylo asi 58 procent ze zjištěných obětí obchodováno pro sexuální vykořisťování. Jedna oběť ze tří byla obchodována pro nucené práce, k otroctví nebo nevolnictví, zatímco asi 0,2 procent zjištěných obětí bylo obchodováno za účelem odstranění orgánů. Poměrně velký podíl (6,4 procent) obětí zjištěných v roce 2010 byl obchodován pro účely, které nejsou výslovně uvedeny v Protokolu o obchodování s lidmi, jako je žebření, nucené sňatky, nelegální adopce, účast v ozbrojeném boji a páčání trestné činnosti (obvykle drobná trestná činnost nebo pouliční kriminalita).

Globální statistiky forem vykořisťování ukazují, že obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování bývá zjištěno častěji než obchodování s lidmi za účelem nucených prací. Tento výsledek však nemusí být zcela reprezentativní pro skutečnou globální situaci, protože země v Evropě a v Amerikách odhalily mnohem více obětí než ostatní regiony, a tudíž mohou být vzory vykořisťování, které převládají v Evropě a Amerikách, neúměrně odraženy v globálních statistikách. V důsledku toho bude podíl obchodu s lidmi na nucené práci, vypočtený v této zprávě (36 procent), pravděpodobně podceněn a obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování bude pravděpodobně přeceněno.

Obr. 19: Forma vykořisťování všech zjištěných obětí obchodování s lidmi na celém světě, 2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Navic, jak je uvedeno ve Světové zprávě o obchodování s lidmi z roku 2009¹⁹, nižší míra zjištění obchodování s lidmi za účelem nucených prací ve srovnání se sexuálním vykořisťováním je pravděpodobně způsobena obecně nižší viditelností obchodu s lidmi za účelem nucené práce stejně jako historickými omezeními a / nebo neúplností právních předpisů mnoha zemí, které začaly postihovat obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování teprve nedávno. Míra zjištění obchodování s lidmi pro nucené práce se však zvyšuje. Světová zpráva o obchodování s lidmi v roce 2009 uvádí, že podíl zjištěných obětí, které byly obchodovány za účelem nucených prací, činil v roce 2006 asi 18 procent. Tento podíl se v posledních několika letech zřejmě zdvojnásobil až na 36 procent z celkového počtu obětí zjištěných v roce 2010.

18 V roce 2010 uvedlo 65 zemí formu vykořisťování u 9000 zjištěných obětí. Pro ostatní roky byly údaje následující: za rok 2007 31 zemí a 6600 obětí, za rok 2008 57 zemí a 8100 obětí, za rok 2009 58 zemí a 9200 obětí, a za rok 2011 13 zemí a 1800 obětí.

19 Viz UNODC/UN.GIFT, *Global Report on Trafficking in Persons (2009)*, p. 51.

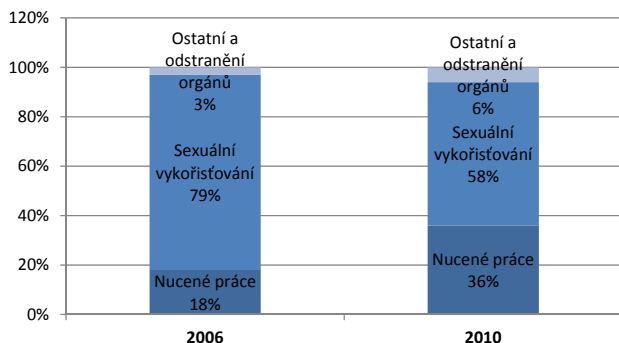
Jasně rostoucí tendenci lze zaznamenat v krátkém období 2007-2010, kdy se světový podíl zjištěných obětí využívaných za účelem nucených prací zvýšil z 31 na 36 procent. Statistiky pro rok 2011 potvrdily zvyšující se podíl obchodování s lidmi za účelem nucených prací v porovnání s předchozími roky, přičemž je však nutno mít na paměti, že tento výsledek byl založen na údajích z omezeného vzorku zemí.

Vzhledem k tomu, že mnohé státy zavedly trestný čin obchodování s lidmi za účelem nucené práce ve svých právních předpisech poté, co Protokol o obchodování s lidmi vstoupil v roce 2003 v platnost, není toto zvýšení odhalování obchodování s lidmi za účelem nucené práce zcela překvapující, protože je pravděpodobné, že ve srovnání se stavem v roce 2006 jsou nyní úřady více informovány a mají více zkušeností s jeho odhalováním. To znamená, že zaznamenaný nárůst podílu obchodu s lidmi za účelem nucené práce pravděpodobně odráží zvýšení kapacity odhalování než skutečný nárůst této trestné činnosti.

Podíl obětí obchodu s lidmi za jiným účelem než nucené práce a sexuální vykořisťování se v letech 2006 až 2010 zdvojnásobil, ačkoliv podíl v roce 2006 byl na velmi nízké úrovni. Tento rostoucí trend v obchodování pro účely, které nejsou výslovně uvedeny v Protokolu o obchodování s lidmi, může znamenat, že vnitrostátní orgány rozšiřují působnost svých právních předpisů ohledně obchodování s lidmi. V kategorii obchodu pro „jiné účely“ je nejčastěji uváděna dětská žebrota, představující asi 1,5 procenta z celkového počtu obětí obchodu s lidmi zjištěnými mezi lety 2007 až 2010. Během tohoto období bylo obchodování s lidmi za účelem žebroty zjištěno a hlášeno v 19 zemích na celém světě. Případy obchodování s lidmi za účelem nelegální adopce byly zjištěny v 15 zemích. Asi 0,6 procent z celkového počtu obětí bylo obchodováno za účelem smíšeného sexuálního a pracovního vykořisťování. Obchodování s dětmi za účelem jejich využití jako bojovníků se zdá být soustředěno v omezeném počtu zemí. Případy obchodování s lidmi za účelem nucených sňatků, pro výrobu pornografických materiálů a pro použití částí těla pro rituály byly rovněž hlášeny v celé řadě zemí.

Obchodování s lidmi za účelem odstranění orgánů se může jevit jako omezené, neboť představuje méně než 0,2 procenta z celkového počtu zjištěných obětí, jak by mohl naznačovat počet oficiálně zjištěných obětí. V průběhu vykazovaného období však případy nebo epizody obchodování s lidmi pro odebrání orgánů oficiálně hlásilo 16 zemí, které zde bereme v úvahu. Kromě toho se zdá, že všechny regiony jsou postiženy obchodem s lidmi za účelem odebrání orgánů, což naznačuje, že tento jev není tak okrajový.

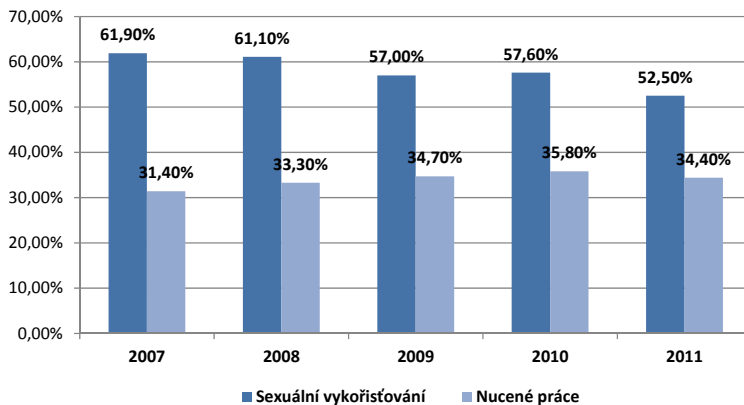
Obr. 20: Forma vykořisťování všech zjištěných obětí, u nichž byla známa forma vykořisťování, globálně, 2006 a 2010

Zdroj: UNODC/UN.GIFT; zpracování vnitrostátních údajů ze strany UNODC

Poznámka: Výsledky za rok 2006 jsou založeny na vzorku 10.568 zjištěných obětí, u nichž byla známa forma vykořisťování: 8.320 obětí bylo obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování, 1.926 za účelem nucené práce a 322 pro odebrání orgánů a jiné formy vykořisťování. Výsledky za rok 2010 jsou založeny na vzorku 9.007 zjištěných obětí, jejichž formy vykořisťování byly známy: 5.189 byly obchodovány za účelem sexuálního vykořisťování, 3.227 za účelem nucené práce a 591 pro odebrání orgánů a jiné formy vykořisťování.

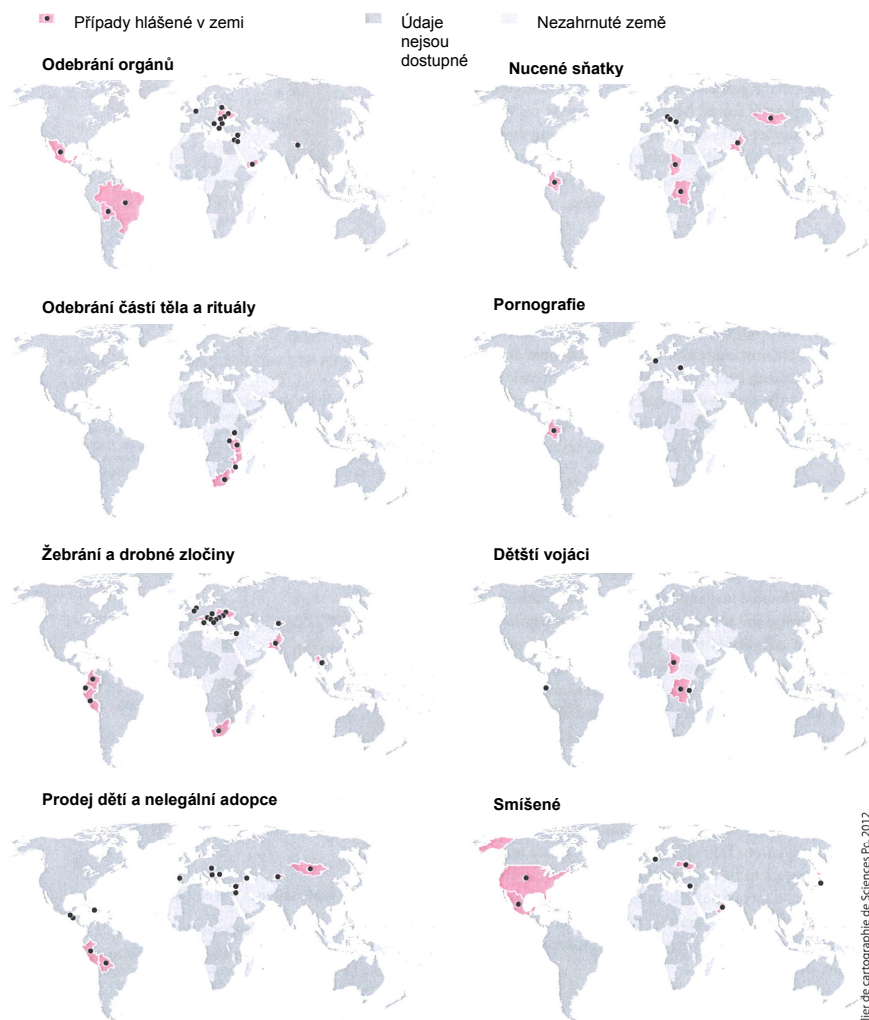
Obr. 21: Podíl zjištěných obětí na celém světě, jejichž vykořisťování bylo známo, podle forem vykořisťování, 2007-2011

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Poznámka: Tyto výsledky jsou založeny na následujících údajích. V roce 2007 bylo z 6.600 zjištěných obětí 4.084 obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování a 2.073 pro nucené práce. V roce 2008 bylo z 8.100 zjištěných obětí 4.993 obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování a 2.720 za účelem nucené práce. V roce 2009 bylo z 9.200 zjištěných obětí 5.229 obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování a 3.184 pro nucené práce. V roce 2010 bylo z 9.007 zjištěných obětí 5.189 obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování a 3.227 za účelem nucené práce. V roce 2011 bylo z 1.800 zjištěných obětí 1.015 obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování a 648 pro nucené práce.

Mapa 5: Země, které vykazují formy vykořisťování jiné než sexuální vykořisťování a nucené práce, 2007–2010

Zdroj: UNODC

Hlavní výsledky: globální základna pro vzory obchodování

- Dospělé ženy tvoří 55 až 60 procent všech zjištěných obětí, ženy všeho věku asi 75 procent.
- Obchodování s dětmi bývá často zjištěno v Africe a méně často v Evropě a Amerikách. Děti tvoří 27 procent všech zjištěných obětí obchodování s lidmi na celém světě. Ze tří dětských obětí jsou dvě dívky a jeden chlapec.
- Dospělí muži tvoří zhruba 14 procent ze zjištěných obětí obchodování s lidmi.
- Obecně platí, že obchodníci jsou dospělí muži a místní státní příslušníci v zemi, kde byl případ zjištěn. Obchodníci ženského pohlaví a zahraniční obchodníci jsou u obchodování s lidmi zastoupeni výrazněji, než u jiných zločinů.
- Obchodníci ženského pohlaví bývají často zapojeni do obchodu s dívkami a vykonávají činnosti nižšího stupně, kde hrozí obecně vyšší riziko odhalení.
- Obchod s lidmi za účelem nucené práce je hlavní zjištěnou formou obchodu s lidmi v Africe a Asii. Sexuální vykořisťování je častěji zjištěno v Evropě a v Amerikách. Celosvětově představuje obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování 58 procent všech zjištěných případů obchodování s lidmi, přičemž obchodování s lidmi za účelem nucené práce představuje 36 procent.
- V posledních sedmi letech počet zjištěných případů obchodování s lidmi za účelem nucené práce rychle roste.
- Oběti obchodované za účelem žebření představují asi 1,5 procenta obětí zjištěných na celém světě a obchodování s lidmi pro odebrání orgánů bylo zjištěno v 16 zemích (ze zde zahrnutých) ve všech regionech světa.

B. Trasy obchodování: světové, místní a napříč všemi zeměmi

V této zprávě se pojem „trasy obchodování“ používá k probrání geografických aspektů obchodování s lidmi. Vzhledem k tomu, že se jedná o trestný čin globálního rozsahu, je to velmi důležité pro analýzu původu a určení obětí. Většina zemí, které poskytly informace pro účely této zprávy, byla schopna identifikovat nejčastější cílové země svých státních příslušníků, kteří se stali oběťmi obchodování s lidmi, a nejčastější národnosti obětí obchodování s lidmi zjištěných v jejich zemích. Vlády také poskytly indikaci úrovně domácího obchodu s lidmi.

Analýza ukazuje, že se jedná o trestný čin páchaný lidmi, kteří zneužívají svou moc k vykořisťování zranitelných osob pro zisk. Migrantí mohou být diskriminováni, což z nich činí snadnější oběť pro obchodování s lidmi. Údaje shromážděné pro tuto zprávu ukazují, že asi 73 procent obětí obchodování s lidmi zjištěných na celém světě je vykořisťováno v zemi, která není jejich vlastní. Migrantí a rádobí migrantí mají tendenci se stát zranitelnými vzhledem ke svým hospodářským potřebám, svému migračnímu postavení podle právních předpisů země, ve které jsou vykořisťováni, jazykovým a kulturním rozdílem nebo chybějící sociální sítí.

Z analýzy tras obchodování vyplývá, že obecným způsobem v zaznamenaných případech je to, že oběti jsou obchodovány z chudších oblastí do bohatších. To je vidět v řadě regionů a subregionů. Například oběti z chudších oblastí Střední Ameriky jsou obchodovány do bohatších zemí ve Střední Americe a Severní Americe. Oběti jsou obchodovány z andských zemí do jihoamerických zemí, z Balkánu a střední Evropy do západní Evropy, z chudých zemí v povodí řeky Mekong do bohatších zemí v jihovýchodní Asii a z jihovýchodní Asie do ještě bohatších zemí v Asii a Tichomoří.

Socioekonomické podmínky obětí a jejich naděje na zlepšení života v zahraničí patří mezi faktory zranitelnosti, kterých obchodníci využívají, aby je mohli vykořisťovat.

Relativně chudé komunity existují ve všech zemích a zde žijí lidé, kteří mohou být potenciálně ohroženi obchodem s lidmi, pro různé účely a všude. Kromě toho většina forem vykořisťování může probíhat v téměř jakémkoli místě. V důsledku toho mají trasy obchodování s lidmi potenciál ovlivnit všechny země a regiony po celém světě.

Globální rozměr obchodování s lidmi je obtížné posoudit, jelikož trasa obchodování může mít jakoukoli oblast světa jako místo původu a jakoukoliv jinou jako místo určení. Pro srovnání: trasy spojené s jinými nelegálními trhy, jako je například obchodování s opiáty nebo kokainem, pocházejí z omezeného počtu zemí produkujících drogy. Podobná situace existuje v oblasti střelných zbraní - pro které existuje omezený počet výrobních zemí - a u některých typů trestných činů proti životnímu prostředí omezených na oblasti, kde se nacházejí některé přírodní zdroje. Zatímco většina ostatních typů nelegálního obchodování je geograficky omezena s ohledem na zdroje nebo cílové trhy, obchodování s lidmi není.

Neomezení geografickými hranicemi se odráží ve velkém počtu zemí postižených obchodováním s lidmi, zpravidla formou četných tras obchodu s lidmi. „Trasa obchodování“ je definována jako spojení, zavedené na základě doložených případů obchodování s lidmi, spojující místo původu zjištěných obětí s místem určení. V období 2007-2010 (nebo aktuálněji) lze identifikovat asi 460 zřetelných tras obchodu s lidmi.²⁰ Během tohoto období byly zjištěny oběti 136 různých národností ve 118 zemích světa.

Tato informace představuje pouze část činnosti obchodování s lidmi zaznamenané v úředních záznamech členských států, které sdílely svá data s UNODC. Vzhledem k této skutečnosti je zřejmé, že složitost tras obchodování s lidmi vykazovaných v této zprávě představuje reálnou situaci pouze částečně a že existuje mnoho tras obchodování s lidmi, které nejsou zachyceny v předložených údajích.

Obchodování s lidmi je globální, nadnárodní jev s různými národními a mezinárodními projevy. Vzniká na základě místní situace, často se rozroste do přeshraničního obchodu mezi sousedními zeměmi nebo zeměmi ve stejné oblasti a někdy vede až k dálkovým mezikontinentálním trasám. Charakteristiky trestného činu se neustále mění a vytváří komplexní a rozvíjející se síť tras, kudy vede obchod s lidmi po celém světě.

Není možné země kategorizovat výhradně jako oblasti původu nebo místa určení obchodování s lidmi. Až na výjimky většina zemí představuje jak místo původu obchodování s lidmi do jiných míst určení, tak současně místo určení pro osoby obchodované z jiných zemí. Navíc mnohé země mají také významný výskyt domácího obchodu s lidmi, kde mezinárodní rozměr není relevantní.

V následující části budeme prezentovat analýzu tras obchodování s lidmi vyplývající z údajů, které jsou základem této zprávy. Odstavec I.B.1. popisuje trasy z hlediska destinací. Pro každou zemi nebo region je uveden původ obětí zjištěných v dané zemi nebo regionu. Odstavec I.B.2 analyzuje situaci z hlediska

20 Pro účely této zprávy je „trasa obchodování“ definována jako spojnice dvou míst: místa původu a místa určení nejméně pěti obětí obchodování s lidmi v případech, dokumentovaných během sledovaného období. Trasa obchodování také existuje, pokud vnitrostátní orgány uvádějí toto místo určení nebo původu jako běžně doložené v průběhu vykazovaného období, i když nebyla poskytnuta žádná konkrétní čísla. Takto definované trasy obchodování rovněž zahrnují dvě místa v rámci jedné země pokud je prahová hodnota pro trasu obchodování stanovena jako jedna zjištěná oběť. Počet tras obchodování s lidmi vznikajících z nasbíraných dat by mezi lety 2007 až 2010 činil asi 870.

původu. Pro příslušníky každého státu (nebo regionální / subregionální skupinu) se probírá cíl obchodovaných obětí příslušejících danému státu. Případ domácího obchodování s lidmi je analyzován ve třetí části.

1. Trasy obchodování v místě určení: odkud oběti pochází?

Pro přípravu této zprávy poskytlo 83 zemí informace o státní příslušnosti 26.700 obětí zjištěných na svém území mezi lety 2007 až 2010 (nebo aktuálněji). Bylo identifikováno celkem 136 různých národností obětí.

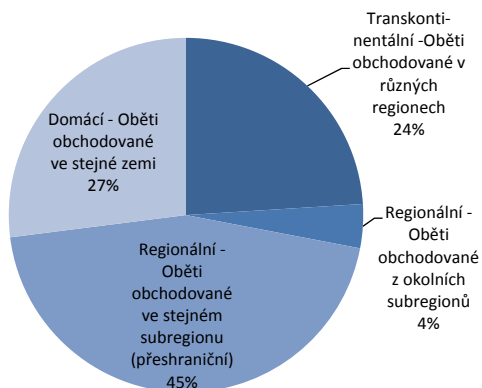
Asi 27 procent všech zjištěných obětí bylo obchodováno v zemi, kde byly vykořisťovány. Podle regionálních součtů použitých pro tuto zprávu bylo 45 procent obětí zjištěných během stejného období obchodováno z jiných zemí v rámci jednoho subregionu. Čtyři procenta z celkového počtu zjištěných obětí byla obchodována v nedalekém subregionu (například Jihoameričané obchodováni v Severní Americe, nebo Afričané ze subsaharské Afriky obchodováni na Blízkém východě), tudíž asi polovina obětí obchodování s lidmi na celém světě se obchoduje v rámci téhož regionu.²¹ Asi čtvrtina zjištěných obětí, které pocházely z jednoho regionu, byla vykořisťována v jiných regionech (např. Asiáté v Americe nebo Evropané v Asii).

Zeměpisná blízkost zřetelně ovlivňuje trasy obchodování s lidmi, protože více než 75 procent tras obchodování zahrnutých v této zprávě lze definovat jako trasy krátkého nebo středního dosahu. Údaje ukazují, že oběti mají tendenci být obchodovány v rámci stejného regionu - v tuzemsku nebo přes hranice - mnohem častěji než do ostatních regionů.

To může být vysvětleno především z hlediska pohodlí a minimalizace rizika pro obchodníky s lidmi. Jak bylo uvedeno výše, migranti jsou obecně náchylnější k vykořisťování než místní občané. Vykořisťování cizích státních příslušníků ze sousední země snižuje náklady a rizika spojená s přepravou osob, které mají být vykořisťovány. Dálkové trasy obchodování musí být podporovány dobře strukturovanou organizací, která se dokáže postarat o leteckou dopravu a falešné doklady a někdy také vykonává dálkovou kontrolu nad rodinami obětí v zemi původu. Tuto formu obchodování s lidmi nelze udržet po delší dobu bez strukturované obchodní sítě. Vykořisťování cizinců z okolních zemí se zdá být mnohem jednodušší, než vykořisťovat místní obyvatele nebo osoby obchodované z jiného kontinentu.

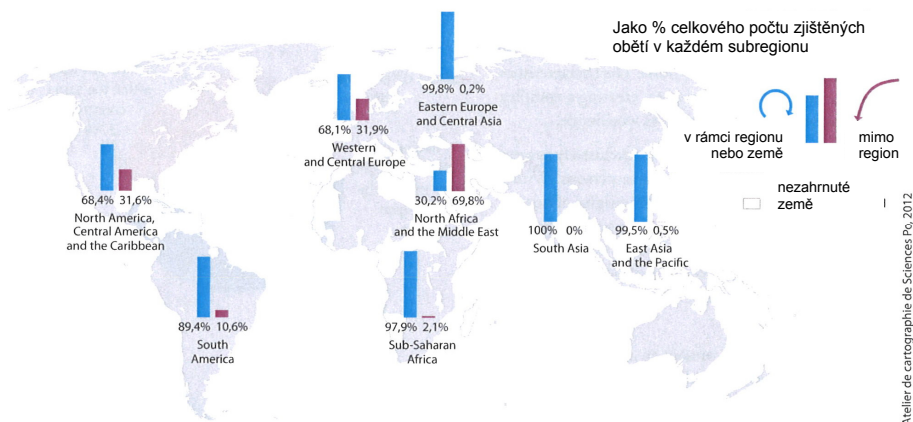
21 Regionální součty nutně představují určité zprůměrování. Země, které jsou si zeměpisně blízké, mohou být rozděleny do různých oblastí, zatímco jiné mohou být vzdálené, ale stále umístěny ve stejném regionu. Seznam zemí a jejich regionální seskupení je uveden v tabulce v úvodu této zprávy.

Obr. 22: Domáci, regionální a nadregionální trasy obchodu s lidmi, 2007 - 2010 (procento celkových tras obchodování)

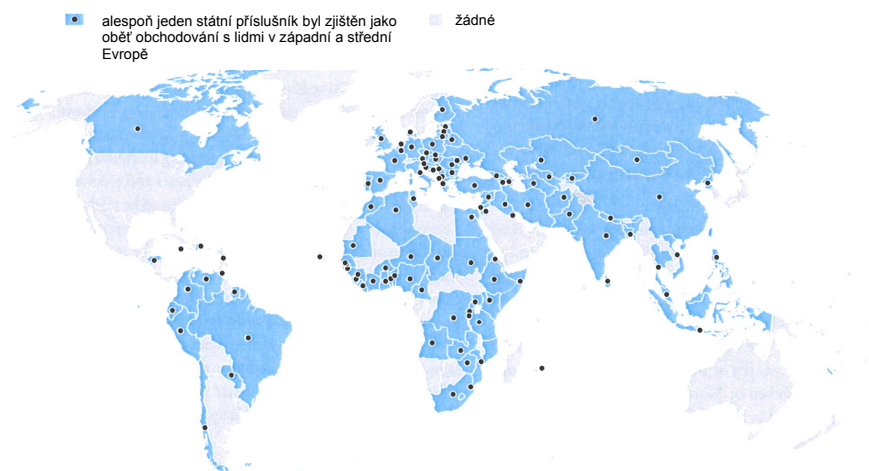
Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Mapa 6: Podíl zjištěných obětí obchodu s lidmi v rámci nebo mimo region, 2007–2010

Zdroj: UNODC

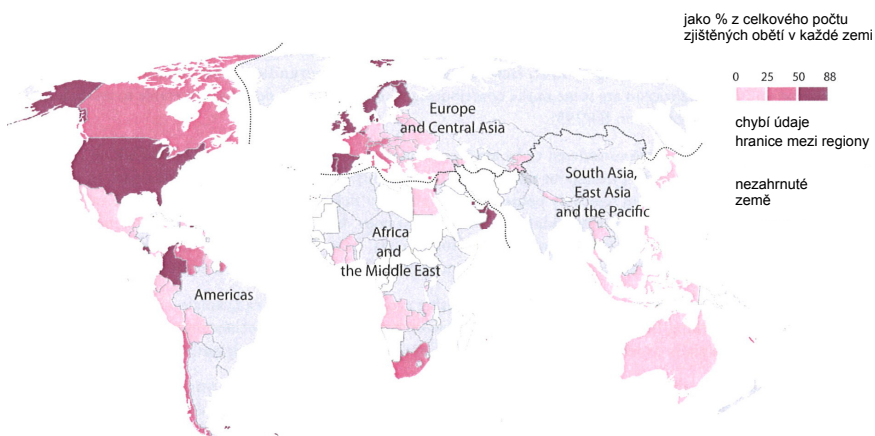
Mapa 7: Země původu obětí zjištěných v západní a střední Evropě, 2007–2010

Atelier de cartographie de Sciences Po, 2012

Zdroj: UNODC

Mapa 8: Podíl zjištěných obětí obchodu s lidmi z jiných regionů, 2007–2010

Atelier de cartographie de Sciences Po, 2012

Zdroj: UNODC

Region Evropy a střední Asie je pro účely této analýzy rozdělen do dvou subregionů: západní a střední Evropa, východní Evropa a střední Asie. Tyto dva subregiony mají různé profily příchozích tras obchodování s lidmi. Téměř všechny oběti obchodované do zemí východní Evropy a střední Asie jsou státními příslušníky tohoto subregionu a jsou obchodovány buď ve své zemi, nebo z ostatních zemí v rámci subregionu. Podle údajů shromážděných pro účely této zprávy představoval domácí obchod s lidmi značnou část obětí zjištěných v tomto subregionu.

Asi 70 procent obětí zjištěných v západní a střední Evropě jsou Evropané a 64 procent z nich je obchodováno ze zemí západní a střední Evropy. Vzhledem k omezené zeměpisné velikosti tohoto subregionu je zřejmé, že většina obětí zde zjištěných je obchodována ze zemí v blízkosti místa určení. Domácí obchodování v západní a střední Evropě se zdá být méně nápadné než v ostatních regionech. Nicméně jedna ze čtyř obětí zjištěných v tomto subregionu mezi lety 2007 až 2010 byla státním příslušníkem země, kde byla vykořisťována.

Západní a střední Evropa vykazuje nejrozumnější místa původu nebo vzdálenosti tras obchodování. Během vykazovaného období byly v subregionu zjištěny oběti 112 různých národností, včetně více než 70 neevropských národností (viz mapa 7).

Země v Amerikách uvádí, že ve vykazovaném období byla velká část obchodu směřujícího do zemí s lidmi domácího původu nebo se jednalo o oběti z jiných zemí v regionu. Více než 75 procent obětí zjištěných v regionu jsou státními příslušníky země v daném regionu. Navíc většina obchodování s lidmi probíhá v těchto dvou subregionech, které tvoří region. Asi 88 procent obětí zjištěných v Jižní Americe jsou Jihoameričané, zatímco 65 procent obětí zjištěných v zemích v Severní a Střední Americe a Karibiku jsou státními příslušníky Severní Ameriky, Střední Ameriky nebo Karibiku. V každém subregionu existují země, které jsou častěji vykazovány jako země původu, i země, které jsou častěji uváděny jako destinace, ačkoli k většině obchodování s lidmi dochází mezi sousedními zeměmi.

Ovlivňuje ekonomická dynamika obchodování s lidmi?

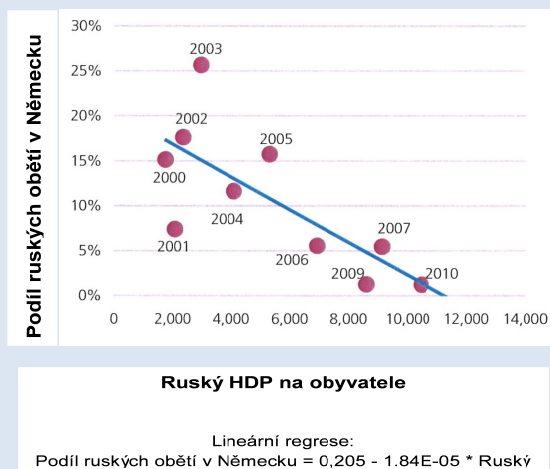
V úvodních ustanoveních Globálního akčního plánu OSN proti obchodování s lidmi Valné shromáždění přiznává, že „chudoba, nezaměstnanost, nedostatek sociálně-ekonomických příležitostí, pohlavně založené násilí, diskriminace a marginalizace jsou některé z faktorů, které činí osoby náchylné vůči obchodování s lidmi“. (Usnesení Valného shromáždění 64/293).

Chudoba a nezaměstnanost jsou považovány za jedny z faktorů zranitelnosti spojenými s obchodováním s lidmi, které jsou zmiňovány v celé této zprávě. Běžně pozorovaný způsob obchodování s lidmi je, že oběti jsou obchodovány z relativně chudších do poměrně bohatších oblastí. Daleko méně obětí je obchodováno v opačném směru. Ne všechny trasy obchodování však odpovídají tomuto trendu, a ekonomické rozdíly samy o sobě nemohou vysvětlit celý fenomén obchodování s lidmi. Nicméně ekonomické rozdíly v kombinaci s geografickou blízkostí vysvětlují mnohé trasy obchodování s lidmi, které byly identifikovány a popsány v této zprávě.

V této linii analýzy je jednou relevantní otázkou, zda hospodářská dynamika může vysvětlit zvýšení nebo snížení určitých tras obchodování. Mohou změny - pozitivní nebo negativní - sociálně-ekonomických podmínek konkrétní země vysvětlit, alespoň částečně, posuny tras obchodování s lidmi pocházejícími z této země?

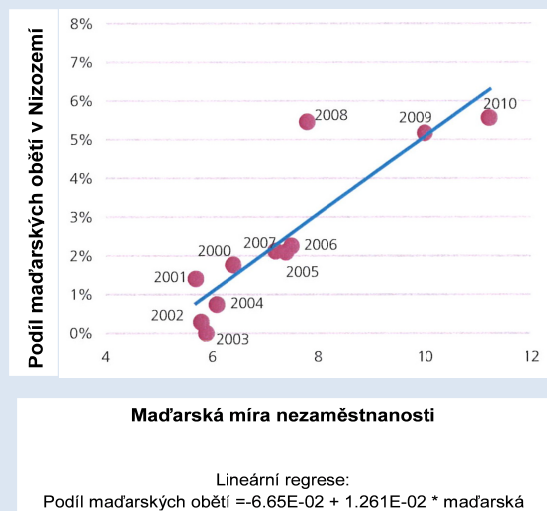
Hypotézou je, že zlepšení hospodářských a pracovních příležitosti v zemích původu snižuje počet osob ochotných riskovat nebezpečné pracovní příležitosti. Za předpokladu, že všechny ostatní faktory zůstanou stejné, snížilo by to počet obětí z těchto zemí původu, které jsou zjištěny v místě určení. Naopak v době hospodářské krize předpokládáme, že by více lidí podstupovalo tato rizika, což znamená, že by mohlo být zjištěno více obětí z těchto zemí v místě určení.

Je těžké přijmout nebo odmítnout tuto hypotézu, především z důvodu nedostatku spolehlivých údajů. Za druhé je obtížné izolovat ekonomickou dynamiku z nesčetných dalších proměnných, které mohou potenciálně ovlivnit trasy obchodování s lidmi.

Pro subregiony a země, kde jsou k dispozici příslušné a spolehlivé údaje v časové řadě, je možno rozeznat několik tras obchodování s lidmi, které se zdají reagovat na socioekonomické změny. Například východoevropské oběti bývají v současné době méně často zjišťovány v západní a střední Evropě než v posledním desetiletí. To může být alespoň částečně způsobeno zlepšením ekonomických podmínek ve východní Evropě ve srovnání s koncem 90. let. Existuje zde například pozitivní statistická korelace mezi mírou nezaměstnanosti Ruské federace a Ukrajiny a podílem ruských a ukrajinských obětí zjištěných v Nizozemí.^a Navíc byl v Německu zaznamenán klesající trend v podílu zjištěných ruských obětí, zatímco zároveň ruský HDP na hlavu vzrostl.^b

Stejný výsledek nalezneme mezi podílem litevských obětí zjištěných v Německu a litevským HDP na hlavu.^c Podobně zde existuje korelace mezi snížením počtu thajských obětí zjištěných v Německu^d a indonéských obětí v Japonsku^e a nižší nezaměstnaností v Thajsku, respektive v Indonésii.

Kdyby takový vztah existoval, měl by být pozorovatelný také v době hospodářské krize. Maďarsko není hlavním místem původu obchodování s lidmi. Maďarské oběti byly zjištěny pouze vzácně mimo západní a střední Evropu, kde tvoří jen asi 3 procenta z celkového počtu zjištěných obětí. Tento podíl však v posledních letech roste. V Nizozemí se například podíl maďarských obětí z celkového počtu zjištěných obětí zvýšil z méně než 1,5 procenta na 5 procent. Současně se maďarská míra nezaměstnanosti zvýšila z 5,5 procent v roce 2001 na 11 procent v roce 2010. Bližší pohled na statistiky naznačuje, že dynamika těchto dvou jevů je propojená.^f Podobná analýza ohledně počtu bulharských obětí zjištěných v Nizozemí^g potvrzuje tento způsob obchodu s lidmi, včetně hospodářského poklesu v Bulharsku v posledních letech.

I když jsou tyto korelace pozoruhodné, nejsou dostatečné pro definování obecného způsobu. I když další analýzy by potvrdily zde uváděnou hypotézu, hospodářská dynamika sama nemůže plně vysvětlit vývoj komplexní trestné činnosti obchodování s lidmi a její rozmanité projevy po celém světě. Ekonomické údaje by však měly být použity ke stanovení základního analytického kontextu, aby bylo možné posoudit přijetí nebo neexistenci politik a jejich dopadu. Shromažďování více a lepších údajů by tak nejen podpořilo lepší porozumění dynamice obchodování s lidmi, ale také posílilo mezinárodní úsilí k jeho prevenci pomocí důrazné politiky založené na důkazech.

- a Existuje zde významná pozitivní korelace mezi procentem ukrajinských obětí zjištěných v Nizozemsku (Nizozemský národní zpravodaj, 2000-2010) a ukrajinskou nezaměstnaností (Světová banka) za období 2000 - 2010 (Pearsonův koeficient roven 0,649 a Sig. 2-tailed: 0,042). Podobné výsledky byly získány pro podíl ruských obětí zjištěných v Nizozemsku a ruskou míru nezaměstnanosti ve stejném období (Pearson: 0,646, Sig.: 0,044). Jednorozměrné regresní analýzy potvrzují částečnou spojitost mezi těmito proměnnými.
- b Existuje zde významná negativní korelace mezi procentem ruských obětí zjištěných v Německu (Bundeslagebild Menschenhandel, 2000-2010) a ruským hrubým domácím produktem za období 2000-2010 (Pearson: -0,674, Sig.: 0,047). Jednorozměrná regresní analýza je významná a potvrzuje částečnou spojitost.
- c Existuje zde významná negativní korelace mezi procentem litevských obětí zjištěných v Německu (Bundeslagebild Menschenhandel, 2000-2010) a litevským hrubým domácím produktem za období 2000-2010 (Pearson: -0,793, Sig.: 0,034). Jednorozměrná regresní analýza je významná a potvrzuje částečnou spojitost.
- d Existuje zde významná a pozitivní korelace mezi procentem thajských obětí zjištěných v Německu a Thajsku a mírou nezaměstnanosti za období 2000-2010 (Pearson: 0,929, Sig.: 0,001). Jednorozměrná regresní analýza je významná a potvrzuje částečnou spojitost.
- e Existuje zde významná a pozitivní korelace mezi procentem indonéských obětí zjištěných v Japonsku (Národní policejní údaje 2000 -2010) a indonéskou nezaměstnaností za období 2000 až 2010 (Pearson: 0,694, Sig.: 0,026). Regresní analýza je významná a potvrzuje částečnou spojitost.
- f Existuje zde významná a pozitivní korelace mezi procentem maďarských obětí zjištěných v Nizozemsku a maďarskou mírou nezaměstnanosti z období 2000-2010 (Pearson: 0,879, Sig.: 0,000). Jednorozměrná regresní analýza je významná a potvrzuje dílčí spojitost.
- g Existuje zde významná a pozitivní korelace mezi procentem bulharských obětí zjištěných v Nizozemí a bulharskou mírou nezaměstnanosti za období 2000-2010 (Pearson: 0,659, Sig.: 0,027). Jednorozměrná regresní analýza je významná a potvrzuje dílčí spojitost.

Ameriky jsou také příjemcem obětí transkontinentálního obchodování s lidmi, zejména Severní Amerika, kde jedna třetina zjištěných obětí pochází z jiného regionu. V letech 2007 až 2010 byly zjištěny oběti 44 různých národností v zemích na západní polokouli, včetně obětí 20 národností mimo region. Například asijské oběti byly zjištěny v různých zemích v obou Amerikách a výrazný počet ve Spojených státech amerických. Zejména východoasijské oběti tvořily 22 procent ze zjištěných obětí v Amerikách.

Mezi lety 2007 až 2010 země jižní a východní Asie a Tichomoří převážně zjistily asijské oběti. Více než 99 procent obětí zjištěných v jižní a východní Asii bylo obchodováno v domácích zemích nebo v rámci jižní Asie, resp. východní Asie. To platí také pro bohaté země určené v Asii a Tichomoří, kde byly oběti z jiných regionů ve sledovaném období zjištěny jen velmi vzácně. Ve srovnání s celkovým počtem obětí zjištěných v asijských zemích bylo neasijských obětí relativně málo.

Velká část obchodů s lidmi hlášených v subsaharské Africe v letech 2007 až 2010 probíhala uvnitř regionů. V tomto subregionu byl zaznamenán velký podíl domácího obchodu, který činil asi 40 procent celkového počtu zjištěných obětí. Meziregionální obchodování s lidmi je naopak velmi časté na Středním východě. Na základě údajů shromážděných pro účely této zprávy je asi 70 procent obětí zjištěných v subregionu státními příslušníky z jiných regionů. V letech 2007 až 2010 byly na Středním východě zjištěny oběti 40 různých národností, včetně asi 20 zemí mimo Afriku a Střední východ (hlavně Asiaté a Evropané).

I když na celosvětové úrovni většina obětí pochází ze zemí ve stejném regionu, dálkové trasy obchodování bychom neměli ignorovat. Obchodování s lidmi pocházejícími z jiných regionů než je cílový regionu představuje asi 24 procent všech obětí zjištěných na celém světě.

Mapa 8 ukazuje, že některé oblasti světa mají vyšší prevalenci obětí obchodování s lidmi z jiných regionů. Toto obchodování s lidmi má na svědomí většinu obětí zjištěných ve více než 12 z 83 zemí, které uvedly státní příslušnost obětí. Více než 20 zemí uvedlo, že dálkové obchodování s lidmi u nich převyšuje celosvětový průměr o 24 procent.

2. Trasy obchodování v místě původu: kam jsou oběti obchodovány?

Aby bylo možné analyzovat charakteristiky tras obchodování z hlediska zemí původu, zohlednili jsme dva typy údajů. Jedním z nich je státní příslušnost obětí zjištěných v zemích určení: jedná se o stejnou informaci poskytnutou 83 zeměmi o občanství téměř 27.000 obětí zjištěných v letech 2007 až 2010, která byla použita v předchozí analýze. Druhý se týká zemí, do kterých byly repatriované oběti obchodování vráceny. V této kategorii nahlásilo 31 zemí vlastní státní příslušníky, kteří byli identifikováni jako oběti obchodování s lidmi v jiných zemích a repatriováni v letech 2007 až 2010. Tyto země informovaly o 9.300 obětech, které byly navraceny z asi 90 různých zemí určení.²²

Z tohoto druhu analýzy zjevně vyvstává globální povaha obchodování s lidmi. Z kombinace dvou výše uvedených informačních zdrojů vyplývá, že byly zjištěny oběti 136 různých národností ve 118 zemích na celém světě, jak bylo uvedeno dříve. Kromě toho bylo na celém světě mezi lety 2007 až 2010 zjištěno asi 460 různých tras obchodování s lidmi.

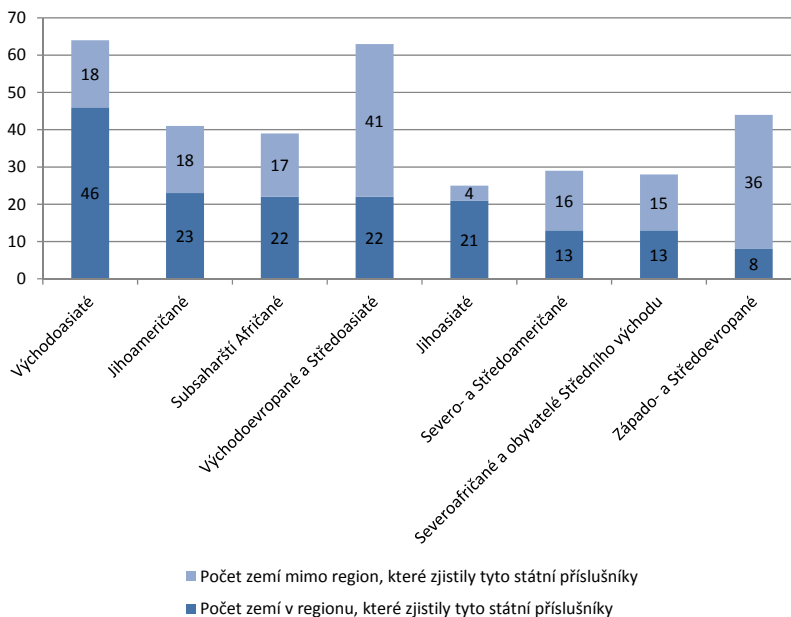
Tyto trasy obchodování jsou jedinečné, i když si lze povšimnout některých širokých podobností, zejména na subregionální úrovni. V některých oblastech dochází hlavně k „odchodnímu“ obchodování s lidmi s velkým počtem obětí obchodovaných do jiných regionů, zatímco jiné uvádí obchodování především v rámci regionů. Navíc některé oblasti původu zažívají relativně velký počet obětí obchodu s lidmi na jednu nebo jen několik konkrétních destinací, i když se destinace, kam byly tyto oběti obchodovány, liší v závislosti na státní příslušnosti a regionech původu.

Údaje týkající se místa zjištění nebo repatriace různých národností obětí podporují analýzu v předchozí kapitole. Podle shromážděných údajů pro tuto zprávu obchodování s lidmi do značné míry spočívá v obchodování zahraničních státních příslušníků do sousedních zemí nebo do zemí v rámci jejich regionů původu. Některé národnosti však byly často zjišťovány v jiných regionech než svých vlastních. To je případ obyvatel východní a jižní Asie, subsaharské Afriky a Jižní Ameriky.

Obrázek 23 představuje geografické rozšíření tras obchodování s lidmi podle národností obětí. Hlavní uvažovanou hodnotou je počet zemí zjišťujících národnosti regionu během posuzovaného období, bez ohledu na to, kolik obětí bylo zjištěno. Obrázek rozlišuje mezi destinacemi v rámci regionu a mimo něj a tento poslední indikátor zobrazuje světové rozšíření tras obchodování.

22 Tyto dva zdroje se posuzují samostatně a jsou vhodně kombinovány, pokud to analýza umožňuje. Aby se zamezilo dvojnásobnému započtení, kombinace dvou zdrojů slouží k zobrazení – nikoliv k měření – počtu národností obětí a počtu zemí určení, kde byly oběti buď zjištěny, nebo odkud byly repatriovány.

Obr. 23: Šíření tras obchodování uvnitř i vně regionu původ (n: počet zemí, kde byli tito státní příslušníci zjištěni nebo odkud byli navraceni), 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Tento údaj je založen na informacích získaných kombinací údajů o obětech obchodování s lidmi hlášených v zemích určení a údajů o repatriaci obětí.

Státní příslušníci ze západní a střední Evropy jsou téměř výlučně zjišťováni v Evropě, s omezeným počtem zemí zjišťujících tyto státní příslušníky mimo svůj region. Oběti ze Severní a Střední Ameriky a Karibiku byly zjištěny ve 13 zemích mimo svůj regionu stejně jako oběti ze severní Afriky a Středního východu.

Obyvatelé východní a jižní Asie, Jižní Ameriky, subsaharské Afriky a východní Evropy byli ve velké míře nacházeni na mezinárodní úrovni mimo své regiony původu. Závěrem lze konstatovat, že se jedná o národnosti rozsáhleji obchodované na globální úrovni.

Výše uvedené pozorování posiluje argument, že při chápání náchylnosti vůči obchodování s lidmi je nutno zvážit socioekonomické faktory. Oběti z méně rozvinutých oblastí bývají obchodovány do bohatších zemí nebo regionů. Nadregionální obchodování s lidmi postihuje oběti z chudých zemí, jejichž častější destinací bývají bohaté země. Oběti z chudších částí Evropy nebo Severní Ameriky jsou častěji obchodovány v rámci regionu a jen zřídka do „světového Jihu“.

Rozšíření tras obchodování s lidmi – jinými slovy to, jak se různé trasy šíří z daného zdroje – je jen jedním z ukazatelů rozměru tras na mezinárodní úrovni. Dalším prvkem, který musíme zohlednit, je závažnost trasy. Jak je patrné z mapy 9, ne všechny národnosti, které jsou uvedeny výše jako oběti obchodované do široké škály mezinárodních destinací, jsou zjišťovány ve stejném rozsahu. Zatímco některé oběti některých národností tvoří významnou část obětí obchodu s lidmi v některých cílových zemích, oběti jiných národností jsou zaznamenávány v malých počtech v mnoha zemích.

Kombinace údajů o rozšíření tras obchodování (obr. 23) s údaji o závažnosti trasy v místě určení (mapa 9) je užitečná pro analýzu zvláštní zeměpisné charakteristiky tras pocházejících z různých oblastí světa a posouzení jejich relevance na globální úrovni.

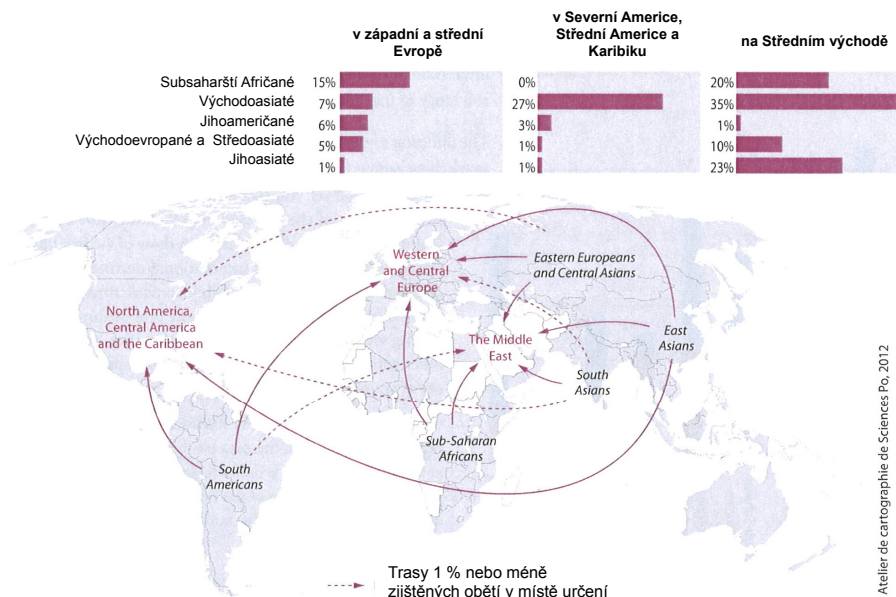
Analýza rozšíření tras obchodování s lidmi pocházejících ze subsaharské Afriky ukazuje, že pro obchodování s africkými oběťmi jsou hlavními destinacemi země Afriky, Středního východu a Evropy. Zatímco v letech 2007 až 2010 zjistilo 19 evropských zemí africké oběti, tyto byly zjištěny jen v malém počtu zemí v jiných regionech. Oběti ze subsaharské Afriky představují velké procento obětí zjištěných v západní a střední Evropě (15 procent) a na Středním východě (20 procent), ale méně než 1 procento obětí zjištěných v jiných regionech. Zdá se tedy, že obchodování s lidmi pocházejícími z Afriky se nerozrostlo do globálního fenoménu: z geografického hlediska má silnou vazbu, ale je zároveň omezeno na Afriku, na Střední východ a západní Evropu.

Naopak trasy obchodování pocházející z východní Evropy a střední Asie se zdají být poměrně rozptýlené uvnitř i mimo evropský kontinent. Státní příslušníci z tohoto subregionu byli ve velké míře obchodováni v západní a střední Evropě a byly zjištěni nebo repatriováni ze 13 zemí v Africe a na Středním východě, ze šesti zemí v Americe a tří zemí ve východní Asii a Pacifiku. Pokud však tuto informaci zkombinujeme s údaji o počtu obětí zjištěnými v místě určení, závažnost tohoto jevu se zdá být omezená v porovnání s jinými trasami.

Občané východní Evropy a střední Asie tvoří asi 5 procent obětí zjištěných v západní a střední Evropě, 10 procent na Středním východě a méně než 1 procento v Amerikách a Asii.

Oběti z Jižní Ameriky byly hlavně zjištěny nebo repatriovány ze zemí v regionu, což potvrzuje především vnitro-regionální charakter obchodování s lidmi v tomto subregionu. Z hlediska dálkového obchodování s lidmi se trasy obchodování s lidmi původem z Jižní Ameriky jeví jako velmi rozšířené po celém světě. Během vykazovaného období byly jihoamerické oběti zjištěny v 16 zemích v Evropě, v šesti zemích v Asii a v jedné zemi na Středním východě. Pokud jde o závažnost, jihoamerické oběti tvoří 6 procent obětí zjištěných v západní a střední Evropě, 3 procenta obětí v Severní a Střední Americe a Karibiku a mnohem méně než 1 procento v ostatních regionech. Oběti ze Střední Ameriky a Karibské oblasti byly také zjištěny v Evropě a ve třech zemích na Středním východě, i když v relativně malém množství.

Mapa 9: Nadnárodní trasy: Národnosti obětí zjištěných v některých hlavních cílových regionech, podíl z tam zjištěného celkového počtu obětí, 2007–2010

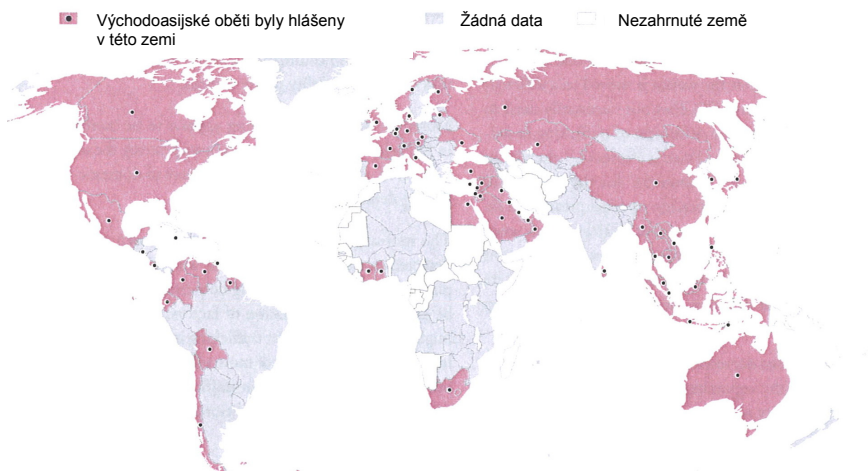

Zdroj: UNODC

Jihoasijské oběti byly obchodovány do nejméně 14 evropských zemí, do pěti zemí v Africe a na Středním východě a dvou v Americe. Z hlediska závažnosti tras obchodování mimo region původu je značný počet obětí z jižní Asie obchodován na Střední východ, kde představují více než 20 procent ze všech zjištěných obětí.

Údaje shromážděné pro účely této zprávy také ukazují, že obchodování s lidmi pocházejícími z východní Asie je nejvíce rozptýlenou trasou po celém světě. Během vykazovaného období byly oběti z východní Asie zjištěny nebo repatriovány z nejméně 64 zemí na celém světě, včetně 46 zemí mimo asijsko-pacifickou oblast. Východoasijské oběti byly zjištěny nebo repatriovány z 18 zemí v Evropě a Střední Asie, 13 zemí v Americe, a 14 zemí v Africe a na Středním východě.

Mapa 10: Země, kde byly zjištěny východoasijské oběti, 2007–2010

Atelier de cartographie de Sciences Po, 2012

Zdroj: UNODC

Oběti obchodu s lidmi z východní Asie jsou nacházeny nejen v mnoha geografických destinacích, ale jsou rovněž zjišťovány v relativně velkých počtech po celém světě. Obyvatelé východní Asie tvoří asi 7 procent ze zjištěných obětí v západní a střední Evropě, 27 procent zjištěných obětí obchodování s lidmi v Severní a Střední Americe a 35 procent na Středním východě. Východní Asiáté navíc představovali asi 10 procent ze zjištěných obětí v Jižní Americe a více než 1 procento obětí zjištěných v subsaharské Africe.

Globální rozměr východoasijského obchodování s lidmi byl již popsán ve Světové zprávě o obchodování s lidmi z roku 2009.²³ Mezi lety 2007 až 2010 byly oběti z východní Asie zjištěny v mnoha zemích určených ve všech regionech a subregionech zahrnutých v této zprávě, včetně takových částí světa, které nejsou běžně považovány za cíle transkontinentálního obchodování s lidmi, například v subsaharské Africe. Mapa 10 ukazuje země, kde byly hlášeny, zjištěny nebo odkud byly repatriovány oběti z východní Asie v průběhu vykazovaného období.

Význam tras obchodování pocházejících z východní Asie se dále potvrzuje, pokud vezmeme v úvahu počet světově zjištěných obětí. V letech 2007 až 2010 bylo zjištěno více než 5.000 východoasijských obětí úřady 83 cílových zemí, které informovaly o státní příslušnosti zjištěných obětí. Oběti z východní Asie tvořily 20 procent všech obětí hlášených pro účely této zprávy. Tento výsledek je pozoruhodný, uvážíme-li, že jen šest zemí²⁴ ze zalidněné východní Asie a Tichomoří uvedlo státní příslušnost zjištěných obětí. Za předpokladu, že země východní Asie zjišťují ve velké míře východoasijské oběti, znamenalo by to, že značný počet zjištěných východoasijských obětí stále není uveden v údajích, ze

²³ UNODC/UN.GIFT (2009).

²⁴ Šest zemí východní Asie a Tichomoří, které pro účely této zprávy poskytly informace o státní příslušnosti zjištěných obětí: Austrálie, Indonésie, Japonsko, Filipíny, Singapur a Thajsko.

kterých vychází tato zpráva. To také naznačuje, že obchodování s oběťmi z východní Asie zůstává z hlediska rozšíření i závažnosti nejvýznamnější trasou obchodu s lidmi na světové úrovni.

3. Příklad domácího obchodu

Zatímco většina obětí zjištěných na celém světě byla v zemích jejich vykořisťování cizími státními příslušníky, jedna ze čtyř obětí zjištěných v letech 2007 až 2010 byla státním příslušníkem země, kde byla vykořisťována. Přítomnost a závažnost domácího obchodování v některých zemích zpochybňuje jednu běžnou představu o tomto jevu. Ačkoli termín „obchod s lidmi“ může naznačovat, že oběť je přesunuta na jiné místo, nemusí tomu tak být. Podle definice obchodování s lidmi uvedené v Protokolu o obchodování s lidmi,²⁵ oběti mohou být „naberovány“ nebo „nabrány“ za účelem vykořisťování prostřednictvím nátlaku nebo jinými prostředky, které nemusí nutně zahrnovat jejich přemístění. Navíc, i když definice obchodu s lidmi řeší přemístění oběti („převoz“, „doprava“ a „příjem“), není zde specifikováno, že tento pohyb musí vést přes hranice.

Údaje ukazují, že domácí obchodování s lidmi je poměrně výrazné. Během vykazovaného období představovaly oběti obchodování s lidmi v rámci země původu více než 25 procent z celkového počtu všech zjištěných obětí. Vezmeme-li v úvahu geografické rozšíření vnitřního obchodu s lidmi, je patrné, že se jedná o globální jev. Takovéto obchodování bylo hlášeno u více než 60 z 83 zemích po celém světě, které poskytly informace o státní příslušnosti obětí.

Domácí obchod s lidmi se navíc rozrůstá. Na základě informací shromážděných v průběhu vykazovaného období podle jednotlivých let podíl domácího obchodu s lidmi vzrostl.²⁶

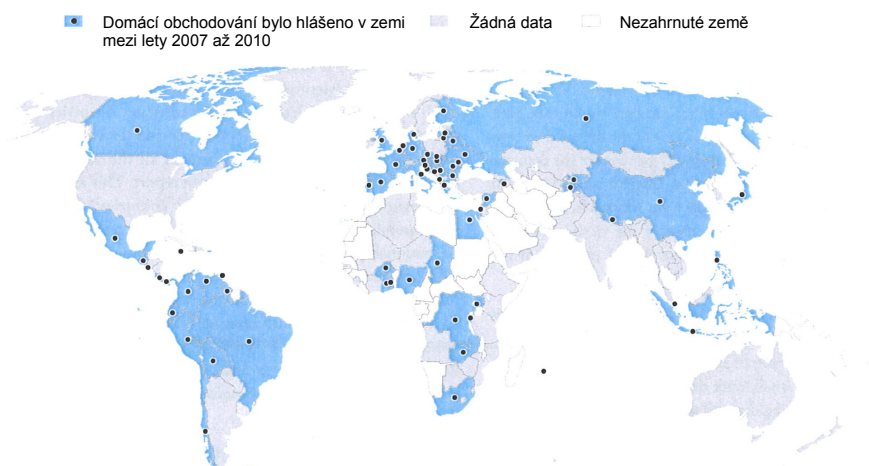
Rostoucí trend v počtu vlastních státních příslušníků zjištěných jako oběti obchodování s lidmi, jakož i zvyšující se počet zemí zjišťujících domácí obchodování, může být způsoben kombinací faktorů. Jedním z takových faktorů může být i to, že přeshraniční obchod je stále obtížnější v důsledku efektivnějších kontrol na hranicích. Je také možné, že pro obchodníky je stále těžší rekrutovat oběti z tradičních zemí původu, jelikož lidé v těchto zemích jsou více informováni o nebezpečích spojených s určitými migračními cestami.

Místní obchodníci se tudíž vracejí k místním občanům, zejména skupinám zranitelným vzhledem ke svému mladému věku, pohlaví, etnicko-jazykovému původu nebo sociálně-ekonomické situaci.

25 Článek 3, odstavec (a) Protokolu o obchodování s lidmi definuje obchodování s lidmi jako najímání, převoz, převod, ukrytí nebo nábor osob různými prostředky za účelem vykořisťování.

26 V roce 2007 informovalo 40 zemí o státní příslušnosti obětí, přičemž 24 z nich ohlásilo celkem asi 1.100 obětí domácího obchodování s lidmi. V roce 2008 oznámilo 60 zemí státní příslušnost obětí, přičemž 37 z těchto zemí hlásí celkem asi 1.800 obětí domácího obchodu. V roce 2009 informovalo 62 zemí o státní příslušnosti obětí, přičemž 41 z těchto zemí ohlásilo celkem asi 2.100 obětí domácího obchodu s lidmi. V roce 2010 informovalo 63 zemí o národnosti obětí, přičemž 45 z nich ohlásilo celkem 2.200 obětí domácího obchodu s lidmi.

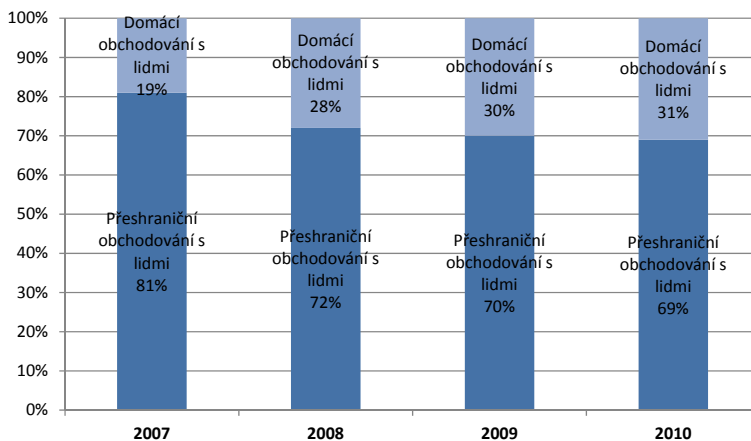
Mapa 11: Země, kde byl zjištěn domácí obchod, 2007–2010

Atelier de cartographie de Sciences Po, 2012

Zdroj: UNODC

Obr. 24: Vývoj prevalence domácího obchodování mezi lety 2007 až 2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Význam a zvýšení míry zjištění případů domácího obchodování s lidmi na celém světě často odráží různé sociální a trestněprávní kontexty v různých zemích. V některých případech odráží sociálně-ekonomické rozdíly ve společnosti. Vnitřní obchodování s lidmi v Číně může například odrážet masivní vnitřní migraci z venkovských oblastí do rychle se rozvíjejících průmyslových zón na pobřeží. Na Filipínách je velký podíl obětí z tuzemska využíván na dětskou práci. Podobná situace je v Ghaně, kde jsou děti využívány pro rybolov na jezeře Volta. Domácí obchodování v Evropě může zahrnovat zapojení „milenců“, kteří manipulují své dospívající přítelkyně a milenky k prostituci. Tento jev byl široce a po celá léta dokumentován v Nizozemí a nyní je zjišťován a hlášen z mnoha jiných evropských zemí. Podobně se i velké procento domácího obchodu v Kanadě uskutečňuje za účelem sexuálního vykořisťování dívek ve věku mezi 14 a 25 lety. Tyto příklady ukazují, že domácí obchodování se děje mnoha způsoby a že se mění v závislosti na zemi, kde k němu dochází.

I zde však platí podobné výhrady, které jsme probrali v kapitole o dalších a nových formách vykořisťování. Rostoucí počet případů domácího obchodování s lidmi zaznamenaný místními orgány činnými v trestním řízení může jednoduše představovat jiný způsob kategorizace některých trestných činů. Je pravděpodobné, že státy po celém světě rozšiřují uplatnění definice obchodování s lidmi na určité případy vykořisťování, které sice vždy existovaly, ale v minulosti byly řazeny mezi jiné trestné činy (sexuální vykořisťování, nucené práce, otroctví a další). Tyto případy mohou být nyní v dané zemi zaznamenávány jako případy obchodování s vlastními státními příslušníky. V tomto smyslu může být zvyšující se počet zjištěných obětí domácího obchodování s lidmi způsoben částečně vývojem národních právních předpisů, spíše než nárůstem samotného jevu.

Závěrem této kapitoly můžeme shrnout, že většina obchodu s lidmi probíhá uvnitř regionů, přičemž každý region a subregion má vlastní specifické a většinou geograficky charakterizované trasy obchodování s lidmi z hlediska původu a určení. Předchozí kapitola o způsobech obchodování s lidmi na globální úrovni podobně ukázala, že různé regiony byly zasazeny různými typy obchodování s lidmi z hlediska profilu obětí a obchodníků s lidmi i forem vykořisťování.

Z tohoto důvodu je nutno analýzu způsobů a tras obchodování s lidmi provést na základě konkrétnějších a podrobnějších regionálních zkušeností.

Hlavní výsledky: globální základ tras obchodování s lidmi

- V letech 2007 až 2010 byly zjištěny oběti 136 různých národností ve 118 zemích.
- V letech 2007 až 2010 bylo identifikováno asi 460 různých tras obchodování.
- V letech 2007 až 2010 byla téměř polovina obětí zjištěných na celém světě obchodována ze země ve stejném regionu jako země určení. Dvacet čtyři procent zjištěných případů bylo součástí transkontinentálních tras obchodování s lidmi.
- Domácí obchodování činilo 27 procent celkového celosvětového počtu obětí obchodování s lidmi, a jeho výskyt byl v letech 2007 až 2010 zjišťován stále častěji.
- Západní a střední Evropa, Severní a Střední Amerika a Střední východ jsou subregiony, kam častěji směřuje dálkové obchodování s lidmi.
- Blízký východ je region, který nahlásil nejvyšší podíl obětí obchodu s lidmi z jiných regionů světa (70 procent). Západní a střední Evropa vykazují největší geografickou rozmanitost původu obchodování s lidmi, bylo zde zjištěno 110 různých národností ze všech regionů a subregionů zvažovaných v této zprávě.
- Mezi lety 2007 až 2010 byla trasa obchodování pocházející z východní Asie nadále nejvýznamnějším nadnárodním trasou na globální úrovni. Východoasijské oběti byly zjištěny ve velkých počtech v mnoha zemích po celém světě.
- Oběti z východní Evropy a střední Asie, jakož i z Jižní Ameriky, byly zjištěny v celé řadě zemí uvnitř i vně svých regionů. Tyto trasy obchodování se nezdají být příliš silné mimo regiony původu obětí.
- Obchod s lidmi pramenící v Africe má závažné konotace geograficky omezené pouze na Afriku, Střední východ a západní Evropu.

KAPITOLA II

Způsoby a trasy obchodování s lidmi: Regionální přehledy

Po globálním přehledu se tato kapitola zaměří na čtyři makroregiony použité v této zprávě k bližšímu pohledu na některé hlavní regionální informace ohledně způsobů a tras obchodování s lidmi. Pořadí prezentace regionů bylo stanoveno podle velikosti vzorku použitého k analýze. To znamená, že oblast Evropy a střední Asie s dobrými údaji na úrovni států a největším počtem obětí zjištěných za vykazované období, je uvedena jako první.

A. Evropa a střední Asie

Pro přípravu této zprávy byly využity informace ze 48 zemí v Evropě a Střední Asii. Z těchto zemí jich 37 patří do západní a střední Evropy a 11 do východní Evropy a střední Asie. Země však nemusely nutně poskytnout informace o všech ukazatelích. Rozsah údajů je dobrý a velikost vzorku dostatečně velká k tomu, aby byla umožněna relativně podrobnější analýza obou podoblastí. Vzhledem k dobrým údajům o této oblasti je také možné opatrně předložit některé informace o trendech týkajících se zjišťování obětí a tras obchodování.

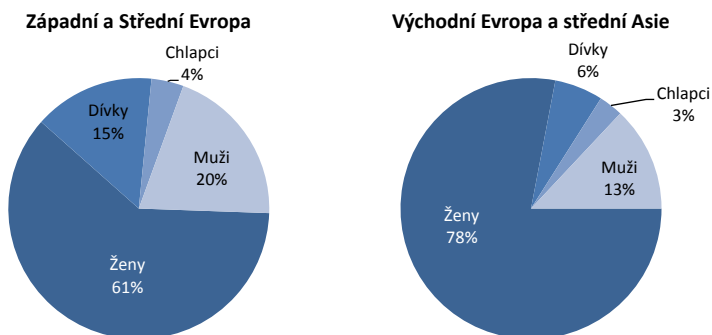
1. Oběti obchodování s lidmi v Evropě a střední Asii

Třicet dva zemí v západní a střední Evropě oznámilo profil asi 22.000 obětí zjištěných v této podoblasti. Ve východní Evropě a střední Asii poskytlo osm zemí informace o profilu 4.000 obětí oficiálně zjištěných v letech zahrnutých v této zprávě (2007-2010).

Dospělé ženy byly nejčastěji zjištěnými oběťmi obchodování s lidmi v Evropě a střední Asii i ve zbytku světa. Za sledované období regionální údaje vykazují celkový podíl dospělých žen asi 64 procent z celkového počtu zjištěných obětí. Obchodování s dětmi představuje 16 procent obětí zjištěných v celé oblasti, zatímco podíl dospělých mužů zůstává v rozsahu 19 procent. Dospělé ženy tvoří podíl kolem 80 procent celkového počtu obětí zjištěných ve východní Evropě a střední Asii, zatímco v západní a střední Evropě je toto procento poněkud vyšší než 60 procent. Zároveň je podíl dívek asi o 10 procent vyšší v západní a střední Evropě než ve východní Evropě a střední Asii. Asi tři ze čtyř dětských obětí zjištěných v západní a střední Evropě jsou dívky.

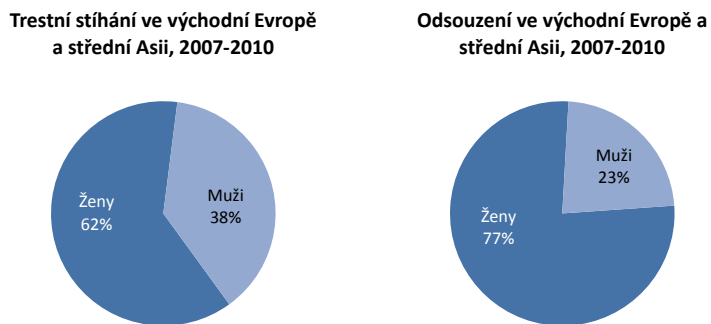
Celkový podíl dětí zjištěných mezi oběťmi v Evropě a ve střední Asii je nejnižší ve srovnání s ostatními regiony světa. Obchodování s dětmi představuje asi 20 procent z celkového počtu obětí v západní Evropě, zatímco ve východní Evropě a střední Asii tvoří asi 10 procent.

Obr. 25: Oběti zjištěné v Evropě a střední Asii, podle pohlaví a věku, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 26: Podíl žen stíhaných a odsouzených za obchodování s lidmi, východní Evropa a střední Asie, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Počet zjištěných případů obchodování s dětmi se však v Evropě a střední Asii v několika posledních letech poněkud zvýšil. V západní a střední Evropě se podíl zjištěných dětských obětí zvýšil ze 17 na 19 procent a ve východní Evropě se zvýšil ze 7 na 10 procent mezi lety 2007 až 2010. Kromě toho ve srovnání s obdobím 2003-2006 zaznamenalo 15 zemí v regionu zřetelný nárůst podílu zjištěných dětských obětí, pouze 7 zemí hlásí klesající trend. Pro zbytek zemí nebylo možno identifikovat trendy, pokud jde o profil obětí za celé sledované období.

Dospělí muži tvořili druhou nejčastěji zjištěnou skupinu obětí v Evropě a střední Asii. Kromě toho zaznamenala západní a střední Evropa podíl mužů z celkového počtu obětí převyšující světový průměr, kdy tento podíl činil asi 20 procent.

2. Obchodníci s lidmi v Evropě a střední Asii

Jelikož údaje poskytl velký počet zemí v tomto regionu, je možné poměrně do hloubky pochopit profil pachatelů. Pohlaví osob stíhaných za obchodování s lidmi bylo hlášeno 28 zeměmi, zatímco 30 informovalo o odsouzených osobách.

Země ve východní Evropě a střední Asii hlásí velmi vysokou míru účasti žen na obchodování s lidmi a souvisejících zločinech - nad 50 procent – a nejvíce 70 procent v oblasti jižního Kavkazu. Tato vysoká míra je po celé období konstantní a je podobná tomu, co bylo hlášeno v globální zprávě o obchodování s lidmi z roku 2009.²⁷ Většina obětí v regionu jsou ženy obchodované za účelem sexuálního vykořisťování, což je forma obchodování, do níž jsou zvláště zapojeny ženy. Vysokou míru zapojení žen však nelze vysvětlit samotným profilem obětí. Prosazování práva se z velké míry omezuje na nižší segmenty obchodování s lidmi - sítě, kde se ženy s větší pravděpodobností nacházejí – což by mohl být další vysvětlující faktor, ale abychom mohli skutečně objasnit, proč tomu tak je, bylo by potřeba dalšího výzkumu.

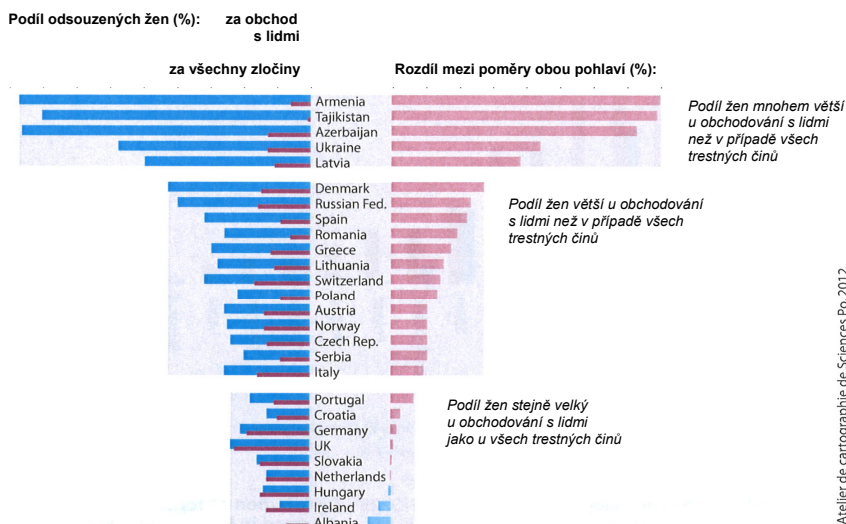
Úřady ve zbytku Evropy hlásí - v souladu s globálními výsledky - že ženy mají vyšší účast na obchodování s lidmi, než u jiných zločinů. Regionální průměrný podíl žen odsouzených za obchodování s lidmi je asi 23 procent z celkového počtu, u trestního stíhání je podíl stejný.

Země však uvádějí velmi rozdílné podíly s ohledem na genderový profil pachatelů. Některé země hlásí stejnou úroveň účasti žen na obchodování s lidmi jako u jiných zločinů. Tato skupina zahrnuje Chorvatsko, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Slovensko a Velkou Británii. Jak jsme uvedli výše, ženy-obchodnice se častěji zapojují do sexuálního vykořisťování. Tyto nízké hodnoty nelze vysvětlit vyšším výskytem obchodování s lidmi za účelem nucené práce, protože tyto země registrují relativně nízký počet těchto případů, zatímco relativně častěji odhalují sexuální vykořisťování. To naznačuje, že účast žen na obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování nejen souvisí s profilem obětí, ale i s některými charakteristikami zločineckých sítí působících v různých zemích.

27 *Global Report on Trafficking in Persons* (2009), p. 47; available at www.unodc.org/glotip.

V západní a střední Evropě se procento osob odsouzených za obchodování s lidmi, které tvořily ženy, pohybovalo mezi 50 procenty v Lotyšsku a nulou v Albánii. Kvalitativní studie ukazují, že albánské obchodní sítě jsou obecně řízeny muži,²⁸ což vysvětluje skutečnost, že v této zemi jsou za obchodování s lidmi odsuzováni jen muži. Zatímco některé kruhy obchodníků s lidmi za účelem sexu ženy-obchodnice využívají, jiné ne.

Obr. 27: Podíl žen odsouzených za obchodování s lidmi (2007-2010) a za všechny trestné činy (2006-2009), ve vybraných zemích v Evropě a Střední Asii

Zdroj: UNODC, zpracování vnitrostátních dat a výzkum OSN o trendech kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví

Pokud jde o státní příslušnost pachatelů, v Evropě je více cizinců odsouzeno za obchodování s lidmi než u jiné trestné činnosti. Jak již bylo zmíněno výše, skutečnost, že obchodování s lidmi se zaměřuje především na migranty, znamená, že můžeme odůvodněně očekávat častější zapojení zahraničních rezidentů v této trestné činnosti.

Podobně jako v jiných regionech je relevance zahraničních obchodníků vyšší v cílových zemích, kde jsou oběti využívány. V západní Evropě, která je hlavně subregionem určen pro obchodování s lidmi, je relativně vysoká míra zapojení zahraničních státních příslušníků.

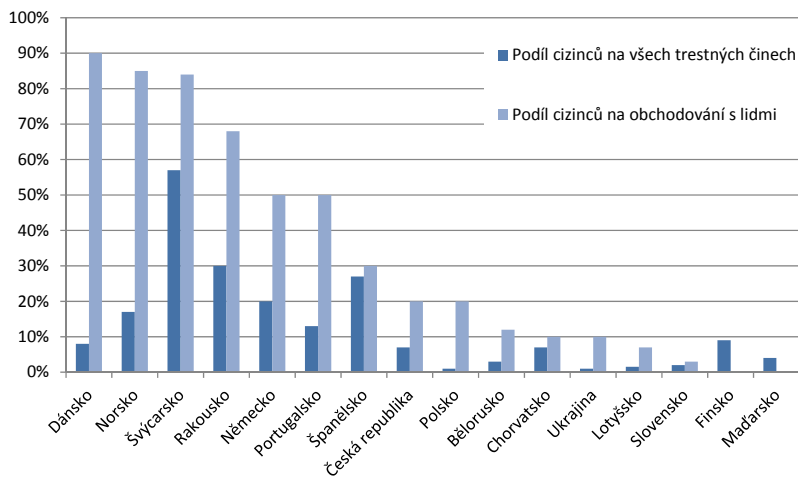
28 The Trafficking Flows and Routes of Eastern Europe (WEST Project, 2005); R. Surtees, "Traffickers and Trafficking in Southern and Eastern Europe", *European Journal of Criminology*, volume 5 (1) (2008), pp. 39-68.

3. Formy vykořisťování v Evropě a střední Asii

Pro účely této zprávy uvedlo 37 zemí informace o formách využití více než 27.000 obětí zjištěných mezi roky 2007 až 2010 (nebo aktuálněji). Z toho je 7 zemí ve východní Evropě a střední Asii (asi 6.500 obětí) a 30 zemí v západní a střední Evropě (asi 20.600 obětí).

Ve srovnání s jinými regiony bylo v Evropě a střední Asii hlášeno více případů obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování než za účelem nucených prací. Ve vykazovaném období byl podíl obětí obchodu s lidmi za účelem nucené práce, otroctví a nevolnictví 31 procent obětí zjištěných v regionu, zatímco asi 62 procent obětí bylo obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování. Při porovnání těchto dvou subregionů, které tvoří tento region, se zdá, že obchodování s lidmi za účelem nucené práce více převládá ve východní Evropě a střední Asii (35 procent) než v západní a střední Evropě (29 procent). Pokud bylo obchodování za účelem nucených prací zjištěno v západní a střední Evropě, oběti byly většinou využity v zemědělství, stavebnictví nebo službách veřejného stravování.

Obr. 28: Podíl cizinců odsouzených za obchodování s lidmi (2007-2010) a za všechny trestné činy (2006-2009), ve vybraných zemích v Evropě a Střední Asii

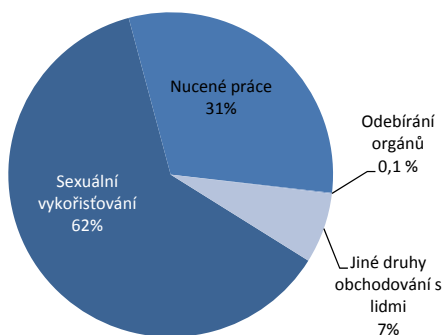
Zdroj: UNODC, zpracování vnitrostátních dat a výzkum OSN o trendech kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví

Využití obětí obchodování s lidmi jako domácích pracovníků bylo pozorováno v západní a střední Evropě. Zejména Rakousko uvedlo poměrně velký počet obětí pro domácí otroctví: asi 15 procent obětí, kterým pomohla místní nevládní organizace LEFÖ mezi lety 2007 až 2010. V Nizozemsku tyto oběti představovaly asi 2 procenta celkových obětí, kterým pomohla CoMensha, nevládní organizace, mezi lety 2007 až 2009. Obchodování s lidmi pro domácí otroctví bylo také zdokumentováno v České republice a v některých dalších zemích západní a střední Evropy.

Podíl obětí obchodu s lidmi za účelem neuvedeným v Protokolu o obchodování s lidmi se pohyboval

v rozmezí 7 procent. V západní a střední Evropě představoval počet obětí obchodování s lidmi za účelem žebření asi 2 procenta z celkového počtu zjištěných obětí. Případy obchodování s dětmi k žebření a pro účely páchaní drobné trestné činnosti byly hlášeny v osmi zemích západní a střední Evropy, zejména na Balkáně, ale byly také zjištěny v Belgii, Itálii, Nizozemí, Norsku a na Slovensku. Obchodování s dětmi k žebření nebo za účelem páchaní trestné činnosti bylo rovněž zjištěno v Moldavské republice a na Ukrajině. Ázerbájdžán a Bulharsko hlásily případy prodeje dětí a Portugalsko uvedlo případy obchodování s lidmi za účelem nezákonné adopce. Případy obchodování s lidmi za účelem nucených sňatků byly dokumentovány v Rakousku, Chorvatsku a Srbsku. Případy obchodování s lidmi pro využití v pornografii byly dokumentovány také v Belgii a Rumunsku.

Obr. 29: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v Evropě a střední Asii, 2007-2010

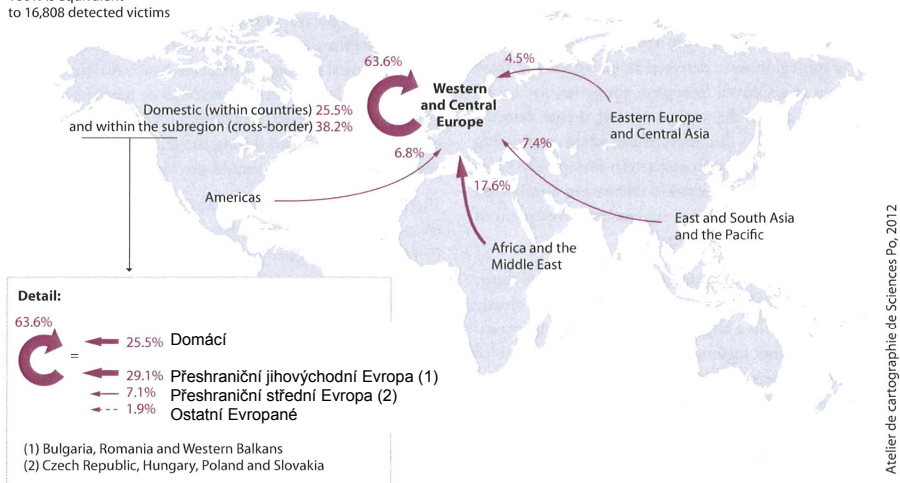

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obchodování s lidmi za účelem odebírání orgánů bylo hlášeno v pěti zemích v západní a střední Evropě a třech ve východní a střední Asii, i když podíl těchto případů (0,1 procent) byl ve vztahu k celkovému počtu obětí obchodu s lidmi pro všechny účely omezený. Ze zeměpisného rozsahu těchto zjištěných případů vyplývá, že by tento jev neměl být v Evropě podceňován.

Mapa 12: Původ obětí obchodu s lidmi do západní a střední Evropy, podíl na celkovém počtu tam zjištěných obětí, 2007–2010

100% is equivalent to 16,808 detected victims

Zdroj: UNODC

4. Trasy obchodování v Evropě a střední Asii

Pro účely této zprávy uvedlo 32 zemí v západní a střední Evropě státní příslušnost asi 16.800 obětí zjištěných v letech 2007 až 2010 (nebo aktuálněji).

Jak bylo uvedeno v globálním přehledu tras obchodování s lidmi (kapitola I.B.1), západní a střední Evropa je destinací obchodu s lidmi široké škály původů. Země západní a střední Evropy hlásily trasy obchodování pocházející z více než 110 zemí původu ve všech regionech světa. Je zřejmé, že ne všechny zjištěné trasy obchodování mají stejný význam. Oblasti původu v rámci subregionu hrají hlavní roli, stejně jako domácí obchodování s lidmi.

Z jiného úhlu pohledu to také znamená, že tento region má významnou úlohu z hlediska původu obchodování. Obchodování s lidmi s původem v západní a střední Evropě zůstává téměř výhradně omezeno na tento subregion. Během vykazovaného období bylo zjištěno pouze 35 obětí, které byly státními příslušníky zemí západní a střední Evropy, mimo subregion, což naznačuje, že trasy vznikající v západní a střední Evropě jsou obecně krátkého dosahu. Navíc asi 25 procent obětí zjištěných v západní a střední Evropě v letech 2007 až 2010 bylo využíváno ve svých vlastních zemích.

Podrobnější analýza obchodování s lidmi pocházejícími z Evropy ukazuje, že obchodování s lidmi v subregionu často zahrnuje i oběti ze zemí jihovýchodní Evropy (rovněž součástí subregionu západní a střední Evropy) obchodovaných do téměř všech evropských zemí, kterými se zpráva zabývá.

Rumunské a bulharské oběti byly zjištěny ve velké řadě zemí v západní a střední Evropě. Oběti ze západního Balkánu (především Albánci, Bosňané a Srbové) zde byly rovněž zjištěny, i když méně často. Celkově tvořily oběti z balkánské oblasti asi 30 procent obětí zjištěných v západní a střední Evropě v průběhu vykazovaného období.

Státní příslušníci zemí jihovýchodní Evropy však nejsou jedinými zjištěnými evropskými oběťmi obchodování s lidmi. Během vykazovaného období byly v tomto subregionu zjištěny oběti z České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska - zde kategorizovány jako „středoevropské země“. Tito státní příslušníci představovali 7 procent z celkového počtu obětí zjištěných v západní a střední Evropě.

Oběti z východní Evropy a střední Asie byly v průběhu vykazovaného období široce zjišťovány v západní a střední Evropě, i když v malých počtech. Oběti z tohoto subregionu byly zjištěny nebo repatriovány z 32 zemí západní a střední Evropy a představovaly celkem asi 5 procent z celkového počtu zjištěných obětí v těchto zemích. Jak je popsáno níže, při posuzování trendů v průběhu času se zdá, že počet zjišťovaných obětí z východní Evropy a střední Asie v zemích západní a střední Evropy klesá, což naznačuje nižší využívání této trasy obchodování v posledních letech.

Bez ohledu na prominenci vnitroregionálního obchodování s lidmi v Evropě je západní a střední Evropa jednoznačně také místem určení pro velký počet obětí obchodování s lidmi pocházejícími z jiných regionů. V letech 2007 až 2010 (aktuálněji, pokud jsou k dispozici údaje) země západní a střední Evropy zjistily více než 70 různých národností obětí obchodu s lidmi z Afriky a Středního východu, Severní a Jižní Ameriky a jižní Asie, východní Asie a Pacifiku.

Z obětí pocházejících mimo Evropu jsou nejvíce zjišťovány oběti z afrických zemí. Asi 18 procent z celkového počtu obětí zjištěných v západní a střední Evropě jsou Afričané. Oběti ze západní Afriky, zejména Nigerijci, představují naprostou většinu. Afričané představovali asi 14 procent z celkového počtu zde zjištěných obětí a byli hlášeni z 20 zemí západní a střední Evropy. Afričané byli zjištěni ve skandinávských zemích, Rakousku, Belgii, Francii, Německu, Řecku, Irsku, Itálii, Nizozemí, Španělsku, Velké Británii a dalších zemích.

Pokud jde o trendy, podíl západoafrických obětí z celkového počtu zjištěných obětí zůstal v západní a střední Evropě v průběhu vykazovaného období konstantní. Podrobná analýza na úrovni jednotlivých zemí však ukazuje, že v celé řadě zemí byl zjištěn klesající počet západoafrických obětí, zatímco v jiných zemích byl zjištěn jejich rostoucí počet. Během vykazovaného období bylo méně západoafrických obětí zjištěno ve Francii a Itálii, zatímco v Rakousku a Německu jich bylo zjištěno více. Podobné opačné trendy lze vysledovat i u jiných cílových zemí v západní a střední Evropě. Agregovaná regionální hodnota je výsledkem vyrovnání opačných trendů. To může znamenat, že trasa obchodování s lidmi ze západní Afriky v subregionu změnila místo své destinace.

Oběti ze zbytku subsaharské Afriky činily o něco více než 1 procento všech obětí zjištěných v západní a střední Evropě. Co se týče severoafrických obětí, ty byly zjištěny nebo repatriovány z 11 evropských zemí, což představuje asi 2,5 procenta obětí zjištěných v průběhu vykazovaného období, což naznačuje, že tyto trasy by neměly být podceňovány.

Oběti z východní Asie představovaly asi 7 procent z těch, které byly zjištěny v letech 2007 až 2010 v západní a střední Evropě. Východoasijské oběti byly hlášeny úřady 16 zemí v tomto subregionu, od Skandinávie po střední Evropu, oblast Středomoří a Velkou Británii, což ukazuje velké rozšíření těchto tras obchodování uvnitř západní a střední Evropy. Podíl obětí z jižní Asie zjištěných v tomto subregionu představoval pouze 1 procento z celkového počtu a oběti z jižní Asie byly hlášeny ve 13 zemích západní a střední Evropy v průběhu vykazovaného období.

Oběti z obou Amerik činily asi 7 procent z celkového počtu obětí zjištěných v západní a střední Evropě, téměř všechny pocházely z Jižní Ameriky a Karibiku. Velké procento těchto obětí bylo obchodováno do Španělska, i když obchodování pocházející z Amerik mířili do 19 zemí určených v této části Evropy, včetně Belgie, Dánska, Francie, Nizozemí, Portugalska, Švýcarska, Kypru, České republiky a Rumunska. To znamená, že údaje vykazují široký rozptyl trasy obchodu s lidmi z Amerik v západní a střední Evropě.

Pro účely této zprávy sedm zemí východní Evropy a střední Asie hlásilo státní příslušnost asi 2.460 obětí zjištěných v letech 2007 až 2010 (aktuálněji). Tyto země mají různé charakteristiky tras obchodování s lidmi ve srovnání se zeměmi západní a střední Evropy.

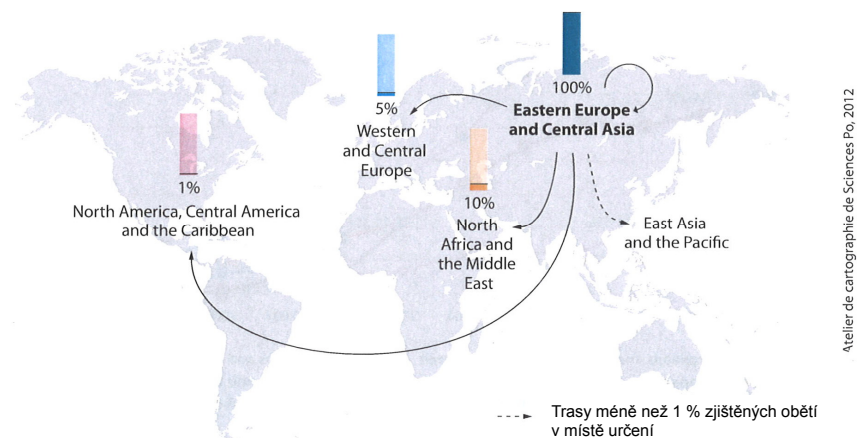
Stejně jako u destinací obchodování s lidmi je i drtivá většina obětí obchodování s lidmi zjištěných ve východní Evropě a střední Asii státními příslušníky zemí v subregionu. Co se týká obětí obchodovaných z jiných regionů v průběhu vykazovaného období, byly do tohoto subregionu nahlášené oběti obchodované z východní Asie. Vzhledem k nedostatku spolehlivých statistik však není možné odhadnout závažnost této trasy obchodování.

Z hlediska původu obchodování s lidmi byli obyvatelé východní Evropy a střední Asie obchodováni mimo subregion častěji zjištěni v západní a střední Evropě nebo na Středním východě. Státní příslušníci z východní Evropy a střední Asie byli rovněž zjištěni v Asii a Amerikách.

Během vykazovaného období byli státní příslušníci východní Evropy a střední Asie zjištěni nebo repatriováni ze 32 zemí v západní a střední Evropě, což značí, že tato trasa obchodování je široce rozptýlená. Oběti z tohoto subregionu byly zjištěny ve většině částí Evropy, včetně Kypru, Řecka a Turecka a také v Rakousku, Německu a Nizozemí, stejně jako ve skandinávských zemích, Středomoří, střední Evropě a na Balkáně. Kromě toho zde není jen jeden nebo jen několik zcela převažujících zemí původu této trasy obchodování. Východoevropské oběti (zejména Moldavané, Rusové a Ukrajinci) byly zjištěny v široké škále zemí západní a střední Evropy a obchodování s lidmi ze střední Asie (obyvatelé Kyrgyzstánu, Turkmenistánu a Uzbekistánu) bylo v tomto subregionu rovněž pozorováno. Omezený počet státních příslušníků ze zemí jižního Kavkazu byl rovněž zjištěn v západní a střední Evropě.

Dalším cílem pro oběti pocházející z východní Evropy a Střední Asie je Střední východ, kde představují asi 10 procent z celkového počtu zde zjištěných obětí. Středoasijské oběti byly zjištěny v zemích Perského zálivu na Blízkém východě. Oběti z východní Evropy byly zjištěny nebo repatriovány z jiných částí Středního východu.

Mapa 13: Destinace obětí obchodu s lidmi z východní Evropy a střední Asie, jako podíl z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010

Zdroj: UNODC

Během vykazovaného období byly oběti z východní Evropy a střední Asie rovněž zjištěny v jihovýchodní Asii stejně jako v Severní a Střední Americe, i když v omezených počtech.

Při posuzování trendů za delší časové období se zdá, že počet tras obchodování s lidmi z východní Evropy a střední Asie klesá. V tomto směru lze provést analýzu, která vezme v potaz vybraný počet cílových zemí, které poskytly spolehlivé údaje o státní příslušnosti obětí zjištěných za delší vykazované období. Většina zemí v západní a střední Evropě jsou důležitým cílem pro oběti těchto národností a hlásí obecně klesající počet a podíl obětí z východní Evropy a střední Asie mezi oběťmi zjištěnými v letech 2000 až 2010.

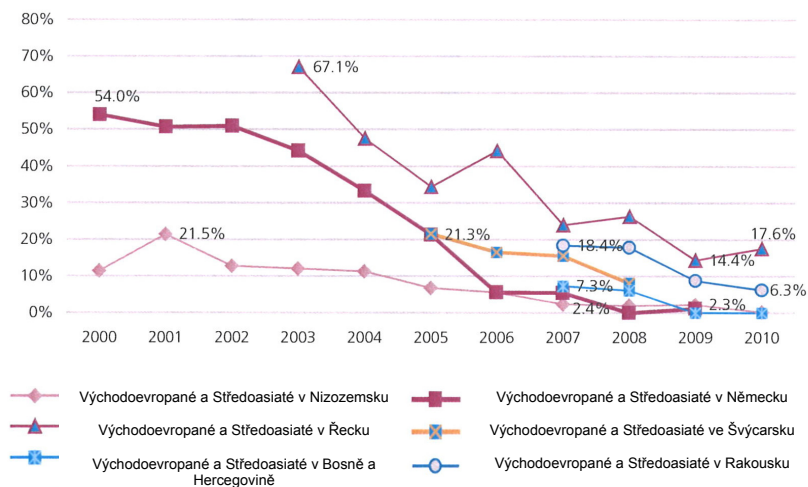
Při zvažování souhrnných údajů o obětech pocházejících z východní Evropy a střední Asie, které byly zjištěny v celé západní a střední Evropě v průběhu sledovaného období, podíl těchto státních příslušníků z celkového počtu obětí se snížil ze 14 procent v roce 2007 na 5 procent v roce 2009 a snížil se ještě dále v roce 2010. Podobný trend je možné vysledovat i v další důležité destinaci těchto obětí, na Středním východě, i když jsou údaje z tohoto subregionu méně spolehlivé.

Po celém světě zaznamenalo 18 zemí jasně klesající podíl obětí z východní Evropy a střední Asie mezi oběťmi, které byly zjištěny během vykazovaného období. Mírný nárůst byl zaznamenán ve Francii (2-3 procenta). V Indonésii byli státní příslušníci ze zemí tohoto subregionu zjištěni poprvé v roce 2010. Neexistuje důkaz o nárůstu obětí z východní Evropy a střední Asie, které jsou obchodovány v Severní Americe.

Nedostatek spolehlivých údajů v časových řadách z jiných regionů světa neumožňuje provést přesvědčivý závěr ohledně toho, zda je klesající trend omezen na destinace zvažované v této analýze,

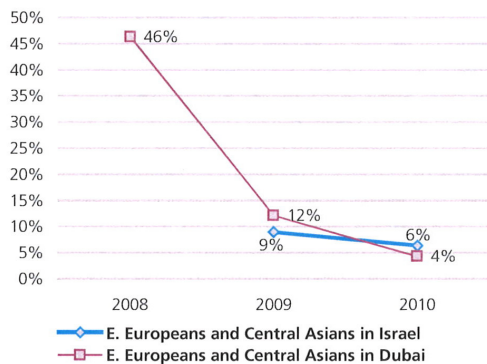
nebo zda se jedná o obecné snížení objemu obchodování s lidmi z tohoto subregionu. Je možné, že tyto trasy byly přemístěny do jiných regionů nebo do zemí, kde po celou řadu let nejsou k dispozici informace, například v jihovýchodní Asii a ve Střední Americe, kde byli tito státní příslušníci opakovaně objevováni. Existují však náznaky, že obchodování s lidmi pocházejícími z východní Evropy a střední Asie s destinací v ostatních částech světa se snižuje celkově.

Obr. 30: Podíl východoevropských a středoasijských obětí z řad všech obětí zjištěných ve vybraných zemích v západní a střední Evropě, 2000-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 31: Podíl obětí z východní Evropy a Střední Asie ze všech obětí, které obdržely pomoc v Dubaji (Spojené arabské emiráty) a v Izraeli, 2008-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Hlavní výsledky: způsoby a trasy v Evropě a střední Asii

- Během posuzovaného období tvořily velkou část zjištěných obětí dospělé ženy, děti představovaly 16 procent z celkového počtu a dívky byly častěji obchodovány než chlapci. Obchodování s dětmi v Evropě a střední Asii se během sledovaného období mírně zvýšilo.
- V průběhu sledovaného období bylo 62 procent obětí zjištěných v Evropě a střední Asii obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování a 31 procent pro nucené práce.
- Obchod s lidmi pro „jiné formy vykořisťování“ představoval 7 procent obětí zjištěných v letech 2007 až 2010 (nebo aktuálněji). Mezi těmito formami byla nejčastěji zjištěna dětská žebrota (asi 2 procenta).
- Podíl žen stíhaných a odsouzených za trestný čin obchodování s lidmi byl během sledovaných let ve Východní Evropě a střední Asii poměrně vysoký.
- V letech 2007 až 2010 země západní a střední Evropy vykázaly velký podíl obětí (63 procent), které byly obchodovány v rámci subregionu buď přes hranice, nebo vnitrostátně. V této podoblasti je obchodována jedna oběť ze čtyř na domácím trhu.
- Nejčastější původ obětí přeshraničního obchodování v západní a střední Evropě je v balkánských zemích. Další významné oblasti původu obchodování s oběťmi zjištěnými v subregionu jsou západní Afrika, východní Asie a Ameriky.
- V průběhu vykazovaného období země východní Evropy a střední Asie hlásily téměř výhradně oběti, které pocházely ze stejného subregionu. Zároveň byl zjištěn velký počet obětí z tohoto subregionu v západní Evropě a na Středním východě.
- Existují náznaky, že obchodování s lidmi z východní Evropy a Střední Asie do jiných částí světa má obecně klesající tendenci.

B. Severní a Jižní Amerika

Pro tuto zprávu byly dále využity informace z 27 zemí Severní a Jižní Ameriky, z nichž je 17 zemí v Severní Americe, Střední Americe a Karibiku a 10 zemí v Jižní Americe. Tyto země však vždy neposkytly informace o všech ukazatelích. Rozsah údajů v této oblasti je poměrně dobrý a velikost vzorku je dostatečně velká na to, aby umožnila poměrně detailní rozbor obou subregionů.

1. Obětí obchodování s lidmi v obou Amerikách

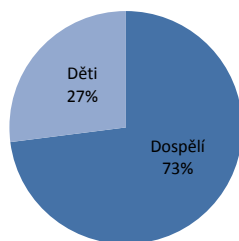
Profil obětí zjištěných v Americe se v jednotlivých zemích značně liší. Patnáct zemí tohoto regionu poskytlo informace o profilu více než 6.000 obětí obchodování s lidmi zjištěných v letech 2007 až 2010 (nebo aktuálněji). Z těchto obětí bylo asi 1.600 dětí, což představuje asi 27 procent z celkového počtu obětí zjištěných v tomto regionu.

Zatímco se v Amerikách vyskytují všechny formy obchodování s lidmi, je obtížné stanovit společný profil obětí hlášených zeměmi, kterými se zabývá tato zpráva.

Velkou část obětí obchodování s lidmi hlášených úřady v Amerikách tvořily ženy, a to jak dospělé ženy, tak dívky. Země regionu hlásily jen omezený počet mužských obětí. Některé země uvádějí velký podíl dívek mezi oběťmi, zatímco jiné nejčastěji zjistily dospělé ženy.

Podobně se značně liší i rozsah obchodování s dětmi v tomto regionu podle jednotlivých zemí.

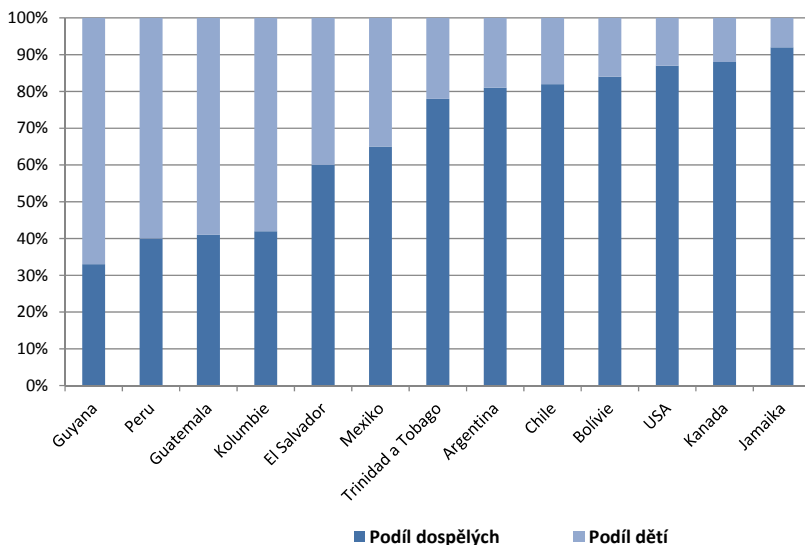
Obr. 32: **Obětí obchodování s lidmi celkem v Amerikách, podle věkové skupiny, 2007-2010**

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

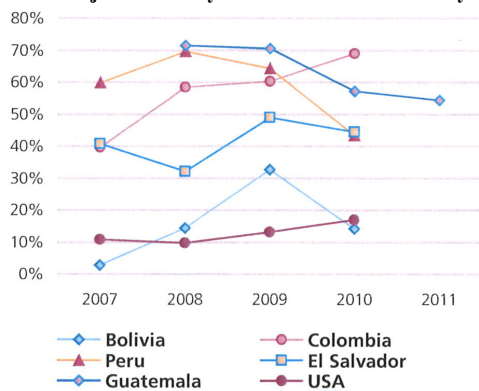
V průběhu sledovaného období země na jihu Jižní Ameriky zjistily a hlásily velký podíl dospělých obětí. Naopak severní část Jižní Ameriky a Střední Amerika zjistila více dětí mezi oběťmi než dospělých; podíl obchodování s dětmi přesahoval regionální průměr.

Obr. 33: **Oběti obchodování s lidmi ve vybraných zemích v Amerikách, podle věkové skupiny, 2007-2010**

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 34: **Zjištěné trendy obchodování s dětmi ve vybraných zemích v Amerikách, 2007-2011**

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Rostoucí podíl dětí byl vysledován mezi zjištěnými oběťmi v některých zemích regionu, včetně Kolumbie, El Salvadoru, Spojených států a do roku 2009 i v Bolívii. Tento trend však není reprezentativní pro celý region, protože některé jiné země, jako je Peru a Guatemala, zaznamenaly klesající trend podílu dětských obětí zjištěných v průběhu sledovaného období.

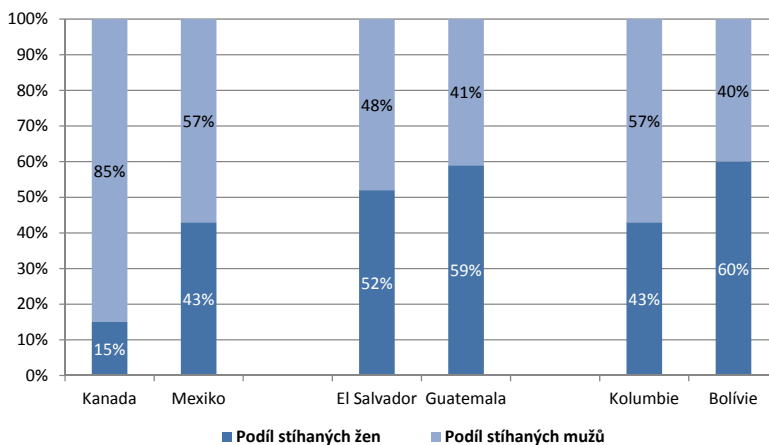
2. Obchodníci v Amerikách

Devět zemí v Americe poskytlo údaje o pohlaví a profil osob stíhaných za obchodování s lidmi a 13 zemí tyto informace poskytlo pro odsouzené osoby. Podle těchto údajů je míra účasti žen na obchodování s lidmi v tomto regionu vyšší než světový průměr: cca 50 procent stíhaných osob za obchodování s lidmi jsou ženy.

Zdá se, že u žen stíhaných v tomto regionu za obchodování s lidmi je méně pravděpodobně, že budou také odsouzeny než u mužů: ženy představují poměrně malou část pachatelů odsouzených za obchodování s lidmi – 35 procent.

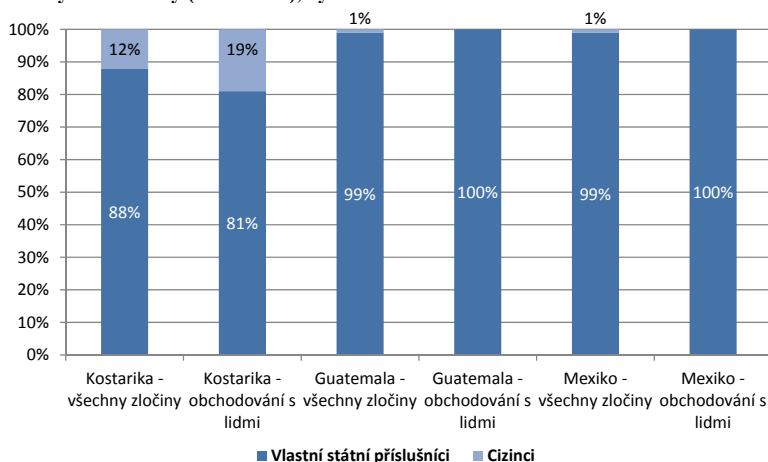
V souladu se zjištěními ohledně ostatních regionů a globální situací je míra účasti žen na trestné činnosti obchodování s lidmi vyšší než u ostatních trestných činů. V Amerikách ženy jen zřídka tvoří méně než 20 procent odsouzení za všechny trestné činy.

Obr. 35: Podíl trestně stíhaných žen za obchodování s lidmi ve vybraných zemích Severní, Střední a Jižní Ameriky jako procento všech trestních stíhání za obchodování s lidmi, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 36: Podíl cizinců mezi osobami odsouzenými za obchodování s lidmi (2007-2010) a za všechny trestné činy (2006-2009), vybrané země

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC a z výzkumu trendů kriminality

Mezi zeměmi, které poskytují tento typ informací, je jedinou výjimkou Kanada, kde je podíl žen stíhaných za obchodování s lidmi velmi nízký ve srovnání se zbytkem světa a je menší než podíl žen odsouzených za jiné trestné činnosti. V některých zemích, například v andské oblasti a Střední Americe, je více žen stíhaných nebo odsouzených za obchodování s lidmi než mužů.

10 zemí tohoto regionu, které uvedly státní příslušnost pachatelů, nenahlásilo žádné významné rozdíly mezi profily osob odsouzených za obchodování s lidmi a osob odsouzených za jiné trestné činnosti. Průměrné procento odsouzených za obchodování s lidmi, kteří jsou cizími státními příslušníky, činí asi 4 procenta, zatímco Kanada mezi svým malým počtem odsouzených hlásí pouze kanadské pachatele.

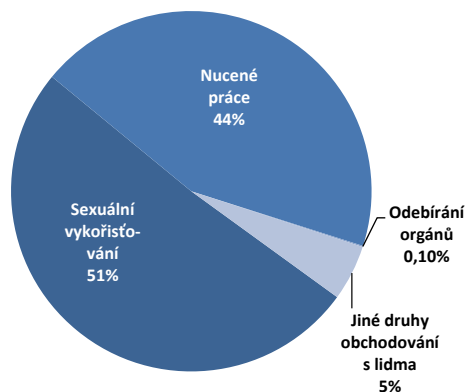
3. Formy vykořisťování v Amerikách

Formy vykořisťování byly uvedeny u více než 3.700 obětí zjištěných v 17 zemích v Americe mezi lety 2007 až 2010 (nebo aktuálněji). Pokud zvážíme celý region, obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování bylo hlášeno častěji než jiné formy obchodování s lidmi (51 procent z celkového počtu obětí). Podíl obětí obchodu s lidmi za účelem nucených prací je však významný (44 procent), což naznačuje, že tato forma obchodování s lidmi je poměrně vyšší v Amerikách než v Evropě a střední Asii.

Regionální údaje navíc neberou v úvahu velký podíl obětí „v podmínkách otroctví“ zjištěných úřady v Jižní Americe, protože hlášené počty zahrnují i osoby pracující v nedůstojných nebo podprůměrných podmínkách. Toto rozdělení pravděpodobně podceňuje podíl obchodování s lidmi za účelem nucené práce oproti sexuálnímu vykořisťování v Amerikách.²⁹

Země Severní Ameriky hlásily velké procento obětí, které byly obchodovány na nucené práce. Ve Spojených státech činil podíl obětí obchodu s lidmi na nucené práce více než 70 procent z celkového počtu obětí zjištěných v průběhu vykazovaného období, zatímco v Mexiku byl podíl obětí na nucené práce více než 65 procent z celkového počtu. Kanada také zaznamenala zvyšující se počet obětí obchodování s lidmi za účelem nucených prací s účastí cizích státních příslušníků, i když v roce 2010 posudek Královské kanadské jízdní policie³⁰ identifikoval obchodování za účelem sexuálního vykořisťování jako převažující typ obchodu s lidmi v zemi.

Obr. 37: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v Amerikách, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

V letech 2007 až 2010 země Střední Ameriky a Karibiku hlásily velmi vysoký podíl obětí obchodování za účelem sexuálního vykořisťování. Počet případů obchodování s lidmi za účelem nucených prací byl omezený.

Jihoamerické země hlásily více případů obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování než pro jiné formy vykořisťování. Počet zjištěných obětí, které byly obchodovány za účelem nucené práce, byl však významný. Bolívie hlásila, že asi 42 procent obětí zjištěných během posuzovaných let bylo využito na pracovní činnosti, zatímco odpovídající podíl v Argentině činil 37 procent a 39 procent

29 Tyto údaje nezahrnují oběti otroctví nebo ponižujících pracovních podmínek, protože nebylo specifikováno, kolik z těchto obětí bylo v důsledku obchodování s lidmi. Podrobné informace o těchto zemích naleznete v profilech zemí.

30 Royal Canadian Mounted Police, *Human Trafficking in Canada: A Threat Assessment* (2010), available at www.rcmp-grc.gc.ca/pubs/ht-tp/httpa-tpem-eng.htm.

v Chile. Úřady v Ekvádoru zjistily oběti obchodování s lidmi za účelem nucených prací, otroctví a nevolnictví.

Navíc v rámci soudních nebo mimosoudních řízení brazilské úřady během posuzovaného období identifikovaly asi 5.000 osob v otrockých či ponižujících pracovních podmínkách.

V průběhu sledovaného období hlásily andské země (Kolumbie, Ekvádor, Peru a Bolívie) případy nucených sňatků a obchodu s lidmi za účelem žebrání nebo k páčání trestné činnosti. Některé z andských zemí také hlásily případy obchodování s lidmi za účelem nelegální adopce a prodeje dětí a úřady Ekvádoru hlásily násilné rekrutování do ozbrojených sil v roce 2008. Obchod s lidmi za účelem nezákonné adopce byl hlášen úřady Salvadoru, zatímco Stabilizační mise OSN na Haiti (MINUSTAH) uvedla případy přeshraniční nelegální adopce na Haiti v roce 2009. Navíc byly hlášeny některé případy obchodování s lidmi pro odebrání orgánů v Jižní a Severní Americe.

4. Trasy obchodování v Amerikách

Obchodování s lidmi v Americe probíhá z velké části uvnitř regionů. Většina obětí zjištěných v Amerikách mezi lety 2007 až 2010 byly občané zemí tohoto regionu a byly buď obchodovány v tuzemsku, nebo přes hranice do jiné země v rámci regionu. Význam zeměpisné blízkosti je potvrzen i na subregionální úrovni. Většina jihoamerických zemí zjistila jihoamerické oběti, zatímco většina obětí zjištěných v Severní a Střední Americe jsou lidé ze Střední Ameriky nebo z Karibiku. Pokud jde o meziregionální obchodní trasy, shromážděné údaje naznačují, že do Ameriky byl obchodován značný počet východoasijských obětí a některé jihoamerické oběti byly obchodovány do západní a střední Evropy.

Z hlediska cílových zemí hlásilo v průběhu období sledovaného touto zprávou 18 zemí v Amerikách národnost více než 2.400 obětí obchodovaných a zjištěných v regionu.

Stejně jako v jiných částech světa sledují trasy obchodování uvnitř regionu obecný způsob obchodování obětí z relativně chudších do poměrně bohatších sousedních zemí. Velký podíl regionálních obětí zjištěných ve Spojených státech jsou Mexičané, Latinoameričané a lidé z karibských zemí. Většina obětí zjištěných v Mexiku jsou Guatemalci, zatímco Guatemala hlásila především oběti ze Salvadoru a Nikaragui a Salvador zjistil oběti ze sousedních zemí.

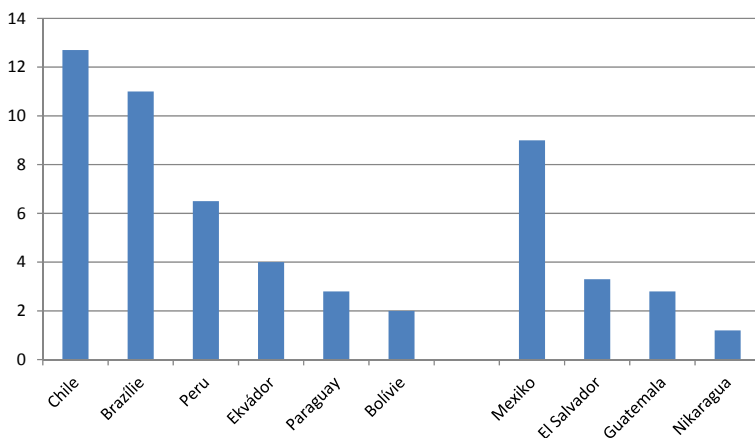
Podobná je i situace v Jižní Americe, kde byly například oběti pocházející z Bolívie zjištěny v Brazílii, Chile a Peru. V Chile byly zjištěny oběti z Brazílie, Ekvádoru, Paraguayi a Peru. V Peru byly hlášeny oběti z Bolívie a Ekvádoru.

Během sledovaného období jihoamerické oběti představovaly asi 3 procenta obětí zjištěných v Severní a Střední Americe a Karibiku. Ve stejném období bylo asi 1,5 procenta obětí obchodování s lidmi nahlášených jihoamerickými zeměmi občany Střední Ameriky a Karibské oblasti. S ohledem na to, že každá země má velký počet obětí domácího obchodu s lidmi, se zdá, že většina obchodu s lidmi v Americe probíhá v rámci subregionu původu.

Nicméně jedna z pěti obětí obchodování zjištěných v Americe během vykazovaného období byla příslušnicem země ve východní Asii. Tato trasa obchodování s lidmi byla zjištěna nejen v Severní Americe, ale i v zemích Střední a Jižní Ameriky. Během vykazovaného období byly zjištěny nebo repatriovány východoasijské oběti z 13 zemí v Amerikách, což představuje širokou škálu destinací vzhledem na velkou geografickou rozlohu regionu. Co se týče závažnosti, obyvatelé východní Asie

tvorili 27 procent obětí zjištěných v Severní Americe, Střední Americe a Karibiku a 10 procent obětí zjištěných v Jižní Americe. Značný počet Thajců, Filipinců a dalších východoasijských obětí byl zjištěn ve Spojených státech a v menším rozsahu i v Kanadě. Menší počet čínských obětí byl zjištěn v Chile, Ekvádoru, Kolumbii, Mexiku a Venezuele (Bolívarovské republice), někteří Vietnamci a další státní příslušníci z východní Asie byli obchodováni do Kostariky a omezený počet obětí z východní Asie byl také hlášen v El Salvadoru a zemích v Karibiku. Údaje tudíž ukazují, že existuje významná trasa obchodování z východní Asie do Amerik, a to jak z hlediska počtu zjištěných obětí, tak rozšíření tras obchodování do různých cílových oblastí regionu.

Obr. 38: Hrubý domácí produkt na hlavu ve vybraných zemích v Amerikách, 2010

Zdroj: World Bank, World data bank, <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do>

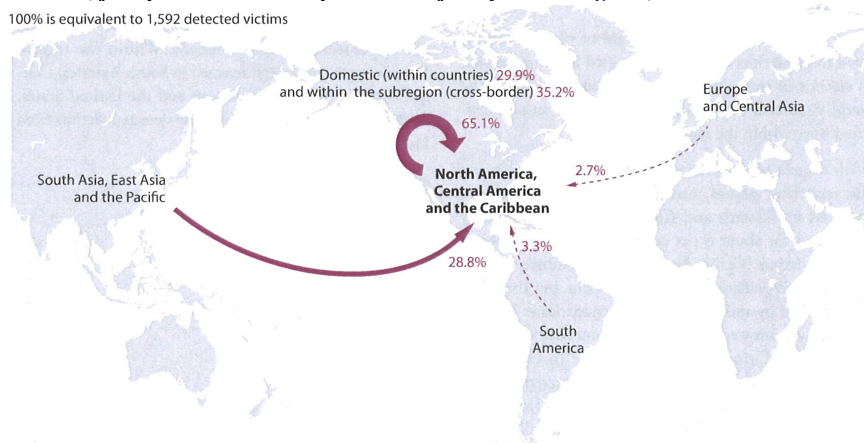
Co se týče ostatních regionů původu, oběti z Evropy byly zjištěny v Severní Americe, ale jen zřídka jinde v Amerikách. Podobně byly jihoasijské oběti sice zjištěny ve Spojených státech, ale jen zřídka v jiných zemích regionu. V průběhu sledovaného období byly v tomto regionu hlášeny i některé případy afrických obětí.

Z hlediska původu obětí byly oběti z Amerik buď zjištěny, nebo repatriovány jako oběti obchodování s lidmi z 50 zemí po celém světě. Jak již bylo řečeno, většina identifikovaných cílů se nacházela v tomto regionu.

S ohledem na místa určení mimo oblast byly v průběhu sledovaného období oběti z Jižní Ameriky zjištěny v západní a střední Evropě, kde tvořily asi 6 procent z celkového počtu zjištěných obětí. Oběti z Brazílie, Kolumbie a Paraguaye byly zvláště výrazné ve Španělsku, ale byly rovněž zjištěny úřady jiných zemí v Evropě. Brazílské oběti byly zjištěny ve 12 zemích západní a střední Evropy a Kolumbijské úřady hlásily repatriaci kolumbijských obětí obchodování s lidmi z některých zemí ve východní Asii. Případy obchodování brazilských a kolumbijských obětí byly hlášeny také v Izraeli.

Mapa 14: Původ obětí obchodu s lidmi směřujícího do Severní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku, jako podíl na celkovém počtu obětí zjištěných v subregionu, 2007–2010

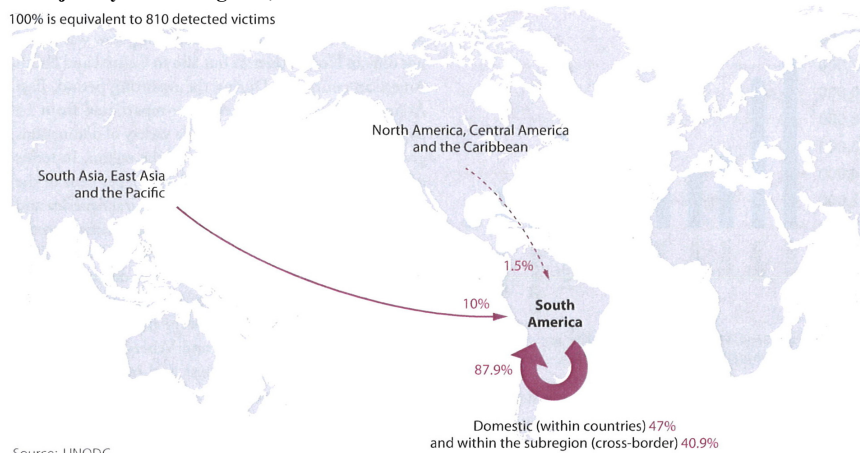
100% is equivalent to 1,592 detected victims

Zdroj: UNODC

Mapa 15: Původ obětí obchodu s lidmi do Jižní Ameriky, jako podíl na celkovém počtu obětí zjištěných v subregionu, 2007–2010

100% is equivalent to 810 detected victims

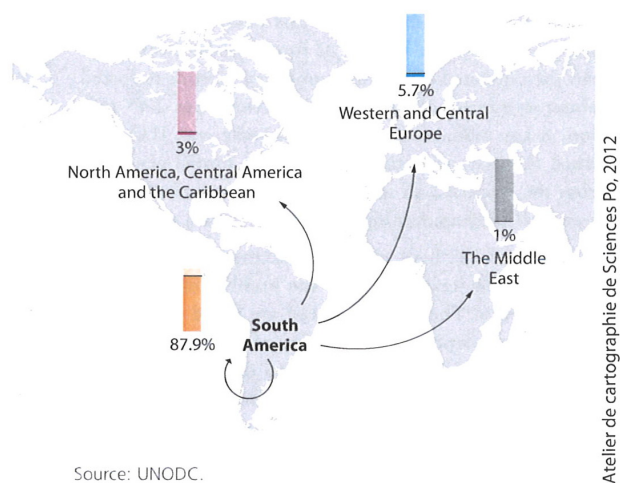

Source: UNODC.

Zdroj: UNODC

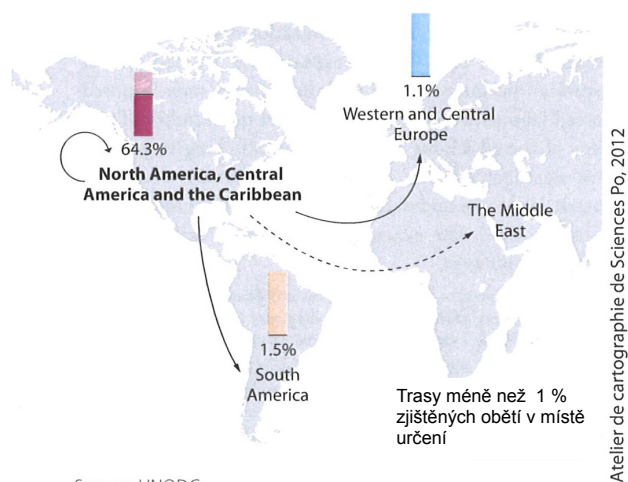
Pokud jde o trasy obchodování s lidmi pocházející ze Střední Ameriky a Karibské oblasti, nejvýznamnější se jeví trasa z Dominikánské republiky. Dominikánské oběti byly zjištěny nebo repatriovány z 18 zemí po celém světě, zejména v Amerikách a Evropě. Mezi lety 2007 až 2010 představovaly dominikánské oběti asi 1 procento obětí zjištěných v západní a střední Evropě a asi 3 procenta obětí zjištěných v Amerikách. V rámci regionu byly zjištěny dominikánské oběti v Jižní Americe, Střední Americe a Karibské oblasti a Spojených státech. Úřady ve Spojených státech rovněž zjistily oběti z Haiti.

Mapa 16: **Destinace obětí obchodování s lidmi pocházejících z Jižní Ameriky, jako podíl z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010**

Zdroj: UNODC

Mapa 17: Destinace obětí obchodování s lidmi pocházejících ze Severní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku, jako podíl z celkového počtu obětí zjištěných v určitých místech, 2007–2010

Zdroj: UNODC

Hlavní výsledky: způsoby a trasy v Americe

- Velká většina obětí zjištěných v Americe jsou ženy - buď ženy, nebo dívky.
- Obchodování s dětmi představuje asi 27 procent obchodování s lidmi v celém regionu a je výraznější ve Střední Americe a v severní části Jižní Ameriky. Stále častěji bylo zjištěno v některých zemích regionu.
- V průběhu sledovaného období bylo 51 procent obětí zjištěných v Americe obchodováno pro sexuální vykořisťování a 44 procent pro nucené práce,³¹ nucené práce jsou zde pravděpodobně podceněny.
- Většina tras obchodování týkající se Amerik je uvnitř regionů. V průběhu sledovaných let země Severní a Střední Ameriky zjišťovaly hlavně oběti pocházející ze Severní a Střední Ameriky, zatímco jihoamerické země především oběti původem z Jižní Ameriky.
- Východoasijské oběti tvořily více než 20 procent z celkového počtu obětí zjištěných v tomto regionu. Východoasijské oběti byly široce zjišťovány v různých zemích v Amerikách.
- V průběhu sledovaného období byly zjištěny značné počty obětí z Jižní Ameriky, Střední Ameriky a Karibiku v západní a střední Evropě a byly méně často zjištěny na Středním východě a ve Východní Asii.

31 Tyto údaje nezahrnují velké množství obětí otroctví nebo ponižujících pracovních podmínek zjištěných v Jižní Americe. Podrobnější informace o těchto zemích naleznete v profílech zemí, k dispozici na <http://www.unodc.org/glotip>.

Odhad závažnosti obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je závažný problém, protože postihuje téměř všechny země na světě a obětem způsobuje závažné újmy. Víme, že ženy, muži a děti jsou obchodovány přes stovky tras v rámci jednotlivých zemí, mezi zeměmi a intraregionálními a meziregionálními cestami. Víme, že překupníci zneužívají oběti mnoha různými způsoby, přesto mnoho z těch zločinců chodí po svobodě, protože míry odsouzení jsou tak nízké. Přes všechny naše znalosti o obchodování s lidmi zůstává odhad závažnosti problému těžkým úkolem.

Znalost počtu případů obchodování s lidmi nebo obětí v různých zemích by skutečně pomohla posoudit závažnost problému. Avšak obchodování s lidmi je do značné míry skrytý trestný čin, který je jen zřídkakdy hlášen úřadům. Proto není možné změřit rozsah obchodování s lidmi pouze pomocí statistik oficiálního trestního soudnictví, i když mohou poskytnout cenné informace o způsobech a trasách, jakož i o tom, jak policie, zástupci a soudy reagují v případech obchodování s lidmi.

Tato světová zpráva je založena především na oficiálních informacích o reakcích státní trestní justice na obchodování s lidmi. To je důvod, proč zpráva neměří výskyt nebo závažnost obchodování s lidmi na celém světě, regionální nebo národní úrovni. Zpráva se zaměřuje na způsoby a trasy obchodování s lidmi dle požadavku Valného shromáždění. V budoucích zprávách mohou být prostudovány další aspekty obchodování s lidmi. Směřování výzkumu obchodování s lidmi je popsáno v kapitole II.

Během posledních deseti let bylo prezentováno několik různých odhadů ohledně počtu obětí obchodování s lidmi na celém světě. Nebylo však dosaženo široké shody o tom, které metody by měly být použity k výpočtu takových odhadů. V důsledku toho si uvedené údaje někdy vzájemně odporují, nebo uvádějí velmi široké rozpětí odhadu počtu obětí.

Nejspolehlivější odhady poskytla Mezinárodní organizace práce (ILO), která má rozsáhlé zkušenosti v oblasti odhadu závažnosti nucených prací. Zatímco zde existuje jasné spojení mezi Protokolem o obchodování s lidmi a Úmluvou ILO č. 29^a, existují také rozdíly v pojmání obchodování s lidmi. Protokol o obchodování s lidmi OSN definuje nucenou práci jako jednu z forem obchodování s lidmi mezi jinými formami vykořisťování. ILO obchod s lidmi považuje za jednu z forem nucené práce mezi jinými formami nucené práce.

První minimální odhad obětí nucené práce a obchodování s lidmi ve světě byl publikován ILO v roce 2005. Tato zpráva prezentovala odhady počtu obětí nucené práce, jakož i zvláštní odhady obětí obchodování s lidmi jako jedné z forem nucené práce. Podle této zprávy bylo minimálně 12,3 milionů lidí na světě obětí nucené práce a odhadovaný minimální počet osob vykonávajících nucenou práci v důsledku obchodování s lidmi byl 2.450.000, a to v každém

okamžiku v čase^b. Ve stejném roce ILO zveřejnila první odhad globálních zisků, generovaných 2,45 miliony pracovníků nucených prací, kteří se stali obětí obchodování s lidmi, ve výši 31,6 miliard USD ročně^c.

V roce 2012 poskytla ILO na základě přesnější metodiky nové údaje o počtu obětí nucených prací. Nové odhady^d jsou založeny na případech nucené práce hlášených z různých zdrojů, včetně vládních a nevládních dokumentů, zpráv mezinárodních organizací a akademické sféry, zpráv ILO, dokumentů od odborů a organizací zaměstnavatelů a zpráv médií. Uvažované případy musely splnit určitá kvalifikační kritéria, aby byly zahrnuty do analýzy. Tyto případy slouží jako údaje, na jejichž základě je provedena extrapolace k odvození odhadovaného počtu obětí nucené práce.

Zpráva ILO 2012 odhaduje, že v období 2002-2011 bylo v každém okamžiku 20,9 milionů obětí nucené práce na světě. Z těchto obětí bylo 9,1 milionů přestěhováno v rámci země nebo mezinárodně a 11,8 milionů provádí nucené práce v místě jejich původu nebo pobytu. ILO uvádí členění typů nucených prací, které oběti podstupovaly (vykořisťování formou nucených prací, nucené sexuální vykořisťování a státem zavedené nucené práce). Samostatný odhad počtu obětí nucené práce v důsledku obchodování s lidmi nebyl odvozen. Odhadovaný počet obětí nucené práce také zahrnuje oběti obchodování s lidmi; přesný počet obětí obchodování s lidmi však zůstává neznámý.

a Termín nucená nebo povinná práce je definován v článku 2.1. jako veškeré práce nebo služby, které jsou vymáhány od jakékoli osoby pod hrozbou trestu a ke kterým se tato osoba nenabídl dobrovolně sama.

b ILO, *A global alliance against forced labour*. Global Report under the Follow-up to the ILO Declaration of Fundamental Principles and Rights at Work. Report of the Director General. International Labour Conference 93 Session 2005. Report I (B). International Labour Organization: Geneva, 2005.

c Belsler, Patrick, *Forced Labour and Human Trafficking: Estimating the Profits*. Working Paper 42, International Labour Office: Geneva, 2005.

d ILO, *ILO Global Estimate on Forced Labour: Results and Methodology*, Geneva, June 2012.

C. Jižní Asie, východní Asie a Tichomoří

Pro přípravu této zprávy byly dále základem informace z 20 zemí v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří. Z těchto zemí patří 5 do jižní Asie a 15 zemí patří do subregionu východní Asie a Tichomoří. Země ne vždy poskytly informace o všech ukazatelích. Rozsah údajů v této oblasti je relativně slabý, a to zejména s ohledem na velkou populaci v regionu. V důsledku toho, i přes relativně velký vzorek ve srovnání s ostatními subregiony, panuje vysoká míra nejistoty týkající se reprezentativnosti údajů pro skutečnou situaci obchodování s lidmi.

1. Oběti obchodování s lidmi v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří

V jižní Asii, východní Asii a Tichomoří bylo zaznamenáno více než 10.000 případů obchodování s lidmi. Profil obětí však byl k dispozici jen pro omezený počet těchto případů. V prvé řadě proto, že profil obětí nebyl k dispozici pro UNODC, ale také proto, že tyto případy byly často stíhány v rámci jiných trestných činů, včetně obětí jiných trestných činů. Jen devět³² zemí v tomto velkém regionu poskytlo informace o profilu více než 3.800 obětí obchodování s lidmi zjištěných mezi lety 2007 až 2010. V důsledku toho nelze výsledky této regionální analýzy snadno zobecnit pro celý region a měly by být interpretovány jako zástupné pro způsoby a trasy ve sledovaných zemích.

V průběhu sledovaného období byla většina obětí zjištěných ve východoasijských zemích ženy. S výjimkou Japonska, Filipín a Singapur nevykázaly východoasijské země mezi zjištěnými oběťmi dospělých muže. Podobně byl omezený i podíl chlapců mezi zjištěnými oběťmi v tomto regionu (méně než 5 procent z celkového počtu obětí) a byl omezen na několik málo zemí. Podíl mužů, pokud byli zjištěni, z celkového počtu obětí byl vždy menší než 10 procent.

V oblasti Pacifiku Austrálie informovala, že do jejího Programu na podporu obchodovaných lidí bylo svěřeno 16 dospělých mužů mezi lety 2007 až 2010, což představuje 15 procent všech zjištěných obětí v této zemi.

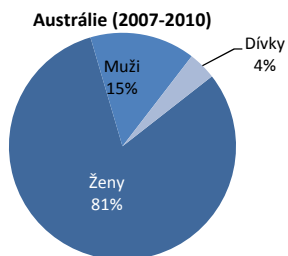
V jižní Asii v Nepálu bylo také zjištěno, že muži představují 15 procent zjištěných obětí během sledovaného období. Obě země tedy zaznamenaly podíly obchodování s muži, které jsou v souladu se světovým průměrem.

Tento region je geograficky velmi různorodý, a to se odráží ve věkových profilech zjištěných obětí. Austrálie, Japonsko a Mongolsko hlásily více dospělých obětí než děti. Podíl nezletilých mezi zjištěnými oběťmi v těchto třech zemích je omezený: pod 10 procent. Naopak země v jihovýchodní Asii stále hlásily podíl dětí nad 15 až 20 procent. Informace poskytnuté Laosem naznačují, že většina obětí zjištěných v zemi byly děti. Jak bylo uvedeno ve světové zprávě o obchodování s lidmi z roku 2009,³³ většina obětí zjištěných v zemích povodí Mekong byly děti. V jižní Asii v Nepálu byl hlášen podíl dětských obětí asi 50 procent.

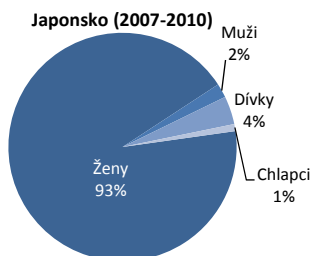
32 Těchto devět zemí je Austrálie, Indonésie, Japonsko, Laos, Mongolsko, Nepál, Filipíny, Singapur a Thajsko.

33 *Global Report on Trafficking in Persons* (2009), p. 55.

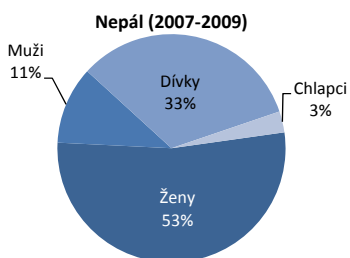
Obr. 39: Zjištěné oběti obchodování s lidmi ve vybraných zemích v Asii a v Tichomoří, podle věku a pohlaví, konec 1. desetiletí 21. století

Zdroj: Ústav pro rodinu, bydlení, komunitní služby a domorodé záležitosti (FaHCSIA)

Zdroj: Národní policejní agentura, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zdravotnictví, práce a sociálních věcí

Zdroj: Ústředí služeb pro ženy a děti

2. Obchodníci v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří

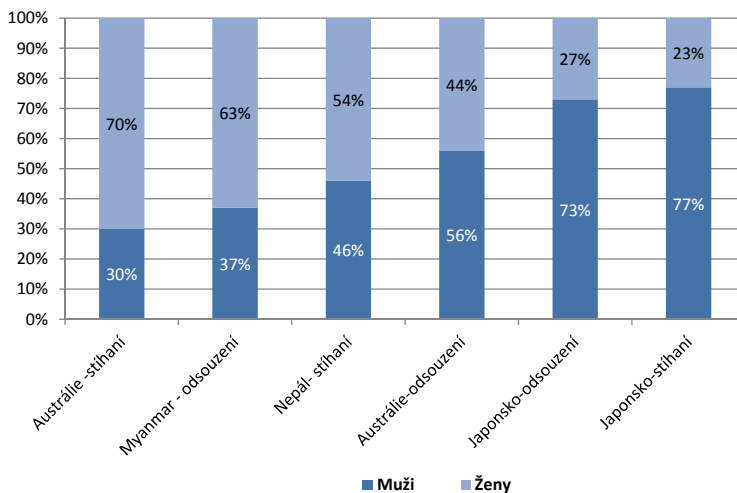
Pouze tři země jižní a východní Asie a Pacifiku poskytly údaje týkající se pohlaví stíhaných osob a čtyři země poskytly údaje o osobách odsouzených za obchodování s lidmi. Tyto údaje – i když omezené – dále podporují pozorovaný globální obraz vyšší míry zapojení žen do obchodování s lidmi ve srovnání s jinými zločiny. Kromě toho, s výjimkou Japonska, země hlásily účast žen na této trestné činnosti rovnou nebo vyšší než míru účasti mužů.

Obecný podíl žen mezi obviněnými z trestné činnosti v těchto zemích je vyšší než v Africe a Amerikách a je podobné úrovni jako v Evropě. Ženy tvoří asi 10 až 25 procent odsouzených za všechny zločiny a přítomnost žen mezi obchodníky s lidmi je častější než v jiných regionech.

Nedostatek informací o profilu pachatelů v této oblasti je ještě naléhavější s ohledem na národnost pachatelů. Ve východní Asii pouze Japonsko a Singapur poskytly informace o tomto aspektu obchodování s lidmi. Japonsko uvedlo, že asi 23 procent osob odsouzených za obchodování s lidmi ve sledovaném období byli cizinci, zatímco jen 7 procent odsouzených za všechny trestné činy v letech 2006 až 2009 byli cizinci. Singapur uvedl, že většina pachatelů obchodování s lidmi byla zahraničními státními příslušníky.

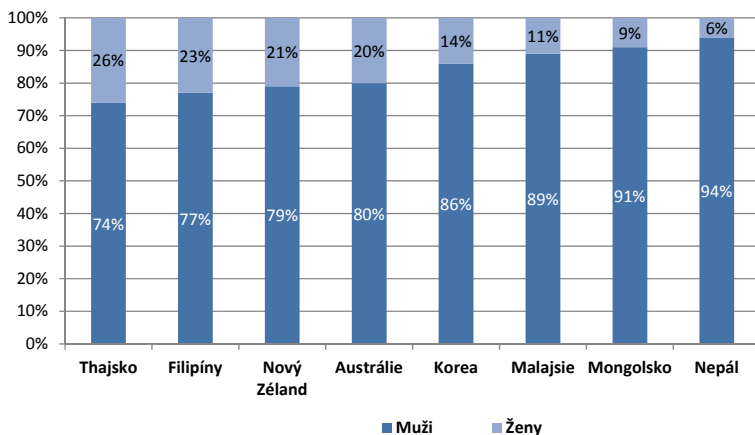
Naopak Austrálie uvádí, že pouze místní státní příslušníci byli odsouzeni za obchodování s lidmi (i když odsouzení byli uváděni jako narození v zahraničí). Úřady v Austrálii však hlásí jen málo trestních řízení.

Obr. 40: Pohlaví osob odsouzených za obchodování s lidmi, vybrané země jižní a východní Asie a Tichomoří, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 41: Pohlaví osob odsouzených za všechny trestné činy, vybrané země Jižní a východní Asie a Tichomoří, 2006-2009

Zdroj: UNODC, výzkum OSN o trendech kriminality a činnosti systémů trestního soudnictví

3. Formy vykořisťování v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří

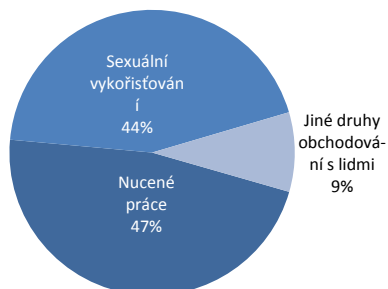
Pouze 10 zemí³⁴ v této obrovské oblasti dodalo informace o formě vykořisťování asi 3.000 obětí zjištěných mezi lety 2007 až 2010. K dispozici byly také informace o formách vykořisťování zaznamenaných v čínské provincii Tchaj-wan. V důsledku toho je obtížné vyvodit spolehlivé závěry týkající se vzorů vykořisťování při obchodování v Asii.

Mezi lety 2007 až 2010 bylo hlášeno obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a nucených prací v téměř stejných procentech v zemích sledovaných v tomto regionu.

Obchodování s lidmi za účelem nucené práce, otroctví nebo nevolnictví bylo nejčastější formou obchodování hlášenou v Indonésii a Tchaj-wanu. Zejména ženy obchodované za účelem domácího otroctví představovaly 60 procent obětí, kterým pomáhala Mezinárodní organizace pro migraci v Indonésii mezi lety 2008 až 2010. Podobně tvořily během těchto let velký podíl obětí, které obdržely pomoc na Tchaj-wanu, ženy využívané pro domácí nevolnictví, které byly obchodovány z Indonésie, Filipín, Vietnamu a Bangladéše. V obou případech byly ženy v průběhu sledovaného období obchodovány za účelem sexuálního vykořisťování. V Austrálii úřady stále více zjišťovaly muže a ženy, kteří byli obchodováni do jiných odvětví než sexuální vykořisťování.

34 Jsou to Austrálie, Kambodža, Indonésie, Japonsko, Laos, Mongolsko, Nepál, Filipíny, Singapur a Thajsko.

Obr. 42: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v jižní a východní Asii a Tichomoří, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

V Thajsku představovalo obchodování s lidmi za účelem nucených prací více než 25 procent obětí zjištěných v roce 2011, zatímco 73 procent obětí bylo obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování. Meziagenturní projekt OSN ohledně obchodování s lidmi (UNIAP) přinesl zprávu o obchodování s oběťmi z Laosu využívaných pro domácí služby, zemědělství, rybolov, v oděvních továrnách a zábavním sektoru v roce 2009. Obchodování se ženami pro využití v kategorii známé jako „zábavní průmysl“ bylo hlášeno úřady v Japonsku a může představovat smíšený typ využití pro pracovní a sexuální účely. UNIAP také uvedl, že sexuální zneužívání je hlavní formou vykořisťování kambodžských obětí obchodu s lidmi interně nebo v zahraničí, zatímco byl u nich dokumentován i omezený počet případů nucených prací. Filipíny uvedly, že velký počet obětí zjištěných během posuzovaného období byl obchodován pro sexuální zneužívání, prostituci a pornografii. V menší míře zde byly zjištěny oběti, které byly využívány také pro nucené práce, otroctví a dětskou práci. Velká část Filipínců obchodovaných v rámci nebo mimo zemi byla v dlužním otroctví.

V ostatních sledovaných částech tohoto regionu hlásilo Mongolsko a Nepál obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování jako nejčastější formou obchodování s lidmi, i když obchodování za účelem nucených prací nebo jiné formy obchodování byly v těchto dvou zemích také relativně časté. Podrobně uvádíme, že 30 procent obětí, kterým pomohlo Středisko pro rovnost mužů a žen v letech 2003 až 2009, bylo obchodováno za účelem nucených prací a 45 procent pro sexuální vykořisťování. Další oběti byly využity pro jiné formy vykořisťování a nelegální adopce. V Nepálu orgány hlásily také případy obchodování s lidmi pro odebírání orgánů během sledovaného období.

4. Trasy obchodování v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří

Obchodování v subregionu východní Asie a Tichomoří lze analyzovat z hlediska původu a místa určení jako místní, uvnitř regionů a dálkové obchodování s lidmi.

Oběti z této podoblasti jsou často obchodovány v Asii. Z hlediska hostitelských zemí během sledovaného období 99 procent obětí zjištěných ve východní Asii a Tichomoří byli obyvateli východní Asie obchodováni přes hranice, nebo doma.

Země a území destinací v tomto regionu jsou Austrálie, Japonsko, Tchaj-wan a Thajsko. Indonésie také hlásila oběti obchodované z jiných zemí, stejně jako významný podíl domácího obchodování s lidmi. Domácí obchodování také hlásilo Japonsko a Filipíny, stejně jako Čína, Myanmar a další země.

Velmi prominentní trasa obchodování v rámci východní Asie a Pacifiku pochází z jihovýchodní Asie, z destinací v celé východní Asii a Tichomoří, ačkoliv zde byly zjištěny i oběti z Číny a Korejské republiky. Země povodí řeky Mekong se vyznačují vnitřním obchodem i přeshraničním obchodem do sousedních zemí.

Stejný způsob popsaný u jiných regionů světa platí i pro východní Asii a Tichomoří: oběti z relativně chudších zemí subregionu jsou obchodovány do poměrně bohatších zemí. Úřady v Thajsku zjistily oběti z Kambodže, Laosu a Myanmaru, zatímco Thajské oběti byly zjištěny v Austrálii, Číně a Japonsku. Japonsko zjistilo oběti z Číny, Indonésie, Filipín a Korejské republiky. Austrálie také hlásila oběti obchodované z Malajsie a Korejské republiky.

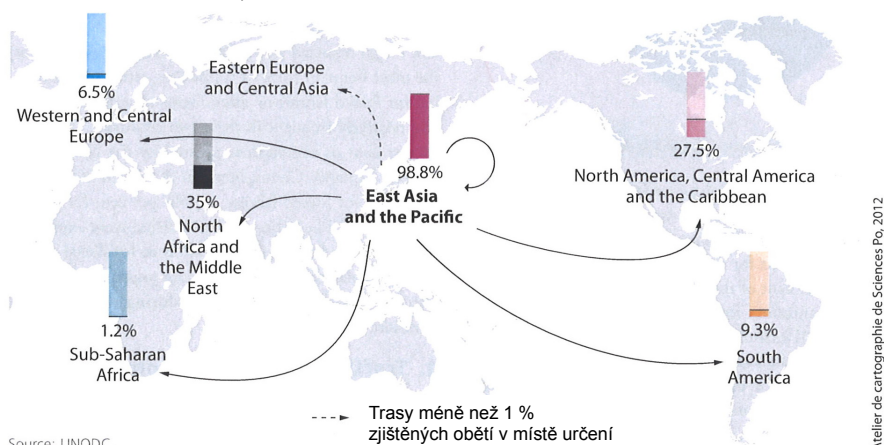
Velká část obchodu ve východní Asii a Pacifiku probíhá uvnitř regionů a většina zemí subregionu hraje roli jak zemí původu, tak určení. Jediné výjimky z tohoto vzoru jsou Austrálie a Japonsko, kam směřuje pouze přeshraniční obchodování (tj. nejsou původem přeshraničního obchodování s lidmi).

Přestože podíl je malý (méně než 1 procento) ve srovnání s celkovým počtem obětí zjištěných v subregionu, východní Asie a Tichomoří jsou také místem určení pro oběti obchodování s lidmi z jiných regionů. Oběti z východní Evropy a střední Asie byly zjištěny nebo repatriovány ze zemí jihovýchodní Asie v letech 2007 až 2010. Jihoamerické oběti byly zjištěny nebo repatriovány z pěti zemí tohoto regionu ve stejném období.

Pokud jde o původ dálkových tras obchodování s lidmi, prominence východoasijského obchodování s lidmi vůči zbytku světa již byla zdokumentována ve Světové zprávě o obchodování s lidmi za rok 2009.³⁵ V letech 2007 až 2010 byly oběti z Východní Asie zjištěny v 64 zemích po celém světě, včetně subsaharské Afriky, Středního východu, Střední a Jižní Ameriky a východní Evropy. Během sledovaného období východoasijské oběti představovaly asi 7 procent obětí zjištěných v západní a střední Evropě, 22 procent obětí zjištěných v Severní a Jižní Americe a 35 procent obětí zjištěných v severní Africe a na Středním východě. Žádnou konkrétní zemi nelze určit jako hlavní místo původu východoasijské dálkové trasy obchodu. Oběti různých národností, včetně Číňanů, Filipínců, Thajců, Vietnanců a dalších, byly zjištěny nebo repatriovány z různých zemí v jiných regionech mimo Asii v letech 2007 až 2010.

35 *Global Report on Trafficking in Persons* (2009), p. 61.

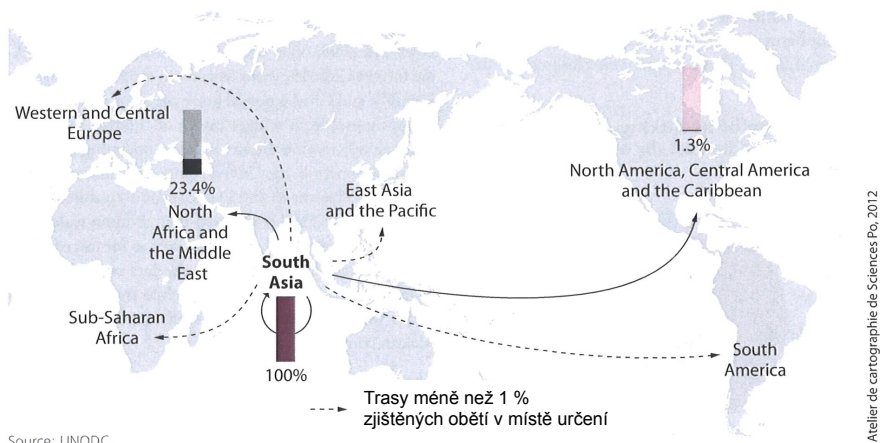
Mapa 18: Podíl obchodovaných obětí z východní Asie z celkového počtu obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010

Přestože rozptýlení tras obchodování vznikajících v jižní Asii je omezenější, nemělo by být podceňováno. Tento region je také původem dálkových tras obchodování. Znamky širokého rozšíření jihoasijského obchodování s lidmi byly hlášeny ze všech subregionů sledovaných v této zprávě. V průběhu sledovaného období byly oběti z jižní Asie zjištěny nebo repatriovány z jižní Afriky, Jižní Ameriky a 13 evropských zemí. Na Středním východě představují oběti z jižní Asie asi 23 procent ze zjištěných obětí.

Oběti pocházející z Bangladéše byly zjištěny ve Spojených arabských emirátech a oběti z Nepálu a Srí Lanky byly zjištěny v Izraeli. Libanon rovněž zjistil oběti těchto národností. Indické a pákistánské oběti byly zjištěny v západní a střední Evropě. Oběti z jižní Asie byly zjištěny ve Spojených státech. Trasy pocházející z jižní Asie mají tudíž světový rozměr.

Mapa 19: Podíl obchodovaných obětí z jižní Asie z celkového obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010

Hlavní výsledky: způsoby a trasy v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří

- Většina obětí zjištěných v zemích jižní a východní Asie a Tichomoří ve sledovaném období byla ženského pohlaví (ženy a dívky).
- Podíl osob ženského pohlaví odsouzených za obchodování s lidmi v tomto regionu je vyšší než podíl žen odsouzených za jiné trestné činy. Navíc je vyšší než podíl žen odsouzených v jiných regionech.
- V průběhu sledovaného období bylo 47 procent obětí zjištěných v zemích jižní a východní Asie a Pacifiku, které podaly zprávy pro tuto studii obchodováno za účelem nucených prací, zatímco 44 procent bylo obchodováno za účelem sexuálního vykořisťování. Často bylo hlášeno i vykořisťování formou domácího nevolnictví.
- Většina tras obchodování vztahujících se k zemím v jižní Asii, východní Asii a Tichomoří, které sleduje tato zpráva, probíhá uvnitř regionů (tj. trasy v regionu). Ve sledovaném období většina zde zjištěných obětí byla buď obchodována v regionu nebo v rámci země původu.
- V posuzovaném období této zprávy byla východní Asie potvrzena jako významný zdroj obětí obchodování s lidmi regionu na globální úrovni. Východoasijské oběti byly zjištěny, často ve značných počtech, v 64 zemích po celém světě ve všech regionech a subregionech, kterými se zabývá tato zpráva, - Jihoasijské oběti byly zjištěny v širokém rozsahu destinací v různých regionech světa.

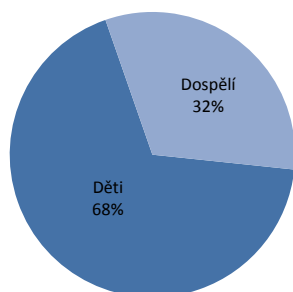
D. Afrika a Střední východ

Pro přípravu této zprávy byly dále použity informace z 36 zemí v Africe a na Středním východě. Z těchto zemí jich 12 náleží do subregionu severní Afriky a Středního východu a 24 zemích patří do subregionu subsaharské Afriky. Země ne vždy poskytly informace o všech ukazatelích. Rozsah údajů pro tento region je poměrně slabý.

1. Oběti obchodování s lidmi v Africe a na Středním východě

Informace o profilu obětí zjištěných ve sledovaném období poskytlo 14 zemí v Africe a na Středním východě. Profily byly k dispozici asi pro 6.300 obětí obchodování s lidmi hlášenými v regionu mezi lety 2007 až 2010 (nebo aktuálněji). Více než 4.200 těchto obětí byly děti (68 procent).

Obr. 43: Oběti obchodování s lidmi v Africe a na Středním východě, podle věkového profilu, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Profil obětí uváděný některými zeměmi v subsaharské Africe může být ovlivněn aktuálními právními předpisy týkajícími se obchodování s lidmi. V době přípravy této zprávy mělo Pobřeží slonoviny a Togo právní předpisy, které kriminalizovaly pouze trestný čin obchodování s dětmi, zatímco Burkina Faso, Mali a Uganda teprve nedávno začlenily obchodování s dospělými do svých trestních zákoníků. V důsledku toho byla většina nebo všechny z obětí zjištěných v těchto zemích během vykazovaného období děti.

Při sledování zemí s dlouhodobou a komplexní legislativou týkající se obchodování s lidmi byl však podíl obchodování s dětmi v tomto regionu stále vyšší, než je celosvětový průměr. V Nigérii například děti tvořily asi polovinu obětí obchodování s lidmi zjištěných v průběhu vykazovaného období. Ghana a Sierra Leone oznámily, že drtivá většina zjištěných obětí byly děti.

Vzhledem k tomu, že oficiální údaje, které máme k dispozici, jsou poměrně omezené a jsou ovlivňovány státními právními rámci, je vhodné zvážit dodatečné informace z jiných zdrojů. Zprávy

jiných mezivládních organizací potvrdily názor, že obchodování s lidmi v subsaharské Africe se vyznačuje značným množstvím dětských obětí. V roce 2009 Operace OSN v Pobřeží slonoviny hlásila pouze případy obchodování s dětmi. Tyto případy se týkaly dětí ve věku 8-16 let ze zemí sousedících s Pobřežím slonoviny, které byly obchodovány za účelem dětské práce a vykořisťování. Ve stejné zemi hlásila Mezinárodní organizace pro migraci, že v letech 2006 až 2008 pomáhala 70 obětem obchodování s lidmi, z nichž bylo 66 dětí. Podobně v roce 2009 nahlásila bývalá Mise OSN ve Středoafrické republice a Čadu vážné obavy z mizení dětí z uprchlických táborů, které pak byly využity v ozbrojených silách působících v Čadu. Ve stejném období uvedla Stabilizační mise OSN v Demokratické republice Kongo (MONUSCO), že děti byly obchodovány pro vojenské účely, pro nucené sňatky nebo nucené práce. Přestože údaje, které byly k dispozici, mohly být zkrácené, zdá se, že obchodování s dětmi je hlavní formou obchodování s lidmi alespoň v některých částech afrického kontinentu.

Způsob v jižní Africe může být odlišný. Podle regionální studie vypracované vládou Jihoafrické republiky³⁶ byly v posledních několika letech dospělé ženy častěji obchodovány za účelem sexuálního vykořisťování, ačkoliv obchodování s dětmi bylo také hlášeno. V roce 2010 vzbudila studie o situaci v Lesothu obavy z prevalence dospělých mužů v obchodu s lidmi za účelem nucených prací v oblasti těžby.³⁷

Dostupné oficiální údaje ukazují, že obchodování s dospělými bylo na Středním východě častější než obchodování s dětmi. Zatímco Spojené arabské emiráty zjistily více dospělých žen než ostatních obětí, Katar zjistil více dospělých mužů než žen. Ostatní země většinou zaznamenaly relativně nízký podíl obchodování s dětmi, ačkoliv Egypt zjistil velký podíl chlapců mezi oběťmi v letech 2009 až 2010, avšak je nutno uvážit, že tato země zavedla trestný čin obchodování s dospělými až v květnu 2010.

2. Obchodníci v Africe a na Středním východě

Informace o profilu pachatelů poskytli jen omezený počet zemí (osm zemí) v tomto regionu. Podle těchto strohých údajů je Afrika a Střední východ regionem s nejnižší účastí žen v obchodování s lidmi. Asi 20 procent osob stíhaných a odsouzených během sledovaného období byly ženy.

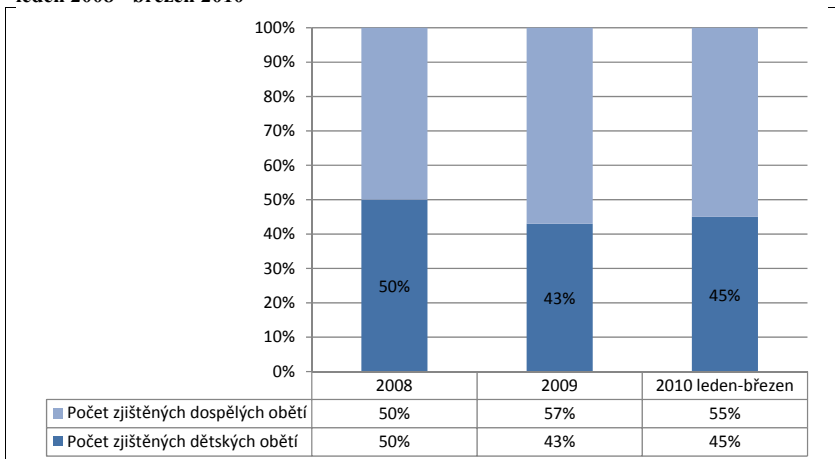
Relativně malý podíl ženských pachatelů je nutno posuzovat z hlediska toho, že ženy zde mají obecně nízkou účast na všech formách trestné činnosti v této oblasti (vzácně nad 10 procent). Obecně platí, že míra trestné činnosti páchané ženami je v Africe nižší, než v jiných částech světa.

Pokud jde o státní příslušnost pachatelů, Afrika a Střední východ mají tendenci sledovat globální způsob, kdy země určení budou pravděpodobněji hlásit cizince mezi stíhanými nebo odsouzenými osobami za obchodování s lidmi. Země Perského zálivu, jako je Katar a Omán, zaregistrovaly vysokou přítomnost zahraničních obchodníků. Když porovnáme podíl zahraničních obchodníků s podílem osob odsouzených za jiné trestné činnosti, je zřejmé, že obchodování s lidmi sleduje pravidelný kriminologický vzor této oblasti.

36 National Prosecuting Authority of South Africa, *Tsireledzani: Understanding the Dimensions of Human Trafficking in Southern Africa (March 2010)*.

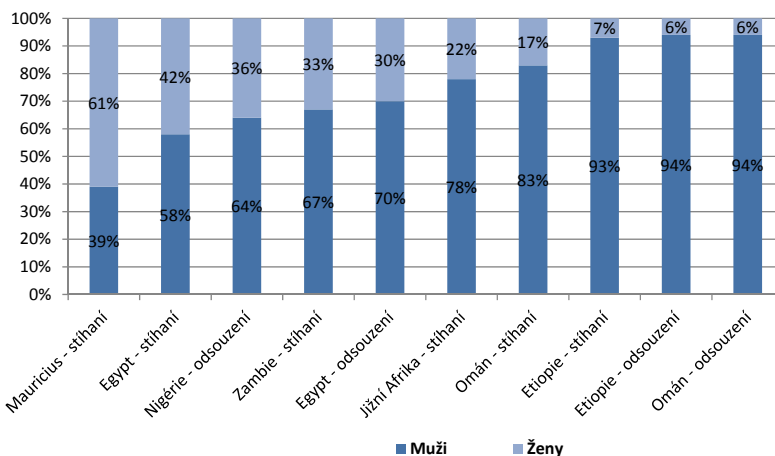
37 United Nations Development Programme/Ministry of Home Affairs, Public Safety and Parliamentary Affairs of Lesotho, *Rapid Assessment of Trafficking in Persons in Lesotho (2011)*.

Obr. 44: Podíl dětských obětí z celkového počtu zjištěných obětí obchodování s lidmi v Nigérii, leden 2008 - březen 2010

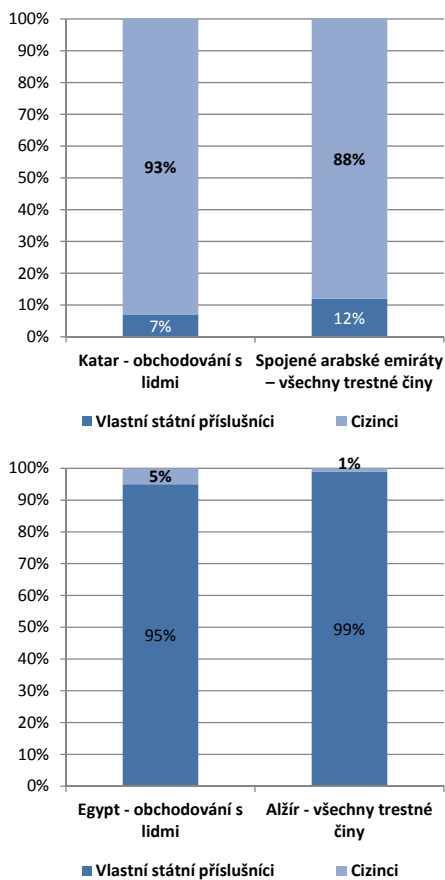
Zdroj: Národní agentura pro zákaz obchodu s lidmi a jiné související záležitosti

Obr. 45: Osoby stíhané a odsouzené, podle pohlaví - vybrané země v Africe a na Středním východě, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 46: Podíl cizích státních příslušníků a vlastních státních příslušníků odsouzených za obchodování s lidmi a za všechny zločiny, vybrané země v Severní Africe a na Středním východě, 2007-2010

Zdroj: UNODC zpracování vnitrostátních údajů a výzkum OSN trendů kriminality a činnosti systémů trestní spravedlnosti

V subsaharské Africe (kromě Mauricia, který uvádí, že za obchodování s lidmi byli odsouzeni pouze místní občané), byl počet cizinců v tom malém počtu trestních řízení vedených ve sledovaném období překvapivě vysoký. Ghana například uvádí, že z celkového počtu pěti odsouzených osob tři byli Východoasiaté. Lesotho zaznamenalo své první odsouzení za obchodování s lidmi v lednu 2012 a odsouzeným byl také občan východní Asie.

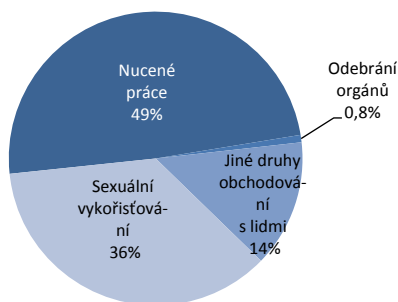
Je nutno získat více informací, abychom mohli pochopit zdánlivý nepoměr výskytu cizinců mezi několika odsouzenými hlášenými v některých zemích subsaharské Afriky.

3. Formy vykořisťování v Africe a na Středním východě

Způsoby vykořisťování hlášené v Africe a na Středním východě jsou založeny na informacích o asi 1.100 obětích zjištěných v letech 2007 až 2010. Informace byla k dispozici pro 16 zemí v regionu: šest na Středním východě a v severní Africe a 10 v subsaharské Africe.

V průběhu sledovaného období byl v Africe a na Středním východě hlášen celkově vyšší podíl obětí obchodu s lidmi za účelem nucených prací ve srovnání s ostatními regiony. Nucené práce byly nejčastěji zjištěnou formou obchodování s lidmi v regionu. Byl rovněž zaznamenán i vyšší podíl obětí obchodování s lidmi pro jiné účely.

Obr. 47: Rozdělení forem vykořisťování zjištěných v Africe a na Středním východě, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v této oblasti by se však nemělo pomíjet. Během posuzovaného období hlásily zejména země Středního východu více případů obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, než ostatní formy vykořisťování. To je případ Ománu a Spojených arabských emirátů. Studie provedená v Egyptě také uváděla případy obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v této zemi, jakož i obchodování s lidmi za účelem nucených sňatků, dětské práce a žebření.³⁸ Syrská arabská republika rovněž hlásila případy obchodování s lidmi za účelem žebření, stejně jako různé případy obchodování s lidmi pro odebrání orgánů.

Izrael, který dlouho zjišťoval pouze obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, hlásil převahu obětí pro nucené práce v letech 2009, 2010 a 2011. Většina z těchto obětí - více než 100 - byli thajští muži krytí izraelskými úřady, kteří byli obchodováni za účelem nucených prací v zemědělství. Obchod s lidmi za účelem nucených prací byl ve velkém rozsahu zjištěn v zemích subsaharské Afriky (Etiopie, Ghana a Jihoafrická republika). Formy obchodování s lidmi zahrnovaly děti využívané pro rybolov na jezere Volta v Ghaně zjištěné ghanskými orgány, jakož i Mezinárodní organizací pro migraci, i ženy a muže pracující ve venkovských lokalitách drobné těžby přírodních zdrojů v Demokratické republice Kongo, dokumentované organizací MONUSCO v oblastech kolem těžební lokality v této zemi. MONUSCO dokumentuje i roli různých ozbrojených sil působících v zemi v obchodování s dětmi, ženami a muži pro různé typy nucených prací, například pro nošení munice a podobné úkoly. V Pobřeží slonoviny Operace OSN v Pobřeží slonoviny hlásila případy obchodování s dětmi k nuceným pracím týkající se státních příslušníků Burkina Faso v roce 2009 a obětí obchodování s lidmi využívané pro domácí otroctví v roce 2007. V Jihoafrické republice byly hlášeny obětí obchodování s lidmi převážně pro domácí otroctví i v zemědělství. Úřady také zdokumentovaly případy obchodování s dětmi z Toga pro domácí otroctví v Gabonu.

Fenomén dětských vojáků, který je poměrně často hlášen v subsaharské Africe, byl také zjištěn během sledovaného období. Obchodování s dětmi za účelem jejich využití jako ozbrojených bojovníků byl zaznamenán v Demokratické republice Kongo a Čadu operacemi OSN v těchto zemích a nevládními organizacemi v Burundi, kde bývalí dětské vojáky našli pomoc. Podle informací poskytnutých MONUSCO zde byla vznesena obvinění ze systematického podomního náboru dětí a mladých mužů v oblastech okupovaných partyzánskými ozbrojenými silami. Ve sledovaném období hlásila bývalá mise OSN ve Středoafričské republice a Čadu nábor dětí jako bojovníků v různých ozbrojených silách působících v těchto oblastech. K náboru došlo v uprchlických táborech ukrývajících interně vysídlené obyvatele v tomto regionu. Partyzánské ozbrojené síly byly také zodpovědné za jiné formy obchodování s lidmi, jako jsou nucené sňatky nezletilých dívek a využití žen jako sexuálních otrokyní.

V průběhu sledovaného období bylo zjištěno obchodování s lidmi za účelem odstranění orgánů v různých zemích Středního východu. Během stejného období byly hlášeny případy obchodování s lidmi za účelem použití částí těla pro rituály ve východní a Jižní Africe. I když je k dispozici nedostatek údajů, ostatně jako pro všechny typy obchodování s lidmi v subsaharské Africe, byly hlášeny případy ze všech zemí v rozsáhlé oblasti rozprostírající se od Viktoriina jezera po Mosambiku a Jižní Afriku. Z těch několika zpráv, které jsou k dispozici, vyplývá, že zranitelné skupiny jako ženy, děti a albíni byly cílem pro praktiky související s „muti“ (místním tradičním léčením) nebo jiné rituály (viz rámeček na straně 39).

38 *Egyptian National Center for Social and Criminological Research, Trafficking in Human Beings in the Egyptian Society: Patterns, Variables and Actors (2010).*

4. Trasy obchodování v Africe a na Středním východě

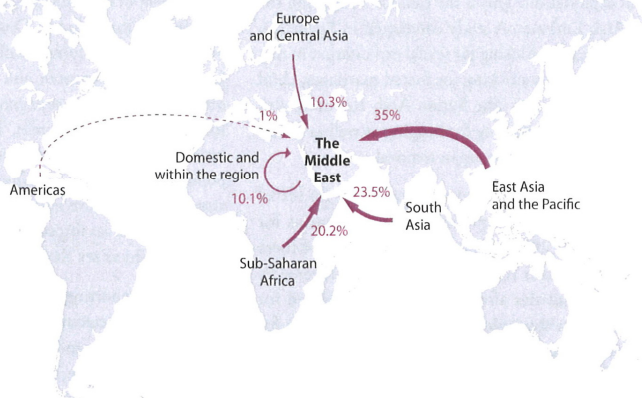
Pro účely této zprávy poskytlo informace o státní příslušnosti více než 1.600 obětí zjištěných v letech 2007 až 2010 18 zemí v Africe a na Středním východě.

Asi 500 z těchto obětí bylo zjištěno na Středním východě, který je významnou destinací pro oběti obchodování s lidmi z jiných regionů. Více než 300 z těchto obětí bylo obchodováno z jiných kontinentů, zejména z východní Asie a jižní Asie.

Mezi východoasijskými oběťmi byli zjištěni občané Thajska v Bahrajnu a v Izraeli. Státní příslušníci Indonésie a Filipín byli rovněž zjištěni v tomto subregionu. Mezi jihoasijskými oběťmi zjištěnými na Středním východě během sledovaného období byli zastoupeni státní příslušníci Bangladéše, Nepálu a Srí Lanky.

Mapa 20: Původ obětí obchodu s lidmi směřujícího na Blízký východ, jako podíl z celového počtu zjištěných obětí, 2007–2010

100% is equivalent to 486 detected victims

Atelier de cartographie de Sciences Po, 2012

Zdroj: UNODC

Země na Blízkém východě rovněž uvedly, že zjistily značný počet obětí obchodování s lidmi z Etiopie a Eritrea stejně jako Iráčanů a občanů dalších zemí na Středním východě. Vnitřní obchodování na Středním východě je výrazně nižší než v ostatních regionech.

Oběti, které byly obchodovány v subsaharské Africe, byly zejména státními příslušníky stejného subregionu nebo stejné zeměpisné oblasti. Západoafrické země uvedly, že západoafrické oběti jsou obchodovány v rámci jedné země nebo do sousedních zemí, s výjimkou filipínských obětí zjištěných v Pobřeží slonoviny a omezených případech obchodování s čínskými oběťmi v Ghaně. Stejně závěry lze vyvodit z omezených informací dostupných ve východoafrických zemích, kde mezi malým počtem hlášených případů obchodování s lidmi figurovaly východoafrické oběti. Zprávy z jižní Afriky byly také omezené, i když v této oblasti je možné identifikovat některé oběti pocházející z jiných

kontinentů. Například thajské oběti byly zjištěny v Jižní Africe a první odsouzení za obchodování s lidmi zaregistrované v Lesothu v roce se týkalo čínského občana, který vykořisťoval čínskou oběť.

Mimo Afriku byly africké oběti zjišťovány hlavně v západní a střední Evropě – v letech 2007 až 2010 zde bylo identifikováno ve 22 zemích asi 3.000 afrických obětí obchodování s lidmi. Tyto trasy obchodování se týkaly relativně mála národností - hlavně Západoafričanů, kteří představovali naprostou většinu zde zjištěných afrických obětí (2.300 obětí). Nigerijské oběti byly zjištěny v 16 zemích západní a střední Evropy, kde tvořily 11 procent všech zjištěných obětí. Občané Kamerunu, Ghany, Guiney a Sierry Leone byli také identifikováni jako oběti obchodování s lidmi v mnoha evropských zemích.

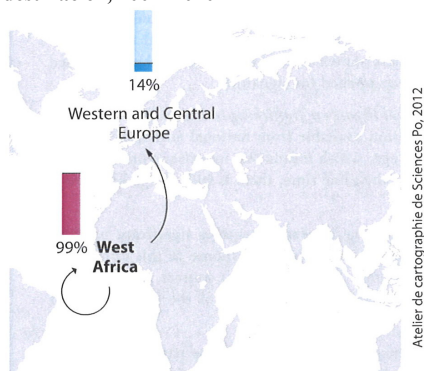
Pokud jde o obchodování s lidmi z jiných afrických zemí, ugandské oběti byly zjištěny ve Velké Británii a dalších evropských zemích. Ostatní východoafrické oběti (z Etiopie, Eritrea a Somálska) byly zjištěny ve skandinávských zemích.

Oběti ze severní Afriky, konkrétně z Maroka, byly zjištěny v devíti zemích v západní a střední Evropě, včetně Belgie, Francie, Itálie, Nizozemí a Španělska. Alžírské oběti byly obchodovány ve Francii a Norsku.

Jak bylo uvedeno výše, obchodování s africkými oběťmi se odehrávalo i v zemích Středního východu. Obyvatelé východní Afriky (Eritreje a Etiopie) a severní Afriky byli zjištěni na Blízkém východě v letech 2007 až 2010.

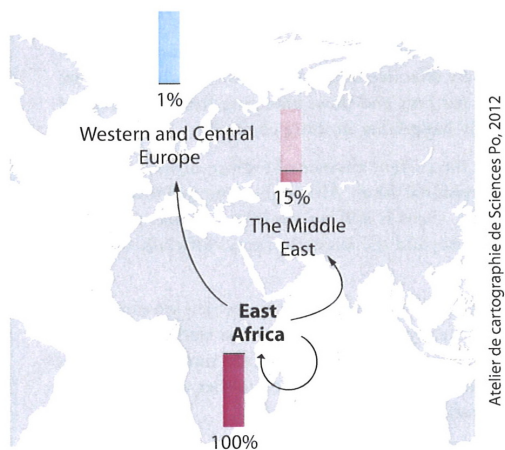
Obchodování s lidmi s původem v jižní Africe se omezuje především na země v rámci subregionu. Ojedinelé případy jihoafrických obětí obchodování s lidmi byly hlášeny i v jiných oblastech. V Evropě byly dále zjištěny případy obchodování s lidmi z Jižní Afriky.

Mapa 21: Podíl obchodovaných obětí ze západní Afriky ze všech zjištěných obětí ve specifických destinacích, 2007–2010

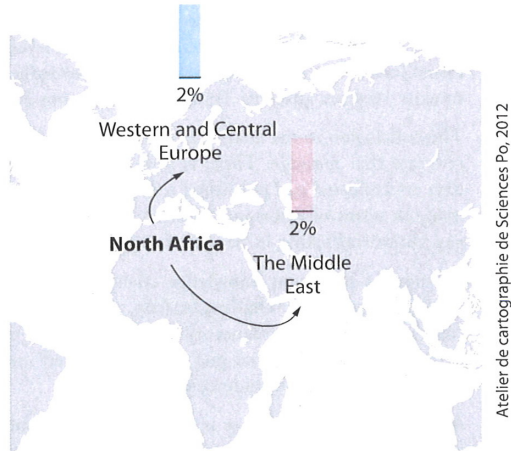
Zdroj: UNODC

Mapa 22: Podíl obchodovaných obětí z východní Afriky ze všech obětí zjištěných v konkrétních destinacích, 2007–2010

Zdroj: UNODC

Mapa 23: Podíl obětí obchodovaných ze severní Afriky ze všech zjištěných obětí ve specifických destinacích, 2007–2010

Zdroj: UNODC

Hlavní výsledky: způsoby a trasy v Africe a na Středním východě

- Většina (67 procent) obětí obchodování s lidmi zjištěných v regionu během vykazovaného období byly děti.
- V průběhu sledovaného období bylo 49 procent obětí zjištěných v Africe a na Středním východě obchodováno za účelem nucených prací a 36 procent za účelem sexuálního vykořisťování.
- Oběti jiných forem vykořisťování včetně dětských vojáků a obětí obchodovaných za účelem rituálů, tvořily 14 procent případů. Případy obchodování s lidmi pro odebrání orgánů byly hlášeny na Středním východě.
- Ve sledovaném období byl Střední východ hlavní oblastí určení pro oběti obchodu s lidmi z východní a jižní Asie. Oběti z východní Afriky, východní Evropy a střední Asie byly rovněž zjištěny na Středním východě.
- Velká část obětí zjištěných v subsaharské Africe byla obchodována v zemi původu nebo v rámci subregionu. Obchodování s oběťmi ze západní Afriky tvoří významný podíl obchodu s lidmi v Evropě. Východní Afričané představují významné procento obětí na Středním východě a byli také zjištěni v západní a střední Evropě.

Impuls pro výzkum obchodování s lidmi na národní, regionální a mezinárodní úrovni

Světová zpráva o obchodování s lidmi z roku 2009 se zasazovala o lepší a rozsáhlejší informace o obchodování s lidmi shromažďované na vnitrostátní úrovni s cílem usnadnit lepší analýzu na mezinárodní úrovni. Tato zpráva zdůraznila krizi informací v souvislosti s obchodováním s lidmi, jehož existence pokračovala i 10 let po předložení Protokolu o obchodování s lidmi k podpisu.

V závěru analytické části této Světové zprávy o obchodování s lidmi z roku 2012 lze jen zdůraznit toto sdělení. Nyní je jasně k dispozici více informací od vnitrostátních orgánů. Dnes jsou shromažďovány a zveřejňovány lepší údaje než před třemi lety, což znamená, že došlo ke zlepšení v oblasti sdílení informací a transparentnosti. Zároveň však zde stále existuje velká mezera ve znalostech o obchodování s lidmi v rozsáhlých oblastech světa.

Řešení přetrvávající krize informací ohledně obchodování s lidmi vyžaduje značný pokrok související s dvěma hlavními problémy: za prvé, stále relativně slabá trestněprávní reakce na tuto trestnou činnost omezuje vypovídací schopnost zpráv ze zdrojů činných v trestním řízení. Za druhé, absence standardizované a široce přijímané metodiky brání odhadu skutečného počtu obětí (zjištěných a nezjištěných).

Pokud jde o první úkol, problémem je složitá extrapolace způsobů a tras na základě oficiálních statistik. Bohaté informace pro Evropu umožnily zajistit spolehlivou, smysluplnou analýzu dynamiky obchodování s lidmi v tomto regionu. Je například možné posoudit, zda se zvyšuje či snižuje využití určitých tras obchodování s lidmi.

Lepší dostupné údaje ve standardizované podobě poskytované v pravidelné frekvenci by vedly k lepší analýze, a to i v případě, že by údaje měly všechna známá omezení statistik trestního soudnictví. Přístup k těmto údajům o obchodování s lidmi na globální úrovni by umožnil testovat hypotézy jako je možnost přesunu dodávek při snížení významu určitých tras nebo podobnou analýzu.

To by mohlo v konečném důsledku vést k poskytnutí statisticky spolehlivých předpovědí trendů, způsobů a tras a ty by pak mohly být využity k vytvoření lepších politik pro prevenci a boj proti obchodování s lidmi.

Tato zpráva zároveň ukazuje, že regiony mají různou schopnost zjišťovat a hlásit oběti obchodování s lidmi. Zatímco evropské země jsou při plnění tohoto úkolu relativně efektivní, v rozvojových zemích není zjišťován dostatečný počet obětí, aby se bylo možné spoléhat výhradně na způsoby a trasy vytvořené na základě zjištěných případů s cílem získat přesný obraz o tom, co se v těchto zemích odehrává.

Tyto úvahy vedou k druhému problému, což je současná absence nástrojů ke sledování temných obrysů trestného činu obchodování s lidmi na mezinárodní úrovni. Přestože byly na místní úrovni realizovány některé slibné pilotní výzkumné metody, stále neexistují obecně přijímané metodické přístupy k posouzení obchodování s lidmi na celosvětové úrovni překračující analýzu případů oficiálně zjištěných místními úřady.

Komplexní různorodost tras obchodování, rozmanitost forem vykořisťování, které nejsou někdy ani kodifikované nebo jasně definované, a - ještě více - prominence domácího obchodu v rozptýlených oblastech světa ukazují, že určování velikosti obchodu s lidmi z hlediska počtu obětí není snadný úkol. Existuje reálná potřeba terénního výzkumu, aby bylo možné odhadnout počet obětí obchodu s lidmi ve specifických trasách obchodování nebo v určitých formách obchodování s lidmi.

Mandát bienále Světové zprávy o obchodování s lidmi otevírá dveře k dlouhodobé strategii testování a realizace správné metodiky pro lepší posouzení způsobů a tras obchodu s lidmi i v těch oblastech, kde je odezva trestní justice slabá.

K tak obtížným cílům nevedou žádné jednoduché zkratky. Realizace této strategie jasně vyžaduje koordinované globální úsilí v oblasti výzkumu.

KAPITOLA III

Globální reakce: Odhodlání bojovat proti obchodování s lidmi

Závazek členských států k boji proti obchodování s lidmi, zejména ženami a dětmi, existuje od zahájení procesu sjednávání Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a jejích dodatkových protokolů. Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, získal požadovaných 40 ratifikací do roku 2003, což umožnilo jeho uvedení v platnost v rekordním čase.³⁹ Odráží to široký konsenzus ve smyslu, že země musí jednat ve shodě při postupu proti obchodování s lidmi. Smysl globálního závazku se i nadále projevovat během let rostoucím počtem ratifikací. V době psaní této studie⁴⁰ Protokol o obchodování s lidmi ratifikovalo 152 členských států OSN.

Rostoucí počet ratifikací Protokolu o obchodování s lidmi se projevil rostoucím počtem zemí, které schválily právní předpisy vztahující se na všechny nebo většinu forem⁴¹ obchodování s lidmi. I když 12 let po přijetí Protokolu⁴² není národní legislativní rámec stále úplný, zahrnuje trestné činy obchodování s lidmi v plném nebo alespoň částečném rozsahu ve většině zemí světa. Byly vytvořeny regionální nástroje podle modelu Protokolu o obchodování s lidmi a v několika zemích byly stanoveny akční plány pro provádění protokolu.

Existuje také mnoho dalších úspěchů v opatřeních proti obchodování s lidmi. Globální povědomí o obchodování s lidmi významně vzrostlo a některé členské státy prokázaly skutečnou iniciativu v boji s touto trestnou činností. Nicméně míra usvědčení je v mnoha zemích stále trapně nízká, preventivní úsilí nedosahuje svých cílů a ochrana zranitelných míří mimo cíle uvedené v protokolu. Existuje mnoho důvodů pro nedostatečnou realizaci protokolu za těchto deset let.

V této kapitole jsou popsány zejména tři úkoly: nedostatečné znalosti o obchodování s lidmi, nedostatek kapacit k řešení tohoto problému a nedostatek hodnocení k posouzení dopadu opatření.

V návaznosti na pověření na základě Globálního akčního plánu se tato kapitola zaměřuje na kriminalizaci obchodování s lidmi, jak je definováno v Protokolu o obchodování s lidmi, za účelem zkoumání pokroku v reakcích legislativy a trestního soudnictví. Definice obchodování s lidmi se skládá ze tří prvků: akt, prostředky a účel. Pomocí kombinace těchto tří základních prvků definuje Protokol o obchodování s lidmi trestný čin obchodování s lidmi, jak je uvedeno v matici v tabulce 2.

39 Inter-Agency Coordination Group against Trafficking in Persons (ICAT), *An analytical review - 10 years on from the adoption of the United Nations Trafficking in Persons Protocol*, October 2010, p.36.

40 30. srpna 2012

41 Většina forem obchodování s lidmi znamená minimálně obchod s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a za účelem nucené práce, bez omezení pohlavím nebo věkem.

42 General Assembly resolution A/RES/55/25, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, 15 November 2000.

Tabulka 2: Matice prvků trestného činu obchodování s lidmi

AKT	PROSTŘEDEK	ÚČEL
Nábor	Hrozba nebo použití síly	Využití prostituce jiných
Doprava	Další formy nátlaku	Sexuální vykořisťování
Převod	Únos	Pracovní vykořisťování
Přechovávání	Podvod	Otroctví nebo stav podobný otroctví
Příjem osob	Klam	Odebrání orgánů
	Zneužití moci	Atd. = OBCHODOVÁNÍ S LIDMI
	Zneužití pozice zranitelnosti	
	Poskytování nebo příjem plateb či výhod k dosažení souhlasu osoby, která má kontrolu nad jinou osobou	

Obchodování s lidmi neznámá jen dopravu, nejde pouze o vykořisťování nebo podvodné jednání. Obchodování s lidmi je často komplikovaný proces, který zahrnuje všechny tyto fáze. Vymáhání práva a trestní soudnictví jako celek musí přesně znát, jak je trestný čin definovaný jako obchodování s lidmi, aby bylo možné takové případy správně identifikovat. Usnadňuje to vyšetřování, které je zaměřeno na vykořisťovatele s cílem zachytit všechny účastníky tohoto procesu, někdy i v mnoha různých zemích. Prostřednictvím mezinárodní spolupráce musí policie a systém trestního soudnictví pracovat přes hranice, které zločinci tak snadno přecházejí s cílem zajistit vyšetřování, stíhání a odsouzení obchodníků s lidmi. Jakákoli reakce trestní justice na obchodování s lidmi musí být zaměřena na oběť, aby bylo zajištěno, že oběti obchodování s lidmi budou řádně identifikovány ve všech fázích procesu obchodování s lidmi, že jejich potřeby budou naplněny a že budou schopny se zúčastnit trestního řízení, pokud budou chtít.

Než se pustíme do detailů problémů spojených s realizací Protokolu o obchodování s lidmi, nejprve se podíváme na současný stav realizace prostřednictvím dvou ukazatelů reakce trestního soudnictví: soulad právních předpisů s definicí Protokolu o obchodování s lidmi a odsouzení pro trestné činy obchodování s lidmi na celém světě. Samozřejmě je třeba mít na paměti, že požadavky trestní justice tvoří pouze jednu část závazků stanovených v Protokolu.

A. Stav realizace Protokolu o obchodování s lidmi – zaměření na kriminalizaci

Toto první vydání Světové zprávy o obchodování s lidmi s mandátem na základě Globálního akčního plánu umožňuje vyvodit jasné závěry o pokroku reakcí legislativy a trestního práva se zaměřením na kriminalizaci obchodování s lidmi, jak je definováno v Protokolu o obchodování s lidmi. V následujících letech bude rozšířen sběr dat, aby zahrnoval více prvků způsobů a procesů obchodování s lidmi.

1. Legislativa

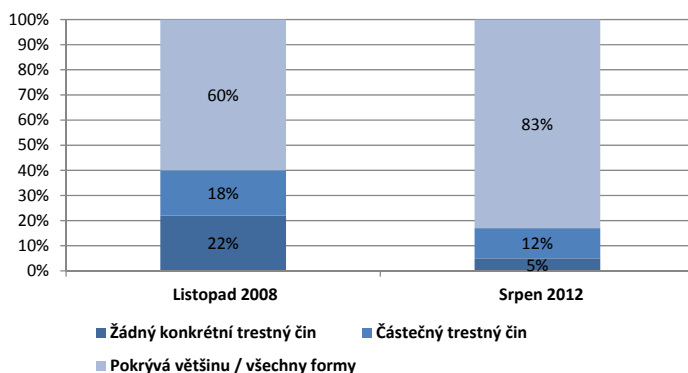
Pokrok na globální úrovni

Před přijetím Protokolu o obchodování s lidmi před více než deseti lety některé země neměly žádné právní předpisy upravující případy obchodování s lidmi, a pokud měly, převážně se týkaly žen a / nebo dětí, které byly obchodovány za účelem sexuálního vykořisťování. Situace se dramaticky změnila v průběhu posledních deseti let.

Světová zpráva o obchodování s lidmi z roku 2009⁴³ ukázala pozitivní dopad platnosti Protokolu o obchodování s lidmi, kdy se počet zemí, které přijaly právní úpravu kriminalizace všech nebo většiny forem obchodování s lidmi, zdvojnásobil v letech 2003 až 2008 mezi sledovanými 155 zeměmi a územími. Pozitivní trend pokračoval i v průběhu posledních tří let.

Členské státy pokračovaly v přijímání legislativy nebo jejích úpravách tak, aby byla v souladu s Protokolem o obchodování s lidmi, jak je znázorněno na obr. 48.

Obr. 48: Kriminalizace obchodování s lidmi jako konkrétního trestného činu (pro 162 zemí a území) k listopadu 2008 a srpnu 2012

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

43 UNODC-UN.GIFT, *Global Report on Trafficking in Persons*, 2009.

V tomto případě se počet posuzovaných zemí a území s ohledem na jejich legislativu proti obchodování s lidmi rozšířil na 162.

V listopadu 2008 mělo asi 80 procent ze 162 zemí a území ve své legislativě konkrétní trestný čin pokrývající všechny nebo některé formy obchodování s lidmi. O něco více než 20 procent zemí nemělo stanoven obchodování s lidmi jako konkrétní trestný čin.

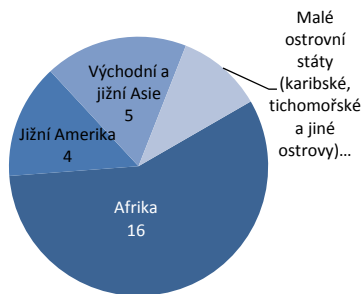
V roce 2012 se procento zemí, které neměly stanoveny konkrétní trestný čin, snížil o více než polovinu, kdy pouze 9 zemí nebo území ze 162 nemělo ve svých vnitrostátních právních předpisech stanoven konkrétní trestný čin obchodování s lidmi. Více než 90 procent ze 162 zemí a území, na něž se vztahuje tato zpráva, má zvláštní právní předpisy upravující zcela nebo zčásti všechny nebo většinu forem obchodování s lidmi. To znamená, že minimálně 134 zemí a území světa již kriminalizovalo obchodování s lidmi a položilo silný právní základ ke spolupráci, výměně osvědčených postupů a stejnému pochopení toho, co obchodování s lidmi je a že je obětí této trestné činnosti třeba chránit. Dalších 19 zemí má právní předpisy upravující obchodování s lidmi částečně, a to buď se zaměřením pouze na ženy a děti, nebo jen jeden druh vykořisťování, například sexuální vykořisťování. Pokrok lze také vysledovat na této frontě: podíl zemí kriminalizujících jen některé aspekty obchodování s lidmi se snížil ze 17 procent v roce 2008 na 11 procent v roce 2012, s tím, jak země upravovaly své právní předpisy, aby byly v souladu s Protokolem o obchodování s lidmi.

Pokrok na regionální úrovni

Z devíti zemí, na které se vztahuje tato zpráva a které nemají trestný čin obchodování s lidmi upravený svými právními předpisy (ve srovnání s 35 v roce 2008), jsou dvěma nejvýraznějšími skupinami africké země a malé ostrovní státy.

Při pohledu na země s právními předpisy, které obchodování s lidmi nekriminalizují vůbec nebo jen částečně (celkem 28 zemí), představují africké státy 60 procent této skupiny, jak je znázorněno na obr. 49. Je třeba si povšimnout i neúplnosti legislativy v Asii a Jižní Americe, protože to může mít dopad na velkou populaci v těchto regionech.

Obr. 49: Počet zemí s žádnou nebo částečnou právní úpravou v srpnu 2012

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

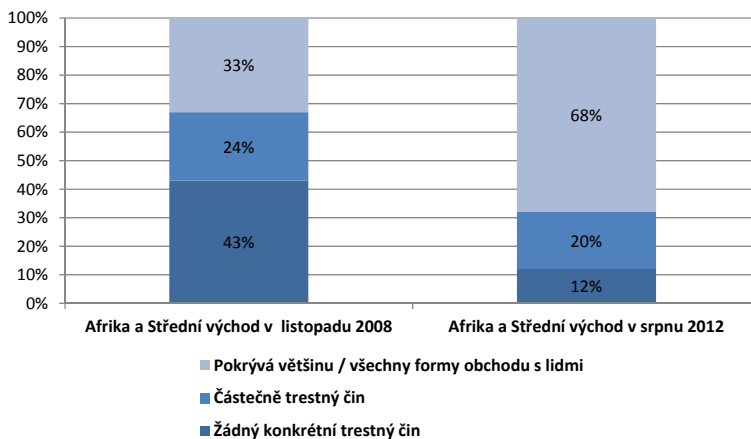
Přesto, že v několika afrických zemích stále chybí právní úprava konkrétního trestného činu zahrnujícího všechny nebo většinu forem obchodování s lidmi, bylo dosaženo pokroku i v tomto regionu. Došlo k nárůstu počtu subsaharských afrických zemí, jejichž právní předpisy upravují všechny nebo většinu forem obchodování s lidmi. Počet zemí, které zahrnul obchodování s lidmi do svých právních předpisů, se zvýšil z 12 v roce 2008 na 23 v roce 2012. Kromě toho se počet zemí bez právní úpravy tohoto trestného činu významně snížil. V severní Africe a na Středním východě zavedlo několik zemí komplexní legislativu během posuzovaného období. Zatímco v listopadu 2008 jen čtyři země kriminalizovaly všechny nebo většinu forem obchodování s lidmi, v srpnu 2012 se tento počet zvýšil na 10.

Počet zemí v Africe a na Středním východě s právní úpravou konkrétního trestného činu obchodování s lidmi v souladu s Protokolem o obchodování s lidmi se v posledních třech letech více než zdvojnásobil.

Podobné trendy lze vysledovat ve všech ostatních regionech. Počet zemí (které sleduje tato zpráva) s legislativou pokrývající všechny nebo většinu forem obchodování s lidmi se zvyšuje, zatímco počet zemí bez úpravy tohoto trestného činu klesá.

Můžeme shrnout, že pozitivní dopad Protokolu o obchodování s lidmi pokračuje, jak ukazuje trend zahájený v roce 2003. Ve většině zemí v současné době legislativa upravuje většinu nebo všechny formy obchodování s lidmi a je zde jen devět zemí bez úpravy konkrétního trestného činu obchodování s lidmi ve svých právních předpisech. Členské státy i nadále usilují o splnění své povinnosti kriminalizovat obchodování s lidmi podle Protokolu. Úsilí nesmí polevit a tyto povzbudivé výsledky musí být udrženy, dokud nebude dosaženo univerzální ratifikace Protokolu o obchodování s lidmi následované univerzální kriminalizací všech forem obchodování s lidmi.

Obr. 50: Procento zemí s úplnou, částečnou nebo žádnou právní úpravou obchodování s lidmi v Africe a na Středním východě, listopad 2008 a srpen 2012

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

V návaznosti na pokyny uvedené v Protokolu o obchodování s lidmi Globální akční plán OSN pro boj proti obchodování s lidmi přijatý v červenci 2010 ukázal silné a trvalé odhodlání členských států k přijetí opatření k realizaci všech vnitrostátních právních nástrojů, které kriminalizují obchodování s lidmi.⁴⁴

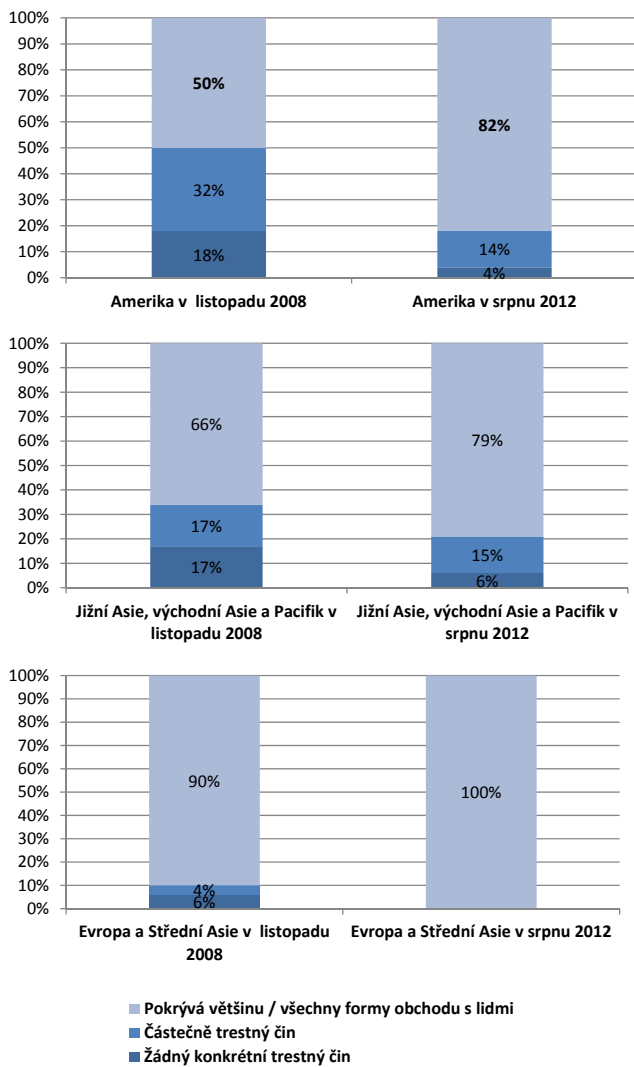
Nástroje jako Vzorový zákon UNODC proti obchodování s lidmi jsou klíčem k podpoře úsilí na úrovni jednotlivých zemí k rozvoji nebo úpravě svých vnitrostátních právních předpisů. Kromě toho by členské státy měly využít dostupné technické nástroje k posílení své schopnosti kriminalizovat obchodování s lidmi.

Vzorový zákon UNODC o opatřeních proti obchodování s lidmi

Vzorový zákon UNODC o opatřeních proti obchodování s lidmi pomáhá státům při provádění ustanovení obsažených v Protokolu o obchodování s lidmi. Jeho cílem je usnadnit přezkoumání a změnu stávajících právních předpisů, jakož i přijetí nových zákonů. Vzorový zákon se vztahuje nejen na kriminalizaci obchodování s lidmi a souvisejících trestných činů, ale také na různé aspekty pomoci obětem, jakož i na navázání spolupráce mezi různými orgány státní správy a nevládními organizacemi. Každé ustanovení je doprovázeno podrobným komentářem, právními prameny a příklady, které poskytují několik možností pro zákonodárce. Poskytuje zdroje a příklady pro interpretaci klíčových pojmů Protokolu o obchodování s lidmi a zajišťuje zvážení dalších příslušných nástrojů při provádění Protokolu. Modelový zákon se týká základních trestných činů, ustanovení specifických pro obchodování s lidmi, vedlejších trestných činů a trestných činů týkajících se obchodování s lidmi, ochrany obětí a ochrany svědků, pomoci a náhrady, imigrace a návratu, prevence, vzdělávání a spolupráce a regulačních pravomocí.

44 Op. 43 of the United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons.

Obr. 51: Podíl zemí s úplnou, částečnou nebo žádnou právní úpravou obchodování s lidmi v regionech sledovaných pro tuto zprávu, listopad 2008 a srpen 2012

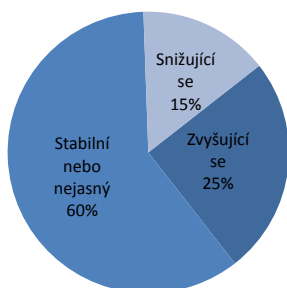

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

2. Reakce trestního soudnictví – odsouzení

Analýza některých prvků reakce trestního soudnictví na obchodování s lidmi v této zprávě je založena na informacích a údajích získané od 132 zemí. V závislosti na posuzovaném prvku reakce trestního soudnictví se počet sledovaných zemí mění. To zdůrazňujeme proto, aby nedošlo k chybnému výkladu výsledků.

Obr. 52: Vývoj počtu evidovaných odsouzení v letech 2007 až 2010, procento zemí

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Sledované období v této zprávě je 2007-2010.⁴⁵ Kumulativní absolutní počet odsouzení za obchodování s lidmi se pohybuje mezi 5.500 a 7.000 za rok ve 132 sledovaných zemích. Existují zde nepatrné rozdíly v závislosti na daném roce v rámci uvažovaného období. Navíc některé země hlásily počet odsouzení pouze za některé roky, nikoliv za celé období.⁴⁶

Analýza trendů na základě absolutních počtů odsouzení ukazuje celkový nárůst. To může naznačovat celkové zvýšení reakce trestní spravedlnosti na obchodování s lidmi, ale samozřejmě to závisí na úrovni reprezentativnosti zvažovaného vzorku. Ze 132 zemí sledovaných v této zprávě 84 zemí hlásilo počty odsouzení za více než dva po sobě jdoucí roky. Mezi nimi byly další země vykazující spíše nárůst než snížení počtu odsouzení v letech 2007 až 2010, jak je znázorněno na obr. 52.

Počet odsouzení je však stále velmi nízký. Ze 132 zemí zahrnutých v této zprávě 16 procent nezaznamenalo jedině odsouzení v letech 2007 až 2010. Přestože došlo ke zlepšení ve srovnání se Světovou zprávou z roku 2009, ve které dvě z pěti zemí nezaznamenaly jedině odsouzení, stále lze vyvodit závěr, že přetrvává značná beztrestnost, pokud jde o trestné činy obchodování s lidmi.

Asi 23 procent z těchto zemí zaznamenalo velmi nízké počty odsouzení, mezi 1 a 10 odsouzeními mezi lety 2007 až 2010. Dalších 25 procent zemí zaznamenalo mezi 10 a 50 odsouzeními za nejméně jeden rok v období 2007 až 2010. Za jednu z pěti zemí nebyly informace o počtu odsouzení k dispozici za

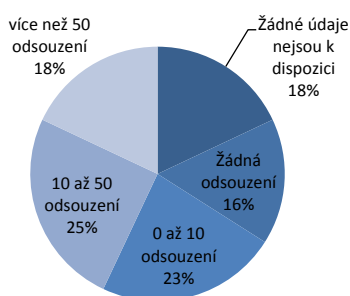
45 Toto období se může lišit v závislosti na dostupných údajích, například informace o právních předpisech se vztahují na období 2008-2012, zatímco údaje o reakcích trestní spravedlnosti pokrývají období 2007-2010.

46 Analýza provedená v této části se opírá pouze o srovnání počtu odsouzení. Povaha dat neumožňuje kvalitativní analýzu nahlášených usvědčení.

žádný ze sledovaných roků. Tento nedostatek informací znovu upozorňuje na potřebu shromažďování solidnějších dat a lepších postupů pro sdílení informací.

Z regionálního pohledu je Afrika a Střední východ oblastí, kde bylo zaznamenáno méně odsouzení. Asi 40 procent z 36 zemí tohoto regionu sledovaných v této zprávě nezaznamenala jedině odsouzení v průběhu sledovaného období. Podíl se zvýší na zhruba 60 procent, pokud stanovíme minimální počet odsouzení za rok na 10.

Obr. 53: Počet zaznamenaných odsouzení ročně, procento zemí, 2007-2010

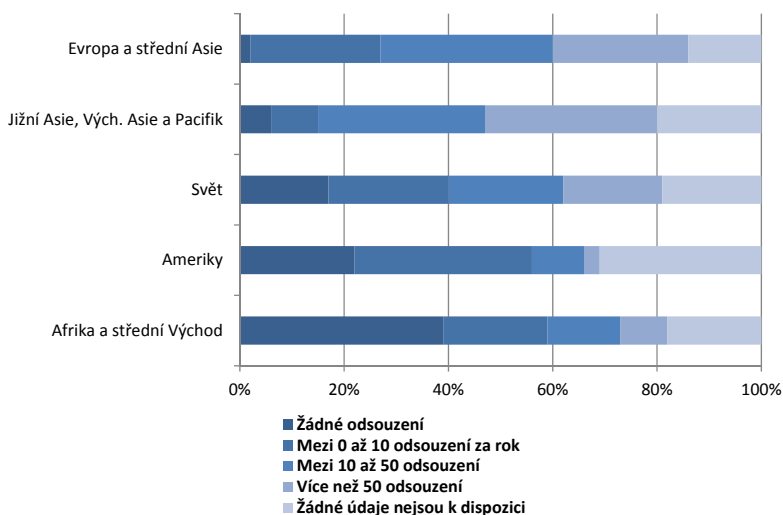

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Evropa a Asie mají podle všeho lepší výsledky, pokud jde o odsouzení za obchodování s lidmi. Oblast naprostě beztrestnosti, kde nebyla zaznamenána žádná odsouzení, tvoří asi 5 procent v jižní a východní Asii a Tichomoří a 2 procenta v Evropě a ve střední Asii.

Je však důležité si uvědomit, že asijské země jsou obecně větší a lidnatější než ty evropské. Z tohoto důvodu je třeba přezkoumat míry odsouzení, to znamená počet odsouzených na 100 tisíc osob, abychom získali jasnou představu o úspěšnosti reakce trestní spravedlnosti na obchodování s lidmi na celém světě.

Obr. 54: Počet zaznamenaných odsouzení ročně, procento zemí, podle krajů, 2007-2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Míry odsouzení

Správný způsob, jak prezentovat srovnávací analýzu stavu reakcí trestní justice mezi zeměmi, by měl být založen na standardizaci proměnné v závislosti na počtu osob v zemi. Počet odsouzení za obchodování s lidmi na celém světě je však tak nízký, že prezentovat číselné údaje v absolutních počtech jako v předchozím odstavci je nejlepší způsobem, jak znázornit rozsah, v němž si obchodníci po celém světě užívají beztrestnosti.

Provedení analýzy míry odsouzení také nedává pozitivnější obraz o celé situaci. Ze 100 zemí, které poskytly informace o počtu odsouzení za obchodování s lidmi za rok 2010 (s výjimkou omezeného počtu výjimek), se míra pohybovala v rozmezí mezi 0 a 1,6 na 100.000 obyvatel. Pokud budeme posuzovat rozložení zemí podle míry odsouzení (viz obrázek 55), většina zemí zaznamenala míru odsouzení mezi 0 a 0,6. Míra odsouzení nad 1 byla zaznamenána v několika málo případech a míra vzrostla nad 1,6 na 100.000 osob pouze ve dvou případech. Střední hodnota míry odsouzení v roce 2010 u těchto 100 zemí je 0,154 na 100.000 lidí.

Orientační srovnání s jinými druhy trestné činnosti potvrzuje skutečnost, že míra odsouzení za obchodování s lidmi je velmi nízká. Odsouzení za obchodování s lidmi na celém světě je ekvivalentní co do velikosti míře odsouzení za vzácné trestné činy, jako jsou vraždy na Islandu (0,3 odsouzených na 100.000 osob), nebo únosy v Norsku (0,14).

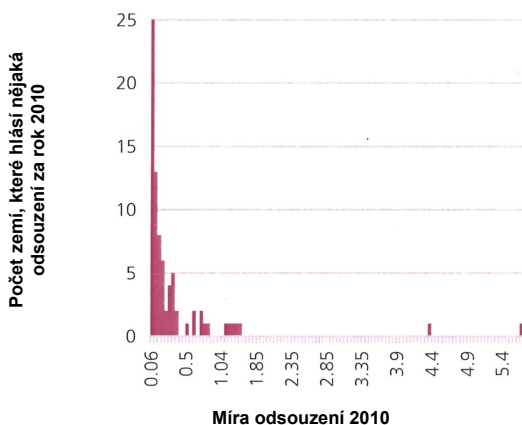
Regionální přehled míry odsouzení podle všeho potvrzuje trend identifikovaný z hlediska počtu odsouzení, který ukázal, že Evropa měla lepší výsledky, pokud jde o odsouzení za obchodování s lidmi. Čísla jsou obecně velmi nízká a je nutno zahájit vážnou debatu o důvodech toho, proč jsou míry odsouzení za obchodování s lidmi trvale na stejné úrovni jako u vzácných zločinů.

Souhrnem lze položit otázku ohledně důvodů tak nízkých měr odsouzení: je to proto, že obchodování s lidmi není náležitě řešeno systémy trestního soudnictví, nebo je to proto, že se nejedná o rozšířenou formu zločinu?

Odpověď můžeme získat určitou mírou aproximace porovnáním počtu zaznamenaných odsouzení za obchodování s lidmi a odhadovaného počtu obětí obchodování s lidmi. Odhady Mezinárodní organizace práce (ILO) obětí nucených prací z roku 2005 a 2012, zahrnující rovněž oběti obchodování, naznačují, že v důsledku obchodování s lidmi jsou vykořisťovány milióny obětí. Ve světle těchto odhadů se zdá, že vzhledem k rozsahu problému je reakce trestní justice velmi slabá.

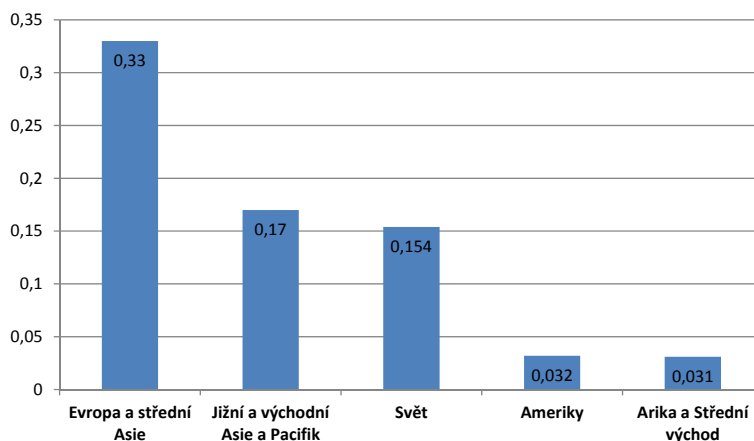
V roce 2009 výkonný ředitel UNODC uvedl ve své předmluvě ke Světové zprávě o obchodování s lidmi, že „počet odsouzení se zvyšuje, ale ne úměrně k rostoucímu povědomí (a pravděpodobně i velikosti) problému. (...) k srpnu 2007/08 dvě z každých pěti zemí, na které se vztahuje tato zpráva, nezaznamenaly jediné odsouzení. Buď jsou k tomuto problému slepé, nebo jsou špatně vybavené, aby se s tím mohly vyrovnat.“

Obr. 55: Rozložení míry odsouzení mezi zeměmi, které hlásí nějaká odsouzení, 2010

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

Obr. 56: Míry odsouzení za obchodování s lidmi 2010, průměr podle regionů

Zdroj: zpracování vnitrostátních dat ze strany UNODC

UNODC databáze judikatury obchodování s lidmi

UNODC databáze judikatury obchodování s lidmi má za cíl pomáhat soudcům a státním zástupcům zpřístupněním údajů o skutečných případech s příklady toho, jak mohou být využity příslušné vnitrostátní právní předpisy ke stíhání obchodování s lidmi. Databáze judikatury si klade za cíl řešit nedostatek znalostí a chápání toho, jak využít definice obchodování s lidmi. Na mezinárodní úrovni je toho v současné době jen velmi málo známo o případech, kdy proběhlo trestní stíhání. Jak se příslušné zákony aplikují v praxi a jaké jsou - případně - charakteristiky úspěšných žalob? Ve snaze odpovědět na tyto otázky vytvořila UNODC databázi judikatury obchodování s lidmi, která poskytuje okamžitý přístup veřejnosti k oficiálně zdokumentovaným případům této trestné činnosti. Databáze obsahuje údaje o národnostech obětí a pachatelů, obchodních cestách, rozsudcích a další informace týkající se trestně stíhaných případů z celého světa. Uvádí nejen pouhé statistické údaje o počtech stíhaných a odsouzených, ale také skutečné životní příběhy obchodovaných osob, zdokumentované soudy. Při svém spuštění uváděla více než 200 vybraných případů z více než 40 zemí a dvou regionálních soudů, přičemž byly přidávány další v průběhu dalších měsíců. Tato databáze případů obchodování s lidmi umožňuje uživatelům zohlednit zkušenosti a soudní rozhodnutí z jiných zemí při řešení problematiky obchodu s lidmi, inspirovat se postupy v různých jurisdikcích a rozšířit své znalosti o trestných činech obchodování s lidmi.

V Globálním akčním plánu členské státy rozhodly mimo jiné o přijetí konkrétních opatření k posílení své kapacity k identifikaci obětí obchodování s lidmi, zlepšení úsilí k vyšetřování údajných případů, posílení prostředků pro boj proti obchodování s lidmi, stíhání pachatelů, vyšetřování, stíhání a trestání zkorumpovaných úředníků, kteří jsou zapojeni do obchodování s lidmi nebo jej umožňují.

Kromě přijímání právních předpisů v souladu s Protokolem o obchodování s lidmi musí členské státy zvýšit kapacitu svého trestního soudnictví, realizovat Protokol, zejména využívat jeho definice v praxi. Mnoho aktérů vystupujících proti obchodování s lidmi upozornilo na problém s použitím definice obchodování s lidmi v praxi. Obtíže vznikají v důsledku některých nedorozumění o tom, co je definice a jaké jsou její základní prvky, co je to trestný čin obchodování s lidmi, stejně jako v důsledku problémů s definováním některých jeho klíčových pojmů.

Aby bylo možné využít stávající legislativy, orgány činné v trestním řízení, úředníci hraniční kontroly, inspektoři práce, úředníci konzulátů a velvyslanectví, soudci a státní zástupci a všichni zastánci míru si musí být vědomi trestného činu obchodování s lidmi a mít odborné znalosti k tomu, aby mohly postoupit incidenty příslušným orgánům nebo provádět vyšetřování. Uvádění právních předpisů do praxe zajišťuje skutečný dopad.

Základní výsledky – Reakce trestního soudnictví: stav právních předpisů a odsouzení

- 134 zemí a teritorií světa již kriminalizovalo obchodování s lidmi jako konkrétní trestný čin v souladu s Protokolem o obchodování s lidmi.
- V roce 2012 se podíl zemí bez kriminalizace trestného činu obchodování s lidmi snížil více než o polovinu oproti roku 2008.
- Mezi zeměmi, jejichž právní předpisy tento trestný čin nekriminalizují vůbec nebo jen částečně – celkem 28 zemí – tvořily africké státy 60 procent.
- Počet zemí v Africe a na Středním východě, které upravovaly konkrétní a komplexní trestný čin obchodování s lidmi ve svých vnitrostátních právních předpisech, se zvýšil z 16 v roce 2008 na 33 v roce 2012.
- Počet odsouzení je velmi nízký: ze 132 zemí 16 procent nezaznamenalo jediné odsouzení v letech 2007 až 2010.
- Více zemí však oznámilo zvýšení počtu odsouzení mezi lety 2007 až 2010 než snížení.
- Afrika a Střední východ jsou regionem, kde bylo zaznamenáno méně odsouzení. Asi 40 procent zemí v tomto regionu nezaznamenalo jediné odsouzení v průběhu sledovaného období.
- V Asii a Evropě se procento zemí, kde nebylo zaznamenáno žádné odsouzení, snížilo asi na 5 procent, resp. 2 procenta.
- Míra odsouzení za obchodování s lidmi i nadále zůstává na úrovni vzácných trestných činů, jako jsou vraždy na Islandu nebo únosy v Norsku.

B. Úkoly pro realizaci komplexních reakcí v souvislosti s obchodováním s lidmi

Zatímco rostoucí počet států, které jsou smluvními stranami Protokolu o obchodování s lidmi, je odrazem politické vůle členských států k boji proti obchodování s lidmi, ratifikace sama o sobě nestačí k zajištění jeho účinného provádění, jak je uvedeno výše u stavu reakce trestního soudnictví.

Prvním a nejdůležitějším úkolem identifikovaným na všech úrovních praktické realizace činnosti zaměřených proti obchodování s lidmi je přidělení dostatečných finančních zdrojů. Kromě tohoto všudypřítomného problému, kterému všechny zúčastněné strany čelí zejména v době finanční a ekonomické krize, spočívají hlavní aktuálně identifikované problémy v prevenci, ochraně a stíhání, a v následujících třech oblastech: (a) znalost a výzkum, (b) budování kapacit a vývoj a (c) monitorování a hodnocení. V následující části jsou shrnuty některé z hlavních problémů mezinárodně uznávaných úkolů při provádění komplexní reakce na obchodování s lidmi.⁴⁷ Buduje základy pro analýzu Globálního akčního plánu vzhledem k řešení problémů, které přetrvaly od přijetí Protokolu o obchodování s lidmi.

1. Nedostatek znalostí a výzkumu

Jedním z nejvýznamnějších přetrvávajících problémů ohledně programu proti obchodování s lidmi je nedostatek znalostí o tomto fenoménu. Zpráva zvláštního orgánu expertů na obchod se ženami a dětmi, který byl zřízen v rámci Společnosti národů, uvedla v roce 1927 následující pravidla.⁴⁸ „Ti, jejichž povinností bylo zápasit s obchodem se ženami, ať již jako státní úředníci nebo jako členové dobrovolných sdružení, se potýkají s pochybností odlišného charakteru. Na základě zkušeností jsou nuceni uvěřit, že zlo, které po tolik let odolávalo neustálým pokusům mnoha zemí je vykořenit, musí stále existovat, ale rozsah jeho operací a přesná podoba, kterou v současnosti nabralo, jsou pro ně nejisté.“

Po roce 1927, a zejména po přijetí Protokolu o obchodování s lidmi v roce 2000, se počet studií o obchodování s lidmi rozrůstal. Kvůli nestejně kvalitě těchto studií vždy bohužel nepřispěly ke zvýšení znalostí o obchodování s lidmi. Na základě komplexního přehledu literatury provedené v roce 2008 bylo zjištěno, že z 2388 publikací jen 741 splňuje základní úroveň vědecké přísnosti a většina z nich nevyužívá pevné metodologie⁴⁹. I přes problémy s kvalitou výzkumu obchodování s lidmi jsou k dispozici mnohem spolehlivější údaje o obchodování s lidmi, které byly shromážděny pomocí kvantitativních nebo kvalitativních metod.⁵⁰

Členské státy a jiné subjekty zabývající se obchodováním s lidmi opakovaně zdůrazňovaly, že v zájmu účinnosti by měly být reakce na obchodování s lidmi založené na důkazech. Výzkum má za úkol poskytovat tyto důkazy a zvyšovat povědomí o potřebách, úspěšných opatřeních a dopadech intervencí.

47 Tato část se opírá o následující publikace:

UNODC, *International Framework for Action to Implement the Trafficking in Persons Protocol*, 2009 and OHCHR, UNHCR, UNICEF, UNODC, UN Women and ILO, *Prevent, Combat, Protect – Human Trafficking. A Joint UN Commentary on the EU Directive – A Human Rights-Based Approach* (2011), pp. 24-29.

48 League of Nations 1927, p9.

49 Gozdziaik, E. M., and Bump, M. N., *Data and Research on Human Trafficking: Bibliography of Research-Based Literature*, Georgetown University, Washington D.C., 2008.

50 Viz např. UN.GIFT.HUB, Publications (<http://www.ungift.org/knowledgehub/publications.html>)

Spolehlivé znalosti a výzkum specifického kontextu vnitrostátního, regionálního a mezinárodního obchodování s lidmi je nezbytným předpokladem pro vypracování, provádění a vyhodnocování strategií proti obchodování s lidmi a rozvoj politiky založené na důkazech. Znalosti a výzkum jsou také rozhodující pro překonání současného částečného chápání tohoto zločinu a porušování lidských práv, které obnáší.

S cílem posílit národní, regionální a globální úsilí v boji proti obchodování s lidmi, je nutné lepší pochopení rozsahu a podstaty tohoto trestného činu. Ačkoli většina zemí právně upravila obchodování s lidmi jako konkrétní trestný čin, stále existují rozmanité interpretace a přístupy k Protokolu o obchodování s lidmi a definici používané členskými státy. Některé státy uznávají pouze určité formy vykořisťování nebo určité kategorie obětí či zločinců. Výsledkem různých způsobů výkladu Protokolu je, že země při řešení obchodování s lidmi nemusí hovořit o stejných postupech, čímž se omezuje působnost a účinnost reakce a brání to mezinárodní spolupráci. To má také vliv na sběr dat, protože země mohou vykazovat stejné vzory obchodování jiným způsobem, takže je obtížné vytvořit jasnou představu o efektivních postupech.

Aktéři v boji proti obchodování s lidmi se shodují, že některé klíčové pojmy definice obchodování s lidmi vyžadují další analýzu a výzkum, aby bylo možné dosáhnout lepší efektivity.⁵¹ Jedním z těchto pojmů je zranitelnost. V souvislosti s definicí obchodování s lidmi praktičtí odborníci trestní justice zejména shledávají složitým řešit prvky „zneužití postavení zranitelnosti“ a „zneužití moci“, které jsou předepsanými prostředky, s jejichž využitím může obchod s lidmi probíhat. Aby bylo možné úspěšně pomáhat ohroženým obyvatelům chránit se před potenciálně škodlivými situacemi, je důležité především pochopit, co je činí zranitelnými vůči násilí, zneužívání a vykořisťování. Prevence obchodování s lidmi je z velké části založena na omezování zranitelnosti a poskytování možnosti vyhnout se potenciálně škodlivým situacím, které vedou k obchodování s lidmi.⁵² To je důvod, proč je pochopení zranitelnosti a zneužívání moci související se zranitelností zásadní pro rozvoj úspěšné strategie proti obchodování s lidmi.⁵³

Nedostatek znalostí brání účinnému provádění politiky a strategie proti obchodování s lidmi, které často bývají založeny na politických, sociálních a ekonomických programech spíše než na reálné skutečnosti. Nicméně je třeba mít na paměti, že pro aktualizaci základních znalostí je sběr dat o obchodování s lidmi náročný úkol, který vyžaduje soustředěné a kontinuální úsilí. Harmonizace boje proti obchodování s lidmi začíná společným pochopením toho, s čím bojujeme, možností srovnávat situace pomocí důkazů a výzkumu.

51 UNODC, *International Framework for Action for the Implementation of the Trafficking in Persons Protocol*, 2009, p. 5.

52 Clark, M.A., 'Vulnerability, Prevention and Human Trafficking – The Need for a new Paradigm,' in UNODC, *An Introduction to Human Trafficking: Vulnerability, Impact and Action*, (2008).

53 Doporučení pracovní skupiny pro obchodování s lidmi, ustavené konferencí smluvních stran Úmluvy proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, ohledně zranitelnosti byla předložena v říjnu 2012 (CTOC / COP / WG 4/2011/3 Analýza klíčových pojmů: zaměření na pojem „zneužití moci či stavu zranitelnosti“ v článku 3 Protokolu o obchodování s lidmi). Na základě doporučení pracovní skupiny a výzvě k další analýze klíčových pojmů Protokolu o obchodování s lidmi obsažené v usnesení 5/2 konference států UNODC zveřejnil studii o Zneužívání postavení zranitelnosti a jiných „prostředků“ v rámci definice obchodování s lidmi, 2012.

2. Nedostatečná kapacita

Členské státy se potýkají s různými problémy v oblasti prevence a boje proti obchodování s lidmi, a to nejen kvůli odlišnému rozsahu a povaze tohoto problému, ale také kvůli různým kapacitám jednotlivých zemí a regionů. Jak je uvedeno výše, některé země, zejména v Africe a na Středním východě, čelí problémům s reakcí trestní justice, dostatečnými právními předpisy a počtem odsouzení. Posílení kapacity na národní úrovni je nutné proto, aby země získaly institucionální a technické schopnosti rozvíjet, provádět a vyhodnocovat svou vlastní politiku a strategii proti obchodování s lidmi. S ohledem na komplexní a měnící se povahu tohoto trestného činu je také nezbytné, aby země byly schopny posílit, přizpůsobit a udržet požadovanou kapacitu v průběhu času.

Pro boj proti obchodování s lidmi a jeho nadnárodní nebo národní složkou organizovaného zločinu je základním předpokladem koordinace a spolupráce. Z tohoto důvodu byly kromě odborné přípravy a budování kapacit na národní úrovni uznány výměny osvědčených postupů a spolupráce a koordinace s partnery v jiných zemích jako nezbytné pro zajištění trvalé a dlouhodobé reakce na obchodování s lidmi. To dále pomáhá zajistit, aby izolované reakce na trestný čin neměly za následek odklon problému jinam.

Boj proti obchodování s lidmi vyžaduje kapacitu k realizaci komplexního přístupu. Takový přístup vyžaduje pomoc vyškolených pracovníků z velmi široké škály úřadů a odvětví. Mnoho lidí může potenciálně představovat „poslední šanci“ pro zjištění obětí obchodování s lidmi. Co největší možný počet lidí musí být schopen identifikovat oběti, vědět, jak s nimi jednat a jak je odkázat na příslušné instituce poskytující ochranu a asistenční služby. Tito odborníci mohou také významně přispět k vyšetřování a stíhání obchodníků s lidmi, buď přímo, nebo nepřímo.

Význam budování kapacit je široce uznáván a v mnoha zemích je v současné době vyvíjeno značné úsilí na přípravu odborníků. Nicméně v mnoha odvětvích a institucích má odtok prostředků do jiných odvětví kvůli vysoké fluktuaci úředníků dopad na udržitelnost zdrojů, což velmi ztěžuje budování kapacity. V mnoha částech světa se také země potýkají s množstvím problémů a obchodování s lidmi je prostě jen jednou z mnoha starostí vyžadujících zdroje a kapacity.

3. Nedostatek monitorování a hodnocení

Současně s nárůstem počtu studií o obchodování s lidmi se objevil i rostoucí počet iniciativ reagujících na obchodování s lidmi. Bohužel máme stále relativně málo poznatků o účinnosti tohoto úsilí, protože jejich dopad bývá jen zřídka hodnocen. S cílem vytvořit základ pro vyhodnocení pokroku v provádění politik, strategií a programů je potřeba systematicky shromažďovat znalosti o národních, regionálních a globálních modelech a vývoji, což také pomůže sledovat změny situace v obchodování s lidmi. To je zásadní pro vhodnou reakci různých zúčastněných stran na obchodování s lidmi.

I přes poměrně slabé úsilí k hodnocení činností souvisejících s obchodováním s lidmi je potřeba posuzování dopadu aktivit a realizovaných projektů obecně uznávána. Pomáhá preventivní úsilí snížit počet obětí obchodování s lidmi? Je poskytování školení udržitelné a zvyšuje akceschopnost? Zajišťují ochranné iniciativy bezpečnost a posílení práv obětí? Jak je možné zajistit, aby osvětové kampaně byly přiměřeně cílené a měly pozitivní dopad? Země musí být schopné formou cílených odpovědí odpovědět na otázky, jako jsou tyto. Nejen, že členské státy potřebují vědět, zda jsou jejich politiky proti obchodování s lidmi a aktivity účinné, ale je tomu tak i u Spojených národů, jakož i v jiných

mezinárodních, regionálních a nevládních organizací a subjektů jako například soukromým subjektů.

Zúčastněné strany měly velké problémy s měřením dopadu aktivit proti obchodování s lidmi. Náklady na budování základů některých činností jsou velmi vysoké, a to zejména s ohledem na skutečnost, že situace obchodování s lidmi se rychle mění a zdroje jsou vzácné.

Také bychom neměli zapomínat na to, že monitorování a hodnocení činností zaměřených proti obchodování s lidmi nejsou často institucionalizovanou funkcí vnitrostátních orgánů, ale souvisí s konkrétními projekty realizovanými externími partnery. Jakmile jsou tyto projekty dokončeny, a to navzdory důrazu na vytváření udržitelných výsledků, monitorování a hodnocení těchto výsledků po projektu často zmizí.

C. Řešení problémů - Globální akční plán

Tváří v tvář opakujícím se problémům členské státy rozhodly, že zajistí provádění dalších kroků v boji proti obchodování s lidmi bez popření pozitivního dopadu Protokolu o obchodování s lidmi. V roce 2010, jen několik měsíců před desátým výročím přijetí protokolu, členské státy obnovily svůj závazek k boji proti obchodování s lidmi, když Valné shromáždění Organizace spojených národů přijalo Globální akční plán pro boj proti obchodování s lidmi (A/RES/64/293).

Při sjednávání Globálního akčního plánu byly členské státy vyzbrojeny obecnými zásadami vyplývajícími z mezinárodních standardů a norem nebo uznávanými nejlepšími postupy, což poskytlo základ pro jejich činnost. Pouze takovému přístupu, který zahrnuje dodržování lidských práv a nediskriminace, byl přiznán potenciál uspět, což znamená, že jakákoli strategie boje proti obchodování s lidmi by měla zdůrazňovat pohlaví a děti a měla by usilovat o maximální udržitelnost, založení na důkazech a propojení s ostatními disciplínami. Aby bylo možné sladit iniciativy s úsilím jiných zemí, měly by být zakotveny v Protokolu o obchodování s lidmi. Na základě Globálního akčního plánu se členské státy zavázaly k multidisciplinárnímu a integrovanému přístupu pro ukončení obchodování s lidmi, který uvedly do širšího kontextu vývoje, míru, bezpečnosti a lidských práv.⁵⁴

V návaznosti na principy Protokolu o obchodování s lidmi obnovený závazek členských států v Globálním akčním plánu zahrnuje opatření formou běžně známého přístupu „4 P“: prevence obchodování s lidmi, pomoc a ochrana obětí; trestním stíhání obchodníků s lidmi a budování partnerství. S cílem podpory provádění Protokolu o obchodování s lidmi se Globální akční plán zaměřil na pomoc členským státům v posilování jejich politických závazků a právních povinností k prevenci a boji proti obchodování s lidmi a povzbudil je, aby podporovaly komplexní, koordinované a konzistentní reakce na národní, regionální a mezinárodní úrovni. Členské státy při řešení faktorů, které způsobují zranitelnost s ohledem na obchodování s lidmi, také položily základ k prosazování lidských práv, založený na přístupu podle pohlaví a věku, a posílení reakcí trestních orgánů.

54 Introduction to the Annex, United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons.

Podpora UNODC v překlenuvání nedostatků v provádění

UNODC zahájila činnost proti obchodování s lidmi v roce 1999 Globálním programem proti obchodu s lidmi. Od té doby UNODC podporuje členské státy v jejich boj proti obchodování s lidmi ve spolupráci s dalšími mezinárodními a regionálními organizacemi v oblasti výzkumu a zvyšování povědomí, budování kapacit a podpory partnerství a mezirezortní koordinace. Následují některé příklady iniciativ, jejichž cílem je podpora členských států při provádění Protokolu o obchodování s lidmi a Globálního akčního plánu.

Globální akční plán OSN pro boj proti obchodování s lidmi

Globální akční plán požaduje, aby členské státy a mezinárodní společenství přijala opatření proti obchodování s lidmi v těchto oblastech:

Prevence obchodování s lidmi

Řešení faktorů, které činí osoby zranitelnými:

- Chudoba
- Nezaměstnanost
- Nerovnost
- Humanitární události (ozbrojené konflikty, přírodní katastrofy)
- Sexuální násilí
- Diskriminace na základě pohlaví
- Sociální vyloučení
- Marginalizace
- Kultura tolerance vůči násilí na ženách, dětech a mládeži

Zahrnout obchodování s lidmi do činnosti OSN zaměřené na následující aspekty:

- Hospodářský a sociální rozvoj
- Lidská práva
- Právní stát
- Řádná správa věcí veřejných
- Vzdělávání a přírodní katastrofy
- Rekonstrukce po skončení konfliktu

Zavést komplexní politiku a opatření v souladu s politikou ohledně:

- Migrace
- Vzdělávání
- Zaměstnání
- Rovnosti žen a mužů
- Posílení postavení žen
- Prevence kriminality

Provádět výzkum a sdílet osvědčené postupy.

Vypracovat postup pro identifikaci obětí a posílit poskytování dokladů totožnosti.

Podporovat zvyšování povědomí o zamezení poptávky a podporovat výchovu k lidským právům.

Zaměřit se na poptávku a obchodování s lidmi za účelem nucené práce a vzdělávat spotřebitele ohledně zboží a služeb vyprodukovaných v důsledku obchodování s lidmi.

Posílit kapacitu činitelů v oblasti vymáhání práva, imigrace, vzdělávání, sociální péče, práce a dalších na prevenci obchodování s lidmi, ve spolupráci s občanskou společností.

Ochrana a pomoc obětem obchodování s lidmi

Podporovat a chránit práva obětí, reintegrovat je do společnosti a zacházet s nimi jako s oběťmi trestného činu, aby nebyly penalizovány za to, že se staly obětí obchodování s lidmi.

Přezkoumat a posílit služby a referenční mechanismy.

Posílit kapacitu těch, kdo se pravděpodobně s oběťmi setkají:

Pracovníci donucovacích orgánů; úředníci hraniční kontroly; inspektoři práce, konzulární úřady nebo velvyslanectví; soudci a státní zástupci, mírové sbory a další příslušná odvětví, včetně občanské společnosti.

Chránit soukromí a identitu obětí a zajistit jejich bezpečnosti, jakož bezpečnost členů jejich rodiny.

Poskytovat pomoc a služby pro fyzickou, psychologickou a sociální rekonvalescenci a rehabilitaci obchodovaných osob včetně speciálních služeb, jako je např. přístup k prevenci, léčbě, péči a podpoře při HIV a AIDS a dalších krví a jinak přenosných nemocí.

Zvážit přijetí opatření umožňujících obětem zůstat v cílových zemích.

Zajistit bezpečný, a pokud možno dobrovolný návrat oběti do země jejího původu.

Přijmout pracovní zákony, které poskytují zákonná práva a ochranu pro pracovníky, omezující jejich riziko stát se obětí obchodu s lidmi.

Poskytnout potřebnou pomoc a ochranu v nejlepším zájmu dítěte dětským obětem.

Zřídít Dobrovolný svěřenský fond OSN pro oběti obchodování s lidmi.

Přijmout opatření na odškodnění obětí obchodu s lidmi

Potvrdit důležitost úlohy organizací občanské společnosti v prevenci a při pomoci obětem obchodování s lidmi

Zajistit přístup obětí ke spravedlnosti.

Obětem poskytnout lhůtu na rozmyšlenou.

Stíhání trestných činů obchodování s lidmi

Kriminalizovat a stíhat všechny formy obchodování s lidmi, včetně pokusu, účasti a navádění jiné osoby ke spáchání trestného činu jakož i zapojení organizovaných zločineckých skupin do obchodu s lidmi.

Zajistit odpovědnost všech kategorií pachatelů dopouštějících se obchodování s lidmi, včetně odpovědnosti právnických osob a subjektů.

Posílit vyšetřování a trestní stíhání a zajistit přiměřené sankce: používat systematicky zmrazení a konfiskace majetku.

Využít dostupnou technickou pomoc.

Zjistit, stíhat a trestat zkorumpované veřejné úředníky, kteří jsou zapojeni do obchodu s lidmi, a prosazovat politiku nulové tolerance vůči korupci.

Posílit spolupráci mezi zeměmi v řešení trestných činů, které mohou být spojeny s obchodováním s lidmi, jako je praní špinavých peněz, korupce, pašování migrantů a všechny formy organizované trestné činnosti.

Výměna informací mezi příslušnými orgány.

Posílení partnerství proti obchodování s lidmi

Posílit spolupráci mezi orgány OSN a dalšími mezinárodními organizacemi, zejména ve vztahu k budování kapacit.

Podporovat meziresortní koordinační skupinu proti obchodování s lidmi, podporovat orgány OSN a další mezinárodní organizace, pomoc členským státům a zlepšit soudržnost a účinnost poskytování pomoci.

Podpořit spolupráci, sdílet osvědčené postupy a vzájemnou právní pomoc na národní, dvoustranné, regionální a mezinárodní úrovni.

Podporovat spolupráci mezi různými zúčastněnými stranami, jako jsou instituce, občanská společnost, soukromý sektor, média, pracovníci a organizace zaměstnavatelů a donucovací orgány.

Požadovat, aby UNODC shromažďovala informace a podávala každé dva roky zprávu o způsobech a trasách obchodu s lidmi.

Zajistit finanční prostředky pro činnosti OSN zaměřenou proti obchodování s lidmi.

Kampaň modrého srdce zvyšuje povědomí o obchodování s lidmi a inspiruje osoby s rozhodovací pravomocí k provedení změn. Prostřednictvím kampaně celá řada členských států podpořila zvyšování povědomí široké veřejnosti.

V rámci výzkumu byla první globální zpráva o obchodování s lidmi publikována v roce 2009.⁵⁵ Tato zpráva je první v sérii dvouletých zpráv o způsobech a vývoji obchodu s lidmi na základě mandátu Globálního akčního plánu. Také odstartovala řada vydaných studií zabývajících se konkrétními tématy jako zranitelnost, role korupce v obchodování s lidmi; zapojení organizovaného zločinu do obchodu s lidmi a převádění migrantů a boj proti obchodování s lidmi v souladu s islámskými zákony.⁵⁶

Díky své technické spolupráci UNODC podporuje členské státy poskytováním legislativní pomoci, poradenství v oblasti strategického plánování a rozvoje politiky, posílení odezvy trestního soudnictví a zlepšení ochrany a podpory obětem obchodování s lidmi. Práce je především zaměřena na posílení kapacity členských států a za tímto účelem UNODC založil světovou iniciativu školení v boji proti obchodování s lidmi, s cílem zlepšit poskytování příslušného školení.

Nevládní organizace a další prvky občanské společnosti jsou uznávanými partnery v boji proti obchodování s lidmi. Dobrovolný svěřenecký fond založený v roce 2010 věnuje finanční prostředky nevládním organizacím jako uznání jejich zásadní role poskytovatelů přímé pomoci obětem obchodování s lidmi. První Malé granty ze Svěřeneckého fondu podpořily 12 projektů vedených nevládními organizacemi nebo sdruženími nevládních organizací v Albánii, Kambodže, Kostarice, České republice, Francii, Izraeli, Keni, Nepálu, Nigérii, Moldavské republice a Spojených státech amerických.

Společné úsilí systému OSN je koordinováno a posíleno v rámci Skupiny meziresortní koordinace boje proti obchodování s lidmi (ICAT) a Globální iniciativy OSN pro boj proti obchodování s lidmi (UN.GIFT) i na regionální a nadregionální úrovni a v rámci Globální skupiny pro migraci. Všechny tyto snahy zajišťují řešení koordinace a spolupráce a věnování pozornosti obchodování s lidmi pozornost v rámci fór, která na tento problém nemusí být primárně zaměřena.

⁵⁵ UNODC/UN.GIFT (2009).

⁵⁶ Viz http://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/publications.html?ref=menuaside#Issue_Papers.

Odškodnění pro oběti obchodování s lidmi

Třetí zasedání pracovní skupiny pro otázky obchodování s lidmi konference smluvních stran Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu řešila problém náhrady uváděný také v Globálním akčním plánu: „přijmout opatření k zajištění toho, aby se oběti obchodování s lidmi mohly domáhat náhrady za utrpěné škody, v souladu s Úmluvou a Protokolem o obchodování s lidmi“. Pracovní skupina vypracovala řadu doporučení (opatření), která mohou být přijata s cílem zajistit přístup k odškodnění. Tato opatření zahrnují zjednodušení poskytování právní pomoci a informací o právní pomoci obětem obchodování s lidmi za účelem zastupování jejich zájmů v trestním řízení i za účelem získání náhrady škody. Právní pomoc by také měla usilovat o to, aby se na počátku trestního vyšetřování někdo zaměřil na majetek obchodníků s lidmi a možnost zabavení a konfiskace výnosů z trestné činnosti.

Skupina také doporučila, aby dostupnost kompenzace byla zajištěna nezávisle na trestním případě, a to bez ohledu na to, zda pachatele lze identifikovat, odsoudit a potrestat. Skupina dále rozvedla typy nákladů, které by měly být hrazeny soudem nařízenou a / nebo státem financovanou kompenzací:

- (i) náklady na zdravotní, fyzickou, psychologickou nebo psychiatrickou léčbu, kterou oběť potřebuje;
- (ii) náklady na fyzickou a pracovní terapii nebo rehabilitaci, kterou oběť potřebuje;
- (iii) ušlý zisk a mzdy splatné podle vnitrostátních právních předpisů a mzdových předpisů;
- (iv) právní poplatky a další vzniklé náklady nebo výdaje, včetně nákladů spojených s účastí oběti na trestním vyšetřování a stíhání;
- (v) náhrada nemateriálních škod vyplývajících z morálního, fyzického nebo psychického poškození, citového utrpení a bolesti a utrpení oběti v důsledku trestného činu spáchaného proti ní;
- (vi) veškeré další náklady nebo ztráty způsobené oběti v přímém důsledku obchodem s lidmi, dle přiměřeného odhadu soudu nebo státního příspěvkového plánu kompenzací.

D. Měření dopadu úsilí zaměřeného proti obchodování s lidmi

Mnoho se již podařilo dosáhnout, ale jak ukazují některé z výsledků této zprávy, mezinárodnímu společenství toho zbývá ještě hodně provést, aby plně realizovalo komplexní přístup k obchodování s lidmi na základě přístupu čtyř P zdůrazněného v Globálním akčním plánu: prevence, ochrana a pomoc, trestní stíhání a partnerství.

Od sjednání Úmluvy proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a jejího protokolu mezinárodní komunita vyvinula značné úsilí v boji proti obchodování s lidmi. Řada mezinárodních organizací má mandát, který se vztahuje k obchodování s lidmi. Studie provedená v roce 2004 v rámci Rady výkonných ředitelů OSN (CEB)⁵⁷ ukázala, že 17 mezinárodních organizací mělo mandát více či méně úzce související s obchodováním s lidmi.⁵⁸ Mezinárodní organizace nejsou jedinými aktéry v boji proti obchodování s lidmi. Členské státy stojí v jeho středu. Mnohé regionální organizace mají plány boje proti obchodování s lidmi a jeho řešení v rámci boje proti závažné trestné činnosti. Nespočetné nevládní organizace poskytují pomoc a ochranu obětem obchodování s lidmi, podporují jejich zotavení, rehabilitaci a opětovné začlenění do společnosti. Kromě médií sehrávají klíčovou roli i podniky a jednotlivci.

Mnozí z nich se již věnovali řešení obchodování s lidmi před rokem 2000. Ale Protokol o obchodování s lidmi umožnil všem zúčastněným získat společný základ pro boj proti obchodování s lidmi, a být tudíž efektivnější. Bylo realizováno velké množství projektů a k dispozici je mnoho publikací, nástrojů a různých vzdělávacích materiálů. Členské státy vyvinuly strategie a programy pro provádění příslušných aktivit.

Nicméně dnes, 12 let po přijetí Protokolu o obchodování s lidmi, i když můžeme bezpečně prohlásit, že většinu nástrojů v boji proti obchodování s lidmi máme k dispozici, jak moc toho víme o skutečném dopadu našeho úsilí? Máme dost informací, abychom zjistili, které postupy jsou dobré z dlouhodobého hlediska a zda ty, které byly platné v jednu chvíli, stále platí i o několik let později? Máme dostatek znalostí o tom, co bylo vykonáno na celém světě všemi zúčastněnými stranami, abychom si byli jisti, že nebudeme opomíjet dobré postupy?

Během posledních deseti let některé členské státy, mezinárodní organizace a další zainteresované strany přemýšlely o dopadu strategií, politik a činností. Jak již uvedla Mezinárodních organizace pro migraci v roce 2008 ve své příručce ukazatelů plnění pro projekty zaměřené proti obchodování s lidmi: „Stav k dnešnímu dni je takový, že globální monitorování a hodnocení projektů zaměřených proti obchodování s lidmi je obecně nestandardizované a zaměřené na výsledek (nikoliv dopad).“

57 CEB je hlavním nástrojem pro podporu a posílení koordinační úlohy mezivládních orgánů OSN v sociálních, hospodářských a souvisejících záležitostech.

58 Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Division for the Advancement of Women (DAW) and United Nations Development Fund for Women (UNIFEM) – both now part of UN Women, Department of Peacekeeping Operations (DPKO), United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (UNICRI), Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), United Nations Population Fund (UNFPA), Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS), United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), International Organization for Migration (IOM), World Health Organization (WHO), International Labour Organization (ILO), United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), International Civil Aviation Organization (ICAO) and ICPO-Interpol.

V dnešní době je většina programů a projektů řízena na základě výsledků a nejvíce se snaží využít konkrétní ukazatele pro každý cíl související s konkrétním časovým rámcem, výchozími a cílovými hodnotami. Vlády, společenství dárců a široká veřejnost stále požadují, aby mezinárodní organizace a další aktéři prezentovali své úspěchy formou konkrétních výsledků. Přesto je to stále těžké, když neexistuje základ a výzkum nezbytný k jeho vybudování by zdvojnásobil či ztrojnásobil rozpočet činnosti, která má omezený rozpočet.

Nicméně tyto ukazatele v souvislosti s projekty a programy proti obchodování s lidmi obecně hrají důležitou roli při měření dopadu prováděných činností a podporují odpovědnost organizace. Tyto ukazatele by měly být konkrétní, měřitelné, dosažitelné, relevantní a časově vymezené, aby bylo možné nabídnout základ pro hodnocení projektů boje proti obchodování s lidmi. Jiný přístup je založen na předpokladu, že posouzení dopadů by nemělo odkazovat na bezprostřední výstupy projektu nebo programu, ale na trvalé či významné změny, které přinesl.⁵⁹

Členské státy rovněž poukázaly na potřebu sledovat jejich činnosti v boji proti obchodování s lidmi. Většina zemí tak činí prostřednictvím vypracování národních akčních plánů. Prostřednictvím sběru dat UNODC obdržel státní akční plány z více než 40 zemí. Většina státních akčních plánů dodržuje 4 PS - trestní stíhání, ochrana, prevence a téměř vždy obsahují ustanovení pro posílení partnerství na národní, regionální a mezinárodní úrovni. Zatímco několik zemí již realizuje svůj druhý nebo třetí akční plán, není jasné, jak byla zhodnocena realizace prvního nebo druhého.

Většina národních akčních plánů má časovou osu, v rozsahu dvou až pěti let. Některé však neuvádějí časový rámec. Velmi málo státních akčních plánů obsahuje ustanovení o jejich sledování a vyhodnocování a ještě méně jich uvádí finanční důsledky realizovaných činností a zdroje financování. Některé státní akční plány zahrnují výzkum a sběr údajů, ale nedostatečně pro to, aby bylo možné vyvodit, že členské státy věnují výzkumu a sběru údajů zvláštní pozornost. Často schází harmonogram realizace činností plánovaných v rámci státního akčního plánu, stejně jako prostředky k jeho ověření. Ze získaného vzorku státních akčních plánů je obtížné zjistit, zda jsou používány konkrétní, měřitelné, dosažitelné, relevantní a časově vymezené ukazatele.

Uznávající obtíže při měření vlivu činností zaměřených proti obchodování s lidmi ze strany zúčastněných osob a také nákladů na budování základní složky některých činností (zejména s ohledem na skutečnost, že situace obchodování s lidmi se rychle mění a zdroje jsou vzácné), je podstatné zajistit, aby všechny zainteresované strany spolupracovaly na podpoře lepšího vykazování a posuzování dopadů. Rozvoj státních akčních plánů ze strany členských států je známkou záměru vytvořit pracovní plány s cílem zkontrolovat, zda prováděné činnosti přispívají k rozsáhlé reakci na obchodování s lidmi. Regionální mechanismy se také zapojují do rozvoje regionálních akčních plánů, některé jsou doplňovány státními akčními plány.

Mezinárodní rámec pro opatření k provádění Protokolu o obchodování s lidmi⁶⁰ poskytuje základ pro členské státy, aby přehodnotily své politiky a zhodnotily pokrok v provádění komplexní reakce na obchodování s lidmi s ohledem na požadavky Protokolu, jakož i dalších relevantních mezinárodních nástrojů.

Vzhledem k potřebě přezkoumat dosažený pokrok a dosažené výsledky členské státy projednávaly přezkoumný mechanismus pro Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu

59 Roche, C.J.R., *Impact Assessment for Development Agencies: Learning the value of change*, Oxfam, 2000.

60 Dostupné z: http://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Framework_for_Action_TIP.pdf.

organizovanému zločinu a její tři další Protokoly. Některé z hlavních zásad a charakteristik mechanismu jsou: poskytnutí příležitosti sdílet osvědčené postupy a výzvy, pomoc státům při účinném provádění této úmluvy a Protokolu a identifikovat obtíže, kterým státy při plnění svých povinností čelí.

Posun k uvažování o tom, co bylo vykonáno, a k zajištění toho, aby prováděné činnosti braly v úvahu získaná poučení, a k přezkoumání dopadů činností zaměřených proti obchodování s lidmi, je stále zřetelnější. Cílem není seřadit země, organizace nebo jiné zúčastněné strany, ale spíše zajistit, aby finanční prostředky byly dobře vynaloženy a aby měly tyto činnosti pozitivní dopad. Podobně jako členské státy je i mezinárodní společenství odhodláno provádět prevenci a boj proti obchodování s lidmi, poskytovat ochranu a pomoc obětem trestných činů, stíhat obchodování s lidmi a podporovat partnerství prostřednictvím konkrétních aktivit a zřídit zvláštního zpravodaje zabývajícího se obchodováním s lidmi. Na úrovni systému Organizace spojených národů ukázalo odhodlání sledovat práci členských států.

Provádění Globálního akčního plánu má být zhodnoceno v roce 2013. Na základě této zprávy a činností prováděných členskými státy, systémem OSN a dalšími příslušnými mezinárodními organizacemi se bude Valné shromáždění zabývat dalšími kroky.

Tyto konkrétní aktivity jsou zaměřeny na identifikovatelný a pozitivní dopad na situaci obchodování s lidmi na celém světě. Harmonizované znalosti týkající se obchodování s lidmi a všech jeho podob jsou základem veškeré koordinace a spolupráce. Platnost Protokolu o obchodování s lidmi prokázala dopad na legislativu členských států, stejně jako do jisté míry na systém trestní justice. Členské státy obnovily svůj závazek přijetím globálního akčního plánu.

Naše práce ještě není hotova. V zájmu obětí obchodování s lidmi a států, jež jsou sužovány nadnárodním organizovaným zločinem, budou muset všechny subjekty pokračovat ve společné práci k dosažení cílů stanovených Valným shromážděním: ukončit odporný zločin obchodování s lidmi.

REFERENCE

- Bundeslagebild Menschenhandel (2000-2010) Bundeskriminalamt. Available at: http://www.bka.de/DE/ThemenABisZ/Deliktsbereiche/Menschehandel/Lagebilder/lagebilder_node.html?_nnn=true
- Carchedi, F. and Orfano, I. (2007) *La tratta di persone in Italia: Evoluzione del fenomeno ed ambiti di sfruttamento*. Milan, FrancoAngeli.
- Carling, J. (2005) *Migration, Human Smuggling and Trafficking from Nigeria to Europe*. Geneva, IOM.
- Ciconte, E. (2005) *The trafficking flows and routes of Eastern Europe*, WEST Project ref. N. 2A071. Bologna, WEST.
- Clark, M.A. (2008) *Vulnerability, Prevention and Human Trafficking: The Need for a new Paradigm*. In United Nations Office on Drugs and Crime, *An Introduction to Human Trafficking: Vulnerability, Impact and Action*, Vienna, UNODC.
- Conference of the Parties to the Convention against Transnational Organized Crime (2011) Working Group on Trafficking in Persons, CTOC/COP/WG.4/2011/3, Analysis of key concepts: focus on the concept of „abuse of power or of a position of vulnerability“ in article 3 of the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, Background paper prepared by the Secretariat.
- Convention to Suppress the Slave trade and Slavery, September 25, 1926. League of Nations Treaty Series, March 9, 1927.
- Denisova, T. (2004) *Trafficking in Women and Children for Purposes of Sexual Exploitation*, Zaporizhie State University. Available at: http://www.childtrafficking.com/Docs/denisova_no_date_traffic.pdf
- Department of Families, Housing, Community Services and Indigenous Affairs, Australian Government. Available at: <http://www.fahcsia.gov.au/>
- Direktorate of Women and Children Service Centre, Nepal Police. Available at: <http://nepalpolice.gov.np/>
- Dutch National Rapporteur (2000-2010) *Trafficking in Human Beings*, First, Second, Third and Fourth reports. Den Haag, Bureau NRM.
- Economic and Social Council resolution 1984/48, *Crime prevention and criminal justice in the context of development*, 25 May 1984.
- Egyptian National Center for Social and Criminological Research (2010) *Trafficking in Human Beings in the Egyptian Society: Patterns, Variables and actors*. Available at: www.ncscr.org.eg
- Fiscalia General de la Republica de El Salvador. Available at: <http://www.fgr.gob.sv/>
- Forced Labour Convention, 1930 (No. 29), Of the International Labour Organization (United Nations, Treaty Series, vol. 39, No. 612).
- General Assembly resolution 64/293, *United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons*, 12 August 2010.
- General Assembly resolution 55/25, *United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, 15 November 2000.
- Gozdziak, E.M. & Bump, M.N. (2008) *Data and Research on Human Trafficking: Bibliography of Research-Based Literature*, Institute for the Study of International Migration, Walsh School of Foreign Service, Georgetown University.
- Hughes, D.M. and Denisova, T. (2002) *Trafficking in Women from Ukraine*. Available at:

<http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/203275.pdf>

Inter-Agency Coordination Group against Trafficking in Persons (2010) An analytical review – 10 years on from the adoption of the United Nations Trafficking in Persons Protocol. Available at: http://unodc.org/documents/human-trafficking/ICAT_Background_Paper.pdf

International Organization for Migration (2008) No Experience Necessary: The Internal Trafficking of Persons in South Africa, Pretoria, IOM.

International Organization for Migration (2001) Deceived Migrants from Tajikistan: A Study of Trafficking in Women and Children. Dushambe, IOM.

Legal and Human Rights Centre (2010) Tanzania Human Rights Report 2009, LHRC.

Ministry of Health, Labour and Welfare, Government of Japan. Available at: <http://www.mhlw.go.jp/english/>

Ministry of Justice, Government of Denmark, Available at: <http://www.justitsministeriet.dk/generelt/english>

Ministry of Justice, Government of Japan. Available at: <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/>

National Agency for the Prohibition of Traffic in Persons (NAPTIP), Federal Government of Nigeria. Available at: <http://www.naptip.gov.ng/index.html>

National Committee for Combating Human Trafficking, Sultanate of Oman. Available at: <http://www.ncchtoman.gov.om/english/default.asp>

National Police Agency (NPA), Government of Japan. Available at: <http://www.npa.go.jp/english/index.html>

National Prosecuting Authority of South Africa (2010) Tsireledzani: Understanding the dimensions of human trafficking in Southern Africa, Research report, NPA. Available at: <http://www.hsrc.ac.za/Document-3562.phtml>

Organization for Security and Cooperation in Europe and the United Nations Global Initiative to Fight Human Trafficking (2010) Analysing the Business Model of Trafficking in Human Beings to Better Prevent the Crime, Vienna, OSCE.

Prevent, Combat, Protect – Human Trafficking (2011) A Joint UN Commentary on the EU Directive – A Human Rights-Based Approach, OHCHR, UNHCR, UNICEF, UNODC, UN Women and ILO.

Roche, C.J.R. (2000) Impact Assessment for Development Agencies: Learning the value of change, Oxfam.

Royal Canadian Mounted Police, Human Trafficking in Canada: A Threat Assessment, 2010. Available at: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/pubs/ht-tp/httpa-tpem-eng.htm>

Siegel, D and Blank, S. (2010) Women who traffic women: the role of women in human trafficking networks – Dutch cases, *Global Crime*, 11:4, November 2010.

Siliadin v France (2005) EHRLR 660 (para 123), the European Court of Human Rights.

Surtees, R. (2008) Traffickers and Trafficking in Southern and Eastern Europe, *European Journal of Criminology*, Volume 5 (1).

Travaux Préparatoires of the Negotiations for the Elaboration of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto (2006). Vienna, UNODC.

UN Women (2011) Progress of the World's Women 2011 – 2012: in Pursuit of Justice, New York. Available at: <http://www.progress.unwomen.org/pdfs/EN-Report-Progress.pdf>

UN.GIFT.HUB, Publications. Available at: <http://www.ungift.org/knowledgehub/publications.html>

UNICRI (2005) Trafficking in Women from Romania into Germany: Comprehensive Report, United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute Turin, UNICRI.

UNICRI (2004) Trafficking of Nigerian Girls to Italy = Traffico delle ragazze nigeriane in Italia, United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute Turin, UNICRI.

United Nations Convention against Transnational Organized Crime, United Nations, Treaty Series, vol. 2237, No. 39574. Available at: <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/index.html#Fulltext>

United Nations Development Programme/Ministry of Home Affairs (2011) Public Safety and

Parliamentary Affairs, Rapid Assessment of Trafficking in Persons in Lesotho.
United Nations Office on Drugs and Crime (2012) Abuse of a position of vulnerability and other means within the definition of trafficking in persons, Issue Paper, Vienna, UNODC.
United Nations Office on Drugs and Crime (2009) International Framework for Action for the Implementation of the Trafficking in Persons Protocol, Vienna, UNODC. Available at: http://www.unodc.org/documents/humantrafficking/Framework_for_Action_TIP.pdf
United Nations Office on Drugs and Crime (2007) An Assessment of Referral Practices to Assist and Protect the Rights of trafficked Persons in Moldova, Chisinau, UNODC.
UNODC/UN.GIFT (2009) Global Report on Trafficking in Persons. Available at: <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/glotip.html>
World Bank, World Databank. Available at: <http://www.databank.worldbank.org/ddp/home.do>
World Health Assembly resolution WHA57.18. Human organ and tissue transplantation. Available at: http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_filas/WHA57/A57_R18-en.pdf

Světová zpráva o obchodování s lidmi 2012

Překlad: Aspens s.r.o.
Odborný dohled: PhDr. Ivana Trávníčková, CSc.
Vydavatel: Institut pro kriminologii a sociální prevenci
Nám. 14. října 12, Praha 5
Určeno: Pro odbornou veřejnost
Tisk: Vydavatelství KUFR s.r.o.
Naskové 3, Praha 5
Do tisku: prosinec 2013
Edice: Prameny
Vydání: První
Náklad: 80 ks

www.kriminologie.cz

ISBN 978-80-7338-134-9